

Стенографски дневник

НА

54. заседание

Четвъртък, 27 март 1947 г.

(Открито в 15 ч. 20 м.)

Председателствувал подпредседателят Атанас Драгиев. Секретари: Иван п. Димитров и Димитър Чорбаджиев.

СЪДЪРЖАНИЕ

Съобщения:	Стр.	Говорили:	Стр.
Отпуск	919	Никола Петков	919
Питане	919	Коста Лулчев	926
Законопроекти	919	Петко Стоянов	932
По дневния ред:		М-р д-р Иван Стефанов	939
Законопроект за бюджета на държавата за 1947 бюджетна година. (Първо четене — продължение на разискванията и приемане)	919	Дневен ред за следващото заседание	947

Председателствуваш Атанас Драгиев: (Звъни) Присъствуват нужното число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

От заседанието отсъствуват следните народни представители: д-р Александър Георгиев, Александър Миленов, Анастас Циганчев, Анастас Петров, Анастасия Вълкова, Ангел Бъчваров, Андрей Михайлов, Андрей Пенев, Атанас Добровски, Благой Николов, д-р Борис Ненов, Борис Чанджиев, Борис Николов, Борис Стефанов, Борис Тасков, Васил Павурджиев, Васил Иванов, Василев, Васил Мавриков, Васил Милушев, Венера Клиничарова, Веселин Дашин, Вида Василева, Витан Цветанов, Власи Власковски, Вълчо Цанков, Ганчо Мишев, Георги Георгиев, Георги Колев Петков, Георги Костов, д-р Георги Славчев, Георги Босолов, Горан Ангелов, Груди Атанасов, Деню Попов, Димитър Димов, д-р Димитър Ханджиев, Димитър Чорбаджиев, Димитър Милков, Димитър Панайотов, Димитър Стойков, Дочо Шипков, Жейка Харталива, Запаян Джонгов, Звирян Ташев, Иван Текемски, Иван Василев, Иван Димитров, Иван п. Димитров, Иван Ефтимов, Иван Попов, Иван Делев, Иван Мамирев, Илия Добрев, Йордан Петков, Калю Малев, Камен Червешки, Кирил Христов, Костадин Русинков, Костадин Велев, Крум Кюляков, Кръстю Стойчев, Любен Дамьянов, Магда Димитрова, Милка Гюлева, Манхил Стоянов, Мария Митинков, Мата Тюркеджиева, Милан Димов, Михаил Неков, д-р Михаил Геновски, д-р Нинчо Николаев, Никола Алексиев, Никола Станев, Никола Янев, Пело Пелорски, Петър Ковачев, Петър п. Иванов, Петър Прогелов, Петър Янчев, Руса Петкова, Сава Дълбоков, Спаска Воденичарска, Стамо Костадинов, Станю Станев, Стела Благоева, Стефан Цанов, Стойне Лисийски, Стоян Желев, Тено Цолов, Тодор Павлов, Тодор Давидов, Тодор Живков, Тошу Бонев, Христо Генджев, Христо Попов, Христо Стоянов, Цанко Гонгоров, Цветан Гаджовски, Яна Манева, Янчо Георгиев и Янко Димитров.

Председателството е разрешило отпуск на следните г-да народни представители: Анастас Циганчев — 2 дена, Анастас Петров — 2 дена, Ахмед Якубов — 1 ден, Васил Ацев — 1 ден, Георги Кръстов — 2 дена, Гочо Грозев — 1 ден, Драган Петров — 1 ден, д-р Иван Пашов — 1 ден, Иван Попов — 10 дни, Иван Масларов — 3 дни, Иван Пенчев — 1 ден, Иван Бешев — 2 дена, Петър Попиванов — 2 дена, Ранчо Кемелчев — 2 дена, Слав Балджак — 5 дни, Юсип Имамев — 4 дни, Асен Стамболийски — 3 дни, Атанас Добровски — 2 дена, Георги Колев Илиев — 3 дни, Димитър Димов — 2 дена, Борис Чанджиев — 2 дена, Нинчо Стефанов — 1 ден, Димитър Чорбаджиев — 4 дни, Петко Димитров — 1 ден и Петко Арабаджиев — 1 ден.

Постъпило е заявление от народния представител Вълчо Ненков Цанков, с което иска два дена отпуск. Понеже се е ползвал досега с 18 дни отпуск, следва. Народното събрание да му разреши искания отпуск. Които са съгласни да се разреши на Вълчо Ненков Цанков 2 дена отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпило е заявление и от народния представител Тодор Павлов, с което иска да му се разреши 4 дни отпуск. Понеже се е ползвал досега с повече от 20 дни, следва. Народното събрание да му разреши. Които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпило е питане от народния представител Петър Сърбински до г-н министър-председателя относно арестуването на Кръстю Зарев, член на ЗМС.

Питането ще бъде изпратено на г-на министър-председателя, за да отговори.

Постъпили са от Министерството на финансите:

Законопроект за еднократен данък върху имуществата и законопроект за безкасовите плащания и ползуването на влоговете.

Тези законопроекти ще бъдат раздалени на г-да народните представители и поставени на дневен ред.

Пристъпваме към точка първа от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за бюджета на държавата за 1947 бюджетна година — заключителна реч на министъра на финансите.

Никола Петков (ЗНП): Г-н председателю! Въз основа на чл. 35 от правилника за вътрешния ред искаме да бъде изслушана опозицията върху бюджетопоекта.

Председателствуваш Атанас Драгиев: Дайте ораторите.

Никола Петков (ЗНП): Ораторите са Коста Лулчев, проф. Петко Стоянов и Никола Петков.

Председателствуваш Атанас Драгиев: Има думата народният представител Никола Петков.

Никола Петков (ЗНП): (От трибуната. Посрещнат с ръкопляскания от опозицията)

Г-да народни представители! Бюджетът на държавата изразява дейността на държавата във всички области на стопанския, социален и културен живот. Колкото повече държавата се намесва във всички области на живота, толкова повече расте дъгъното бремене във вид на преки и косвени данъци, разни такси и други приходи от самата дейност на държавата, която замества инициативата на отделните лица и която е длъжна в замяна на това да покачи благосъстоянието на народа.

Отличителният белег на българските държавни финанси от две години насам е граматно-го увеличаване не само на разходите, но и на извънредните разходи, изедно с допълнителните бюджети, които у нас станаха също така правило като израз на неспазването на държавата и големите разхищения. Заедно с това дъгъното бремене се увеличи с покачването на всички косвени данъци, с засилването на прямото облагане чрез новия закон за данъка върху дохода от 1947 г., а преди това — с закона за данъка върху приходите и др.

Това граматно нарастване на разходите обаче не съответства на народния доход, от който държавата черпи средства за своята дейност. Днешната власт при увеличението на разходите не държи сметка за доходите на народа, нито със своята политика допринася за тяхното покачване, както това ще видим от общия анализ на стопанското и финансово положение на страната. В резултат на тази финансово-политика на държавата се покачва дъгъното бремене на народа. Досега нито велиж правителството не ни е занимало с

по-решителни мерки за едно степенуване на разходите, за съкращение на излишния чиновнически персонал, въпреки многобройните му декларации по този въпрос.

Редовният бюджет на държавата, от 34.000.000.000 лв. през 1945 г., днес вече се покачва на 56.000.000.000 лв., или в разстояние на три години увеличението е 60%, без да имаме съответно увеличение на националния доход. Ясно е следователно, че финансовата политика на правителството досега е водила страната чрез увеличението на разходите и приходите по бюджета към обедняване на народа. Наистина двете последователни лоши реколти се отразиха чувствително за намалението на земеделското производство, но все пак тъкмо това налагаше повече стегнатост в държавните финанси, а не увеличение на държавния апарат, на излишните разходи за чисто вътрешни и теснопартийни цели — тържества, митинги, командировки, персонал и т. н.

Какво е стопанското положение на страната и каква е стопанската политика на правителството?

Първата и най-важна задача на правителството, на неговата стопанска и финансова политика, изразена чрез бюджета, е подобряването на благосъстоянието на народа. Стопанското развитие на страната обаче от три години насам не показва подобрене, въпреки възприетата система на вмешателство чрез принуда във всички области на стопанството.

Основната задача на стопанската политика у нас след разстройството от войната и фашистките режими до 9 септември бе да създаде условия за насърчение на производството чрез правилна ценова политика. На първо място тук идва подкрепата на земеделското производство във всички негови области. Вместо да се въоръжи от необходимостта да се насърчи производството чрез справедливи цени на земеделското население, като му се осигурят условията за спокойна работа чрез снабдяване със семена, инвентар, осигуряване храна на добитъка чрез правилното разпределение на фуража и използване на всички отпадъци от храна, т. е. се възприе системата на принудата и административните мерки и нареди, които дадоха отрицателни резултати. Най-малко бе направено за снабдяването на селото с необходимите му средства за производство.

Тези основни положения се доказват от корупцията на правителството. Най-напред — най-несправедлива и неправилна ценова политика на правителството по отношение на земеделското производство. Разстройството, завършено на 9 септември, чрез поддържане на ниски цени на земеделските произведения изодължи още по-усилено след тази дата. Така завършеното обезценяване на лева, поради политиката от миналото, след примирението и отечествената война трябваше по необходимост да докара покачване на цените, докато се вземат решителни мерки чрез заема на свободата да се тури начало на закрепване на лева и нова политика на цените, която да насърчи производството. У нас, напротив, се премина към една система на покачване в по-голям размер цените на всички други произведения, с изключение на земеделското производство. Същевременно се премина към принудителната система на кооперативно обработване на земята, което компрометира в голям размер правилното развитие на земеделското стопанство.

Днешното състояние на цените показва, че от една и половина година насам те се покачиха отново с близо 26%, като в областта на цените на земеделските произведения се действуваше разрушително за земеделското производство. Така от общия индекс на цените на едро в края на ноември 1946 г. се вижда, че нивото на цените на зърнени храни, които съставляват масовото производство, е 519 срещу 663 за общия индекс, или че цените на зърнените храни са с повече от 25% по-ниско от общия индекс на цените. Още по-очевидна е политиката на цените по отделни артикули. Нормираната цена например на фасула е показана само два пъти и половина в сравнение с 1939 г., когато съпътното покачване на цените на всички други произведения е седем пъти. Това показва, че не е съществувала каквато и да е политика за правилно насърчение на производството, а — на потискане земеделското население и производство.

Доколко земеделската политика на правителството е била разрушителна, се вижда от факта, че ред културни, посявани ниските цени, вече не се произвеждат. Така изчезването на прасковите, на ягоди и отчасти на ябълките, една от най-доходните за земеделска стопанска производства, се дължи на ниските цени, на липсата на организация за събирането им и за насърчението им. Случаят, изнесен във в. „Изгрев“, с официалната анкета за монопола на ябълките и изгиването на два милиона килограма ясно показва как се действуваше с плода на земеделския труд.

Още по-очевидни са резултатите от политиката по изхранването на добитъка. Намалението на живия инвентар на земеделското стопанство с близо $\frac{1}{3}$ се дължи в голяма степен на нехайството в стопанската политика на държавата. Трябваше в разстояние на две последователни години да се дойде до глад и измиране на голяма част от добитъка, за да дойдат мерките на властта за събиране на фураж и неговото разпределение, като отпадат от пеклото, от слънчогледовото кюспе, от мелагата, джибрите и т. н., все ценни храни, да се разпилеят и да не се използват рационално.

Също така не е окуражително развитието на стопанството в другите области. Политиката на държавата бе насочена все към „голямата индустриализация“ на страната, като се изоставиха в значителна степен текущите нужди на стопанството от сурови материали, от ползване на машинния пазар, машинни части и т. н. Недостигът в липсата днес на индустриални стоки и по-голяма в много отношения, отколкото преди две години. Това важи не само

за земеделски оръдия и части от тях като коси, плугове и др., но и за електрически крушки, текстил, лампуци изделия и т. н. Наистина засилването на търговския обмен със СССР допринесе значително за премахването на пълното ни лишаване от много стоки, но все пак това не беше достатъчно за задоволяване на българското стопанство. Ние дори често достигахме до положението на оскъдица от цигари поради липса на бобини.

Не по-малко але е и занаятчийството у нас, което се разви главно в поправки и работа за изкърпване на старото, понеже липсата на нови материали е значително пораснала.

В разстоянието на повече от две години и половина изплатата външна търговия, с изключение на засиления внос от СССР, особено през 1946 г., не отбелязва общо подобрене. По отношение обема на вноса и износа ние сме все още повече от два пъти по-долу от 1939 г.

При това състояние на българското стопанство от м. април 1945 г. у нас се отбелязва едно непрекъснато повишение нивото на цените, което е повече от 25%. Това наистина показва пълен крах в ценовата политика на правителството. Повишението се дължи не само на липсата на стоки поради по-слабо земеделско производство, но и поради неправилното определяне и образуване на цените вследствие на ценовата политика, както това се вижда от данните за цените по групи стоки.

Политиката на правителството бе насочена, както то твърди, в поддържане стабилността на парите и бюджетно равновесие. В същност един подробен анализ и тук показва големи неспътности и грешки. Покачването нивото на цените с 25%, без да е постигнато равновесие между цените на земеделските произведения и тия на останалите групи стоки, показва, че и тук резултати не са постигнати. Държавата успя да задържи банковното обращение на стабилно ниво, но в замяна на това си служеше с увеличаване на съкровищните бонове, за да финансира извънредните разходи и балансира своите бюджети. Така, размерът на съкровищните бонове се увеличава от 9 септември 1944 г. от 13.000.000.000 лв. на 33.000.000.000 лв., а увеличението само през 1946 г. е с около 6.000.000.000 лв. Този естин източник за финансиране разходите на държавата се подкрепяше от него и не веднаж финансовият министър смяташе и заявяваше, че това е най-доброто средство за населението да спестява. Задържането на съкровищните бонове от населението във вид на спестяване не бе резултат на стопанско подобрене или увеличена спестовност. Напротив, то бе резултат на стопанската политика на правителството. Българският земеделски народ — и други съсловия — поради недостатъчно производство, бе принуден да продава повече, без да може да задоволява своите нужди, тъй като липсваше на пазара както да купува и особено липсваха онези стоки, с които можеше да увеличи производството си семена, земеделски оръдия и машини, индустриални произведения и т. н. За сметка на изгладняването и лишаването на населението от стоки, то бе принудено да задържа бонусите и парите с цел да дочака момента на подобренето, когато ще може да си набави необходимите му средства за производство и задоволяване на други нужди. Правителствената политика използва именно тази обстановка, за да покрие своите увеличени разходи и разхищения.

Тази истина ни налага да се спрем и върху монетната реформа, която, според нашето разбиране, дойде да нанесе един значителен удар върху стопанството, не защото у нас един ден не щеше да се наложи окончателната стабилизация на лева, а защото тя дойде като едно частично мероприятие. Без да държи сметка за всички последни и отрицателни върху стопанството. Каква е в същност целта на обмяната на парите, какви са целите, които се гонят с това мероприятие от принудителен характер? Задравянето на лева ли, или принудително събиране на средства за нови разходи на държавата?

С обмяната на парите правителството прибегва главно до блокиране влоговете и до поставяне под запрещение на всички пари, като не допуска, до второ нареждане, теглене за лични нужди, освен по изключение. Стойността на парите не се изменя — за разлика от всички монетни реформи в Чехословашкия, Югославия, Унгария и другде. Всички монетни реформи в тези страни имаха за задача още в началото на освобождаването или след страшна инфлация — случаят с Унгария и Австрия — да въведат нова национална монета на мястото на съществуващата стопанска паричен хаос. В Югославия имаше в обращение осем вида монети: сръбски динари, хърватски куни, пенгьо, албански лека, италиански ливети, райхсмарки. В Чехословашко също имаше национална монета, а имаше няколко вида пари, и то предимно райхсмарки. У нас, напротив, след близо три години на стопански развитие, през което време доверието към лева бе почти възстановено, се прибегва до обмяната, с цел да се блокират парите и влоговете. По всичко изглежда, че българското правителство не е имало план, защото забърканите наредби от 7 март напълно доказват най-ясно това. Докато в другите страни паричната реформа дойде, за да спаси стопанството от бъркотия и въведе една национална стабилизирана монета, у нас промяна в парите няма, а целта, изглежда, е да се съберат принудително част от спестяванията в пари и влогове. (Ръкописаният от опозицията) Доколко стопанските последици от тази реформа не са били обмислени, лича от факта...

Недялко Атапасов (ЗНП): Експроприация, експроприация!

Никола Петков (ЗНП): ... че се смята, че чрез административна мерка може да се уреди и регулира паричното и кредитното обращение. Системата на вилметни, която принудително се въвежда, а не е приложима за пазарния оборот на нашата страна.

От опита на другите страни е известно, че в страни с дребна собственоост, при слабо индустриално развитие, плащанията са дребни и парите са най-пригодното средство за платежните отношения. Така, Франция, след много опити да намали шаричното обращение в нормални времена, никога не можеше да достигне по-малко обращение на глава, както е в Англия. При това съкращението на паричното обращение в напредналите страни става чрез чековата система, а само за големите плащания в търговията и индустрията — чрез вирменти. Дори в Съюза на съветските социалистически републики, където всички предприятия са държавни, плащанията с вирменти се прилагат само за тези предприятия, а не и в ежедневието живот за задоволяването на ежедневни нужди.

Обратната страна на това парично мероприятие е обаче с твърди опасни последици. Блокирането на влоговете, дори ако се допусне, че е временна мярка, нанася удар върху спестовността и всъщност недоверие в стопанството. Известно е, че у нас се създаде след 9 септември недоверие към банките поради стриха да не се посегне върху имуществата. Тъкмо това създаде увеличението на теоризацията, която бе насърчавана от държавата чрез б. нове. Населението предпоче да държи парите и бонусите в себе си, макар и влоговете да нараснаха пак поради принудителното спестяване, наложено от липсата на стоки. И днес за никого не е ясно, дали правителството смята да приложи ограничителните мерки и в каква степен. Тъкмо тази неяснота и неопределеност създава смущение и страх у народа, като се има пред вид, че у нас се действа по системата на принудата и на русенето на всички свободи. (Ръкоплекания от опозицията)

Тъкмо ръководени от нерологически съображения ние смятаме, че неяснотата ще създаде и спъване на производството в цялото стопанство. Земеделското население, както и другите слоеве от населението, се виждат застрашени в техните спестявания, образувани с лишения и невъзможност от 8 години насам да задоволят най-непосредствените нужди за дейност и консумация. (Ръкоплекания от опозицията) Ако населението не може да разчита на тези средства, у него се премива всякакъв стимул за увеличаване на производството. Това е грамидната и тежка последица от начина, по който се извършва паричната обмяна, която може да има тежки последици върху стопанството. Тъкмо затова се налага, докато е време, да се премисли смутът сред народа и да се създадат условия — доколкото това може да направи сегашното правителство — за отстраняването на тези последици, защото му липсва най-необходимото условие: доверие на народа. (Бурни ръкоплекания от опозицията)

При това положение... — (Оживление сред мнозинството) — Няма значение, че сте 275 души. — (Ръкоплекания от опозицията) При това положение правителството смята да прилага двегодишния стопански план. Тъкмо когато страната ни има нужда от успокоение и от насърчение на инициативите в земеделие, индустрия, търговия и занаяти, се прибегна до една частична реформа, и то главно по финансови съображения, като се изпускат из пред вид стопанските нужди.

В своята стопанска политика правителството от близо три години говори за план, за стопанско подобрене, за благосъстояние на народа и т. н., когато резултатите са обратни. Дори започнатите стремежи на язовири, на някои други предприятия са още в началото си, без да са осигурени строителните материали, съоръжения и др.

Титко Черноколев (к): Ще бъдат построени, въпреки желанието ви.

Никола Петков (зНП): Ще бъдат, ама кога?

Титко Черноколев (к): В най-скоро време. Народът ще ги построи.

Никола Петков (зНП): Живя ще сме и ще видим какво ще построят. (Ръкоплекания от опозицията)

Цола Драгойчева (к): Много работи видяхте, и това ще видите.

Никола Петков (зНП): Ако не го видим ние ще го видят децата на тези, които са тук. (Ръкоплекания от опозицията)

Титко Черноколев (к): Ще ви погребат язовирите.

Никола Петков (зНП): Нас няма да ви погребат. Вас ще погребат, и специално Работническата партия. (Бурни ръкоплекания от опозицията)

Титко Черноколев (к): Язовирите ще ви удават.

Никола Петков (зНП): Върховният стопански съвет след лутане от повече от две години, през които се месеше и във всички стопански инициативи и ги спъваше, най-сетне приготви двегодишния стопански план, с който се счита, че се намери разковничето за стопанското добруване.

Ние винаги сме поддържали, че преуспяването на нашето стопанство може да стане, само ако се работи чрез една системна план, който да почива на възможностите на страната и да обхваща всички мероприятия за подобрене помията и благосъстоянието на страната.

Налага се тук да се спрем и върху двегодишния стопански план, защото той е, върху който правителството гради цялата своя стопанска и финансово политика. Двегодишният план, тъй както ни бе представен, изхожда от идеята за бързо увеличаване на земеделското, индустриалното и занаятчийското производство, главно чрез административни мероприятия и предписания. Той не държи достатъчна сметка за наличността на днешните съоръже-

ния на стопанството, за живия и мъртъв инвентар на земеделското стопанство, за липсата на подготвени лица при изпълнението му, а се задоволява с указания и предписания да направи това в отдалечените области.

Недялко Атанасов (зНП): С камшик, както бай Добри каза.

Никола Петков (зНП): В областта на земеделското стопанство оптимистичните предвиждания на плана почиват върху слобото производство през последните две години и се изхожда от предпоставката, че при една добра реколта производството значително ще се повиши и следователно благодарение на непосилния труд на селянина и добрите климатически условия безспорно ще се получи повишение в производството на зърнени храни, индустриални култури, други растения, плодове, зеленчуци, отчасти фураж и оттам — подобрене в животновъдството и т. н.

Планът предвижда увеличаване на земеделското производство за 1947 г. с 13%, а за 1948 г. с 34% над нивото от 1939 г. Излишно е да се спираме подробно на предвижданията по отделни групи култури и други области, но необходимо е във връзка с бюджета да посочим погрешните му предпоставки и предвиждания.

С обикновените мерки, известни на всеки земеделец, се смята, че ще се постигнат резултатите, предвидени в плана. Дълбоката оран, засяването със сортови семена, почистването семената на зърнените фуражни култури, съхранението на оборския тор са мероприятия, които се прилагат у нас и предвиждат винаги за подобрене на земеделското производство. Те се прилагат и днес, но резултатите не са благоприятни, поради липсата на достатъчно сортови семена, липсата на земеделски оръдия и машини и т. н. Планът в това отношение се задоволява с предписания и запоева до Министерството на земеделието, като че ли това е достатъчно, за да се постигне годинният резултат. Тазгодишното есенно засяване не се изпълни по предписанията на плана, защото за това липсваха сортови семена, а за дълбоката повсеместна оран съществуващите уреди и машини не бяха достатъчни. Навистиня тук има пълно непознаване на нашата действителност и само книжни предвиждания. (Ръкоплекания от опозицията) Такива предписания би трябвало да се предпришат например: премиването на сушата, на плевелите между растенията, отстраняването на чалгата и т. н. (Ръкоплекания от опозицията)

Христо Юруков (р): Трябва да се радвате!

Никола Петков (зНП): Моля, моля, това не е радост. Ние правим една обективна критика и вие сте длъжни да се вслушвате, за да не докараме България до пропаст. (Ръкоплекания от опозицията) Ако искате, слушайте. Ние сме длъжни да си кажем нашето становище.

Димитър Котев (к): Ти оправяй Гърция. България има кой да я оправя.

Никола Петков (зНП): В областта на животновъдството в плана не липсва и количествен елемент. След грамидното намаление на дребния и едър добитък и липсата на храни, която ще продължи до новата реколта, да се счита например, че Министерството на земеделието може да дорече производството в областта на животновъдството до 79% за 1947 г. и 116% за 1948 г. в сравнение с 1939 г., това означава да се стовят чисто и просто химери. От същия характер е и предписанието за увеличаването на влакнодайността на овцете или млечността на козите и овцете (Ръкоплекания от опозицията), както и предписанието процент за увеличаването на шараните за 1946 и 1947 г. (Ръкоплекания от опозицията) Мерките за подобрене расата на добитъка, за птиците, свинете и т. н. у нас се прилагат отдавна, макар в ограничен размер, но те още не са напълно установени за всички райони, а камо ли да се приложат за две години.

В областта на индустриалното и занаятчийското производство планът е също така неприложим, защото неговото изпълнение зависи от множество условия и предпоставки, които не съществуват. Необходимо е, на първо място, осигуряването внос на необходимите сурови материали, машинни части; на второ място, повишаване на местното производство до същия размер на сурови и други материали и на трето място, подготовка на нужния калър и лица, заедно с осигуряване вноса на машини и нови инсталации. Изпълнението на плана в тези области предполага, на първо място, съживяването на външната търговия в много по-голям размер над нивото от 1939 г., а известно е, че за това е нужно да имаме излишци от стоки за износ или, най-малко, осигурен внос на кредит. Досега това не е направено, а съживяване на износа и вноса може да се очаква чак към края на тази година, и то при условие, че реколтата е добра и че вносът е осигурен. Днес, при възстановяването на Европа, изпълнението на поръчките на машини и съоръжения става в продължение на повече от една и две години, а планът в това отношение ще остане да съществува на книга. (Ръкоплекания от опозицията)

Безспорно, правителството смята, че с паричната обмяна ще може да осигури средства в лева за плана. Това обаче е също така преждевременно, защото не е достатъчно с принуда да се наберат средства, а е необходимо да се разполага със стоки за износ и набавяне средства в левизи, за да се плати вносът. Тези големи въпроси в плана не са разрешени.

Основните положения, от които изхожда правителството в своите стопански мероприятия, са принудата и алчността-тържеството, които съвсем не са достатъчни да подпомогнат стопанството. Стимулите за насърчение земеделското производство, особено при днешното състояние на стопанството, са пренебрежливата. Това е на първо място осигуряването на справедлив цени.

за да може земеделецът-стопанин да предпочете засяването на онези култури, които са предвидени в плана. Индустрията напротив постига увеличение на производството чрез повече материали, суровини и спомагателни, заедно с нужните съоръжения, за да се увеличи производството на единица продукт. Принудата и административните мерки това не могат да постигнат.

Успехът на финансовата политика на държавата зависи преди всичко от стопанското благосъстояние на страната. Източниците на държавните приходи произлизат от дохода на стопанството. Със слабото възстановяване на стопанството и увеличението на данните тежести не се постигат резултати, а се изчерпват източниците на стопанството и оттам и на държавата. Трайната финансовата политика на държавата трябва да почива върху подобряването на благосъстоянието на народа. У нас досегашната политика на правителството показва, че разходите на държавата във всички области растат, без да се даде съответното подобряване на стопанството.

Общата характеристика на бюджетопроекта на държавата за 1947 г. е, че разходите се увеличават от 47.370.000.000 лв. на 53.350.000.000 лв. за 1946 г. — едно увеличение от 9.000.000.000 лв., т. е. близо около 20%. Наистина в новия бюджет фигурира и Дирекцията на труда, която имаше по-рано отделен бюджет и следователно тук би трябвало да се изключат около 1.900.000.000 лв. Все пак, дори и без това перо, разходите са увеличени с около 15%. Увеличението в разходите с около 7.000.000.000 лв. се дължи преди всичко на увеличението на заплатите на държавните служители, което, заедно с увеличението на пенсията, ангажира повече от 4.000.000.000 лв. В действителност следователно едвам 3.000.000.000 лв. са „новите производствени разходи“ в бюджета, които в по-голямата си част са погълнати от увеличението на текущи вещества и канцеларски разходи. Поотделно в разните бюджетопроекти на министерствата, разбира се, има различни прегрупирания и разпределения на разходите.

Най-съществено следователно в новия бюджет е увеличението на заплатите на държавните служители. И тук обаче не се изпълни обещаната реформа за подобряване на държавния апарат чрез намаляване броя на служителите, премахване мушкетизма в службите и бюрокрацията. От две години насам правителството търбеше, че трябва да се направи основна административна реформа, а в същност се достигна до едно недостатъчно увеличение на заплатите, което е средно с по-малко от 20%, д-като индексът на живота за издръжка се качи над 25% от една година и половина насам. Разбира се, че и тук не липсват курьози, защото административната реформа с промяната на щатовете и цензовете се изрази в премахване на подбора и подготовката за висшите длъжности и запазване добрите места за партийците, в премахване на служебни и образователен ценз и заместването му с партийния. (Ръкоплетания от опозицията)

Като резултат на финансовата политика на правителството се получава, че в бюджетопроекта на правителството за 1947 г. личните разходи по всички ведомства — заплати, командировки, пътни пари, облекло и други подобни — възлизат на 24.697.000.000 лв. Тези цифри получаваме, като събираме всички лични разходи по всички ведомства в държавния бюджетопроект. Това означава, че 40% от разходите на държавата отиват за личен състав срещу около 19.600.000.000 лв. за 1946 г. Още по-важно е, че общият брой на държавните служители, без този на Министерството на войната и граничните войски, които не е даден в бюджетопроекта за 1947 г., възлиза на 132.633 души срещу 128.377 души за 1946 г. Административната реформа следователно на правителството се изрази в ново увеличение броя на служителите. По отделни ведомства наистина има отделни малки намалявания, но те са компенсирани от увеличенията в други ведомства. Нуждата следователно от увеличение кадъра за служби е била стимулираща в новия бюджетопроект, макар и да бе казано, че ще се търкаря съществено увеличение в заплатите на държавните служители за сметка на съкращение изчисления им брой, увеличен близо два пъти в сравнение от преди войната.

Приходната част на бюджетопроекта се крепи на увеличената данъчна тежест в преките и косвените данъци и в приходите от държавните стопанства и др. Най-важното е, че преките данъци дават около 25% от общия размер на приходите, косвените данъци — 42%, гербовият налог, берите, таксите и глобите — около 12%. Всички останали приходи възлизат на около 21%. За основа на приходния бюджет следователно пак остават косвените данъци. Допускаме, че тези приходи ще се осъществят, като се има предвид неизменно тежкото данъчно бреме, което се въвежда с закона за данъка върху дохода, данъка върху оборота и косвените данъци. Фактът, че през 1946 г. са реализирани 51 милиарда приходи след граматичните увеличения, които бяха прокарани през същата година, дава основание да се допуска, че предвиденията ще се изпълнят с цената на едно данъчно бреме, пряко силите на народа, което изключва по-голямата част от доходите, без бюджетът да е консултативен и производителен в същия размер, а е консумативен. Това е основният белег на бюджетопроекта за 1947 г.

Насищаността за българския народ идва безспорно от политиката на разхищение, въведена като система от днешното правителство. (Ръкоплетания от опозицията) Никога до днес, макар страната и народът да се намират в най-големи лишения, разхищението и лекото изразходване в изтощителната пара не са вземали такива грамадни размери. Забвлянето на разходите за ред ведомства, където не може да се промисли поради одобряването им от Министерския съвет, като тия за Председателството на републиката, разходите за държавната сигурност, липсата на отделен бюджет за граничните войски ясно говори, че се предпочитат тайната и мъглата, за да се избяга общественият контрол. (Ръкоплетания от опозицията)

Достатъчно е да се проникне в новите увеличения в разходите по министерствата, за да се види, че голямото набъбване се дължи на чисто политически причини. Така, бюджетът на Министерството

на вътрешните работи се увеличава почти двойно — от 1.470.000.000 лв. на 2.725.000.000 лв. — най-голямото увеличение в сравнение с всички останали ведомства. Това е безспорно най-типичният белег в разходния бюджет на държавата за 1947 г. и той най-добре охарактеризира вътрешната политика на правителството. (Ръкоплетания от опозицията) И забележете добре: този бюджет включва и предвидените нови разходи за граничните войски, които неизвестно по какви причини са предвидени в бюджета на Министерството на вътрешните работи, а не в тоя на Министерството на войната.

Министър генерал-майор Георги Дамянов: Закон съществува, г-н Петков, и Вие трябва да знаете тая работа.

Никола Петков (ЗНП): Ние го знаем закона.

Министър генерал-майор Георги Дамянов: Значи, ще го признават — Вашата работа.

Никола Петков (ЗНП): Ние го знаем, но защо сте го създали този закон?

Министър генерал-майор Георги Дамянов: Ще разберете един ден, щом сега не можете да разберете.

Никола Петков (ЗНП): Тоя аргумент, г-н министре на войната, ние сме го слушали и от други правителства още след времето на Александър Стамболийски. Тоя аргумент не пречи на нищо.

Титко Черниколев (к): И Вашите аргументи от фашистко време много сме ги слушали.

Министър д-р Иван Стефанов: Обаче има закон. Значи, известно Ви е било.

Никола Петков (ЗНП): Наистина предвижда се съществено увеличение в министерствата на Индустрията, Електрификацията, Народното здраве и Социалната политика, но това не изключва казаното по-горе. Напротив, предвидените разходи в тези министерства се отнасят, за разлика от Министерството на вътрешните работи, за по-важни нужди, и това още по-ясно характеризира днешната финансовата политика на правителството.

При разглеждането на отделните бюджети по министерства ще имаме възможност по-подробно да охарактеризираме финансовата политика на правителството, но тук в общите дебати не може да не се подчертае, че финансовата политика на правителството се изразява в изнемване на все по-големи средства на народното стопанство, без да се държи сметка за нуждите и възстановяването на това стопанство. (Ръкоплетания от опозицията)

Финансовата политика на правителството не се изчерпва обаче само с редовния бюджет на държавата, защото, тъй като е представен, той не предвижда извънредните разходи по примиренето, новите разходи по финансирането на стопанския план, освен за някои по-малки строежи. Явно е следователно, че държавата, след като изчерпи до възможния максимум източниците на народното стопанство, не търси нови средства чрез извънреден бюджет на държавата. Това призна и г-н министърът на финансите в своето експозе. Тук ще възлезе по всяка вероятност и разходите по изпълнението на договора за мир. Финансовата политика следователно на държавата се изразява до възможно по-големи разходи, без да държи сметка за народното стопанство, а напротив, тъй както са построени разходите, ще се отива към обедняване, като се има предвид неумителното на двегодишния стопански план.

Държавата прави всичко възможно да разстрои стопанството. Системата на изнемване, на понижаване нивото на живота е основата на днешната финансовата политика. (Ръкоплетания от опозицията) Чрез принудата, заплахата, личещието от свобода ще се събират още други средства. За днешната система на управление, изглежда, това е най-лесния начин за събиране на средства. Така се смята да се прави и електрификацията на страната.

Може ли обаче да се продължава с такава система на управление? Ние не можем да не обърнем внимание на разорителния характер на финансовата и стопанска политика на правителството. Днес народната пара не се ценя. Всичко е насочено към задоволяване нуждите на властващата партия (Ръкоплетания от опозицията) и към убиване на всички инициативи в областта на земеделието и във всички области на стопанството. Крайно време е да се тури край на тази вредна за българския народ политика. Необходими са наистина решителни мерки за подпомагане на българското стопанство и трудния народ, но това ще трябва да стане не чрез системата на принудата, а чрез системата на повдигане на дохода на пестене народната пара и държане сметка за податните сили на българския труден народ. (Ръкоплетания от опозицията)

Най-добрата характеристика за стопанската политика на правителството ние намираме в статията на проф. Станчо Чолаков, доведен министър на финансите, създател на държавния бюджет за 1946 г., един от най-добрите стопановеди. Ето какво пише проф. Станчо Чолаков във в. „Изгрев“ (Чете): „Задачата на всяка стопанска политика, била тя земеделска, индустриална, финансовата и т. н., е да подобрява материалното състояние на всички хора. Това ще се подобрява и техният домашен и културен живот. Един хора смятат, че тези цели се постигат чрез една конюнктурна стопанска политика, други смятат, че същите цели се постигат чрез една структурна стопанска политика.

Конюнктурната политика се стреми да разчете днешните условия и нужди вътре и вън от нас и така да насочи земеделието, занаятите, индустрията, вътрешната и външната търговия, кредитите и т. н., така да раздвижи всичките технически и лични живи творчески сили, че да се получат възможните най-големи доходи и да се създават повече блага за всички хора, които се трудят. Част-

ната собственост бива ограничавана или национализирана във всички случаи, когато обществените интереси не могат да бъдат защитени по друг начин.

Структурната политика се стреми да засегне собствеността изцяло, като я обръща от частна в обществена. Ако хората не са останали равни чрез собствеността си, могат да станат равни, като се колективизира собствеността им било направо чрез държавни предприятия, било чрез кооперации — виж статията на А. Ляпин „Кооперативното преминаване от социализъм към комунизъм“ в сп. „План“, 1946 г., книга 17—18, стр. 510—512. Този процес е потвърдителен и по-мъчителен при едни или при други стопански, социални и културни условия, затова понякога може да се забави или дори да се върти назад общия напредък. Зависи от това дали условията са узрели или не.

При провеждането на коя и да е стопанска политика, била тя земеделска, кооперативна, парична, търговска и т. н., следва да се постави въпросът, кое положение ни интересува: сегашното ли, с неговите дадени нужди, страдания и радости, или по-далечното бъдеще, което наистина може да се нарисова привлекателно, защото е бъдеще, но още не може да се вижда или усеща от настоящите обикновени хора? Наистина една творческа стопанска политика предполага стремеж към един бъдещ идеал, но до него не може да се стигне чрез прескачане на настоящето. А то е твърде сложно. Вярно е, че има хора, които са станали състоятелни по нечестни пътища — спекула, експлоатация — но има и хора, които са станали бедни по порочни пътища — разврат, разврателство и лъжест. И едните, и другите трябва да се опознаят. Първите трябва да върнат на обществото обществено, а вторите трябва да разберат, че тяхната бедност не е добродетел, нито е на мода. (Ръкоплекания от опозицията) От своя страна и оправдано състоятелните хора трябва да дадат жертви в полза на обществото, а оправдано бедните хора трябва да получат подкрепа от страна на държавата, за да тръгнат напред. Може би по-лесно е да се раздухва омразата на бедните към състоятелните, но много по-полезно е да им се помогне и те да си създадат състояние. (Ръкоплекания от опозицията) Това означава обществен прогрес. Както Наполеон е казал на войниците си, че трябва да се стремят да станат генерали, така и държавата трябва да поощрява бедните хора да стават състоятелни, като им помага и като пресича емоцията на спекулантите и капиталистите предприятелства. Никой не може да мисли, че работниш, селяни и въобще бедните трудови хора могат да бъдат подложка за другите; никой не бива да мисли, че индустриалци, търговци или кметове и да са могат да спекулират и да експлоатират труда на другите, но и не може да се мисли, че при днешните условия личният почин, с неговия стремеж към лично благосъстояние, може да бъде заобиколен и пренебрегнат. Само по този начин ще се създаде почва за взаимно сътрудничество и съревнование. По този начин предприемчивият дух на българина, който не е по-малко важен от земята и машината, ще бъде потикнат да работи още по-напрегнато за себе си и за обществото.

Титко Черноколев (к): Ясно е кого защитавате, съвсем е ясно!

Никола Петков (зНП): По този начин ще се създадат повече блага, които след това могат да бъдат разпределени по възможния най-справедлив начин.

Това е основната идея на една конюнктурна стопанска политика. Тази е и основната идея на отечественофронтовската програма. Колкото по-точно я спазваме, толкова по-напред ще вървим към целокупно благополучие на нашия народ.

Тая мисли на проф. Станчо Чолаков, който са една справедлива критика на днешното правителство, което отдавна е изоставило програмата на Отечествения фронт, не се харесват, разбира се, на РП (к) и затова в „Работническо дело“ от 19 март т. г. обвинява г-н Станчо Чолаков, че си служи с клевети и се присъединява към влошната кампания на реакцията.

Министър д-р Иван Стефанов: (Казва нещо)

Никола Петков (зНП): Моля, моля, г-н Станчо Чолаков беше Ваш предшественик и днес е в Отечествения фронт.

Вълко Червенков (к): И г-н Никола Петков беше, но сега не е.

Никола Петков (зНП): Аз бях и сега съм там, но вие днес сте на друго място. (Ръкоплекания от опозицията. Оживление сред мнозинството)

Каква е вътрешната политика на правителството?

Райко Дамянов (к): И ти не върваш това, което приказваш!

Никола Петков (зНП): Вярвам, вярвам. — Тя е същата, каквато водеше правителството на Отечествения фронт и преди образуването на Димитровското правителство.

Въпреки гържестивно постите задължения в декларацията на правителството, че в страната ще се установи ред и законност, че ще бъдат гарантирани политическите права и свободи на българския гражданин, режимът в страната остава същият — режим на еднопартийна диктатура. (Ръкоплекания от опозицията) Терорът върху българските граждани не спира. Има ли нужда да споменавам наново помениците и фактите, които народните представители от опозицията изнесоха от тая трибуна при утвърждаване на изборите в разните колегии? Тия поменици и факти не бяха опровергани, но на народните представители не бе дадена възможност да изнесат всичко. Едни бяха изхвърлени от тая трибуна, на други не бяха утвърдени изборите в пленума, макар да бяха утвърдени от комисията по проверка на изборите и докладникът сам да поел

ложи утвърждаването им, а ги подложи на анкета, само защото имаха куража да изнесат фалшифицирането на бюлетини и населията в деня на избора. (Ръкоплекания от опозицията)

Заплашва ги с процеси и заплашванията си от миналото презни думи, защото само с думи, без факти, процеси трудно се правят, макар да сме свидетели на няколко такива процеси, които завършиха с присъди. (Ръкоплекания от опозицията)

Титко Черноколев (к): А „Неутрален офицер“?

Райко Дамянов (к): Недей бърза!

Никола Петков (зНП): Ще ви чакаме, няма да бързаме.

Райко Дамянов (к): Ще хлътнем! И ти си хлътнал.

Никола Петков (зНП): Да, да, аз съм причина за бунтовете! Къде? — В кръчмите!

Ще изнеса само нови факти, и то от последните дни.

През м. февруари т. г. бе убит сдруженият земеделец Теню Атанасов от с. Тихомирво, Старозагорско, изтезаван по най-злодейски начин от партийните Петър Динев Кирев и Стою Богев Стойков.

На 2 март т. г. бяха задигнати от с. Филлипови, Софийско, с камион сдружените земеделци Ангел Трайков, Будин Стоянов и Огнян Василев и откарани в Х милиционерски участък.

Секретарят на ЗМС от с. Горубляне, Софийско, Стефан Пешев и секретарят на дружбата Деян Караманов бяха арестувани от органи на IV милиционерски участък.

Димитър Котев (к): По кой параграф от бюджета е това?

Титко Черноколев (к): Това махзар ли е, какво е?

Никола Петков (зНП): Това е истината и там ви боли. Когато някой каже истината, вие викате, че е махзар. (Ръкоплекания от опозицията). — Свободата на словото и събраният е потъпкан. За свобода на публични събрания и дума да не става. (Ръкоплекания от опозицията) Българският земеделски народен съюз сам ги спира, за да се избегнат всякакви поводи за стълкновения и безредия. Но правителството, въпреки добрата воля на Българския земеделски народен съюз, не дава възможност да се правят такива чисто организационни събрания. Случаите в Кнежа, с. Тръстяк, Плевенско, в самия Плевен, където четирма народни представители са били блокирани в една адвокатска кантора цели часове и ругани от тълпата...

От мнозинството: А-а-а!

Титко Черноколев (к): От народа, от народа! Бонте се от народа!

Никола Петков (зНП): Не народ, а тълпа.

Титко Черноколев (к): И Филев наричащо народа тълпа, и вие наричате народа тълпа — вие, които сте от народа! Бонте се от народа.

Никола Петков (зНП): Вие водите тълпите, а не водите народа — там е логиката.

Председателстващ Атанас Драгев: (Звъни)

Титко Черноколев (к): Народът няма да ви даде да си разнасяте поляса.

Никола Петков (зНП): (Към едни от мнозинството) Ти ще мълчиш, защото за пиянство си бит най-малко сто пъти в Стара Загора. Ти си едни пияница в спекулант. — Случаят в с. Новачене, Никополско...

Димитър Котев (к): Дайте факти за гръцкия делегат, за Киру.

Никола Петков (зНП): Ще дам и не ме е страх да ги давам — ... с 25-годишната учителка Пенка Божинова, жена на изгонения представител Петър Божинов — само от омраза към него тя е разкарана разсъблечена из цялото село — ...

От мнозинството: А-а-а! (Възвращения)

Рала Ноева (к): Лъжеш!

Никола Петков (зНП): Ето го народният представител Младен Големански, да ви каже с каква жестокост са бити хората в Казанлък. Това са факти...

От мнозинството: Ей-ей-ей!

Никола Петков (зНП): Разтурине с насилие на организационното събрание в Казанлъшко, където са били бити организатори и народният представител Спас Найденов, показват, че режимът с нищо не се е поменнал.

Няма нищо чудно в това, щом г-н министър-председателят, по повод изнесените насилие върху една комитетка в Нова Загора, заяви, че сигурно е имала желание да бъде шипана и затова е била нападната. (Възвращения от мнозинството)

Асен Бозаджиев (к): Лъжеш! Погор!

Министър д-р Иван Стефанов: Това не е казал.

Никола Петков (ЗНП): Щом така леко се гледа на насилствата, и то от най-високото място, то естествено е, че тия насилствия никога не ще престанат. (Възражения от мнозинството)

Рада Ноева (к): Безсрамен лъжец!

Никола Петков (ЗНП): Но този терор се проявява дори и в самия Парламент. От тая трибуна бяха извършени с ритини и юмруци народните представители Рачо Домусчиев и инж. Стоян Божков.

Райко Дамянов (к): Защо?

Никола Петков (ЗНП): Сега слушайте, пък после ще ви кажа защо. — В самата сграда на Великото народно събрание, за пръв път в парламентарния живот на България, ...

Райко Дамянов (к): Защото наричат народните представители убийци, затуй бяха изгонени.

Никола Петков (ЗНП): ... бе арестуван един народен представител, а именно народният представител Петър Коев. (Ръкоплескания от опозицията. Възрожения от мнозинството) На Петър Коев бе отнет депутатският имунитет по искане на прокурора при Софийския областен съд, понеже бил замесен в един процес. ...

Цола Драгойчева (к): Неужели не е замесен!

Титко Черноколев (к): И вие сте замесен.

Никола Петков (ЗНП): ... и можел да бъде осъден на най-тежкото наказание и с това попада под чл. 99 от правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание. Процесът завърши. Така наречените съучастници на Петър Коев бяха осъдени по на две, три и пет години.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Г-н Петков! Имате още пет минути.

Никола Петков (ЗНП): Ще свърша. Може, ако искате, да ме изгоните и сега!

Срещу Петър Коев бе започнато уж някакво ново дирене. Следствието е приключено. Петър Коев лежи в Централния затвор. Българското общество иска да знае защо Петър Коев не е още изправен пред съда или защо не е още освободен и защо не му е възстановен имунитетът на народен представител.

Вълко Червенков (к): Това по бюджета ли е?

Никола Петков (ЗНП): Това е по вътрешната политика на правителството. Когато искате от българския народ пари, той е длъжен да ви каже каква е вашата политика и защо не дава пари.

Вълко Червенков (к): Значи от трибуната на Народното събрание вие апелирате към народа да не дава пари!

Райко Дамянов (к): (Към Никола Петков) Саботор!

Никола Петков (ЗНП): Това са приказки. — Стигнахме дотам, че факти, които преди войните се считаха за невъзможни, например арестуването на един народен представител вътре в самия Парламент, днес са обикновено нещо. Какво, ако не терор, е включването на цялата опозиция на 13 март т. г. по повод питането за спирането на в. „Народно земеделско знаме“? Това изключване е едно грубо нарушение на правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание. (Възрожения от мнозинството) Народен представител няма право да предлага изключването на друг народен представител. Само председателството има право, след като изчерпи всички точки на съответния член от правилника, да предлага изключване. (Ръкоплескания от опозицията)

Хля Янев (з): В културна Франция за такива като Вас има плесници!*)

Никола Петков (ЗНП): Има, има. Можете! Заповядайте.

Титко Черноколев (к): И без туй вие сте жив труп. Няма защо да ви бият.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Никола Петков (ЗНП): Мнозина вярваха, че въпреки първенстващата роля, която РП(к) взе в управлението, тя ще пристъпи към демократичната програма на Отечествения фронт, както винаги това най-тържествено са заявявали лидерите й, както това заяви при декларацията на правителството и сам г-н министър-председателят.

Но от образуването на новото Димитровско правителство е ясно, че вътрешната политика на правителството, което не може да се нарече вече отечественофронтско, защото се крепи само върху сенките на Отечествения фронт, пристъпва към систематическо комунизране на политическия, стопанския и социален живот. (Ръкоплескания от опозицията)

*) Веснишките писма, че в френския парламент една народна представителка ударила писаница на един народен представител.

Днес Работническата партия държи в ръцете си войската, милицията, администрацията, финансите, търговията, а в последно време и цялата дипломация. Всеки нов закон преследва все същата цел. С бюджетопроекта за 1947 г., вместо да се намали, увеличи се числото на чиновниците. С закона за щатните таблици, успоредно със служебния и образователния ценз, се узакони и партийният ценз, узакони се правото да се заемат всички служби в държавата само от партийци. Консолидираните така и наместили се сега комунисти имат занаяпред възможност да попълват всички места със свои хора без образователен и служебен ценз.

Според държавния стопански план кредитните институти са задължени да предоставят средствата си изключително според нарежданията на управлението, а не върху базата на нормалното кредитиране. Сега всичките тия институти са окупирани от професионалистите и от оф. комитети, които диктуват и за персонала, и за кредитната им политика. Под формата на борба с капитала се поставя ръка върху снетяванията. Под претекст да се покровителствуват кооперациите се туря ръка на всички кооперации. Започна се със Съюза на общите земеделски кооперации. Днес всички чисто земеделски кооперации, занаятчийски и свободни професионални кооперативи са в ръцете на РП(к) (Ръкоплескания от опозицията. Възрожения от мнозинството). Когато до 9 септември 1944 г. комунистите намираха управлението на нито една от тях. За постигане на тази цел се използвава фашистският закон за контрола върху кооперациите, който бе запазен и е още в сила, макар в него да се казва, че управителните тела на кооперациите могат да бъдат разтурени, щом в тях има членове комунисти.

Само в една кооперация не се успя — в тая за кооперативното обработване на земята. (Ръкоплескания от опозицията). Земеделците не си дадоха земята и не желаят да я оставят да я управляват тия, които поразиха неспособност са изгубили своята. (Ръкоплескания от опозицията и гласове „Вярно!“) И за да се превият земеделците, сега се дават земеделски оръдия само на кооперациите. Това принудително коопериране цели унищожението на независимите, самостоятелни стопани. Най-големи усилия се употребяват срещу земеделските стопани, защото те се показваха твърди и те водят борбата за запазване правата и свободите на народа. (Ръкоплескания от опозицията) Цели се да се отнеме независимостта им и да се унищожи политическата им сила. Така полета постепенно, със системата на еднопартийния режим, с диктатурата на РП(к), се изменява демократическият правен ред и се създава друг, който не се нарича комунистически, а демократически, но който в същност е комунистически. (Ръкоплескания от опозицията)

Цола Драгойчева (к): Повикайте от Австрия Цанков да дойде да ви нареди демокрация в България! За Цанков плачете!

Никола Петков (ЗНП): Най-добре може да се приложат към вътрешната политика на правителството заключителните думи на проф. Стефан Баламезов в том III от конституционното му право: „Гражданино, не забравяй, че свободите са извоювани с упорити борби, усилия и страдания; че те ти принадлежат, че никой не може да ти ги отнеме. Но и ти трябва да ги упражняваш, пазиш и развиваш. (Ръкоплескания от опозицията) Защото иначе след всяко ново ограничение или нахвърнение от управляващи и нехайство от своя страна, неуспех за самия тебе, ти ще губиш това, което не се вижда, нито се консумира, не е нито имот, нито служба, нито звание, но е всичко: съзнанието, че си свободен човек и дългопътен гражданин. (Ръкоплескания от опозицията) Тогави, пак неуспех, ти се обръщаш в автомат регистриран и номериран, извършваш и викаш само това, което ти се заповядва и което ти е винушено като главно задължение, и ти ставаш само поданик.“ (Бурни ръкоплескания от опозицията)

Каква е външната политика на правителството?

От мнозинството: О-о-о!

Никола Петков (ЗНП): По начало това е политика на Отечествения фронт от 9 септември 1944 г., формулирана в програмата му от 17 септември 1944 г. така: сърдечно приятелство със СССР и вечна дружба с братския руски народ. (Възрожения от мнозинството)

Вие сте ортаци на ЕАМ, а ние сме ортаци само на българския народ. (Ръкоплескания от опозицията)

Титко Черноколев (к): На монархистите сте ортаци, на чуждата реакция.

Никола Петков (ЗНП): Ние искаме установяване на приятелски отношения с западните демокрации и великата американска република.

Райко Дамянов (к): Писмото на Гемето показва къде сте вие.

Никола Петков (ЗНП): Ще ви кажа и това. Сега идвам на него.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Г-н Петков! Изтече Ви времето.

Никола Петков (ЗНП): Най-тесни приятелски връзки с нова Югославия и другите балкански народи за окончателното и братско споразумение на балканските народи по всички спорни въпроси. Окончателно разрешение на македонския въпрос, като се даде правото на македонското население да се самоопредели.

Това е в същност традиционната външна политика на целия български народ и специално на Българския земеделски народен съюз и на неговия идеолог Александър Стамболийски. (Ръкоплекскания от опозицията) И ако тая външна политика, по начало права, не даде добри резултати, то е защото и най-добрата външна политика не може да успее, ако правителството, което я провежда, не се ползува с доверието на широките народни маси. (Ръкоплекскания от опозицията) Никога тая максима не е била по-актуелна. Само така се обясняват неуспехите, а не успехите на външната политика на правителството, както се изрази г-н министърът на финансите в експозето си. Правителството се хвали с подписването на договора за мир, дори го представи за добър, а всеки българин, който е прочел договора за мир, знае, . . .

Райко Дамянов (к): Защото вие очаквахте да не се подпише!

Никола Петков (зНП): . . . че тоя договор е жесток и несправедлив. (Ръкоплекскания и гласове „Вярно!“ от опозицията) И за да се представи подписването на договора за мир като успех, правителството си послужил с една клевета срещу опозицията (Възражения от мнозинството), а именно правителството заяви, че опозицията твърдяла, какво мирният договор не ще бъде подписан с това правителство. Никога опозицията не е твърдяла това. (Възражения от мнозинството) Опозицията е твърдяла това, което твърди и днес, а именно, че България щеше да получи един не такъв жесток и не така несправедлив мир, ако навреме бе съставено едно истинско демократично правителство (Ръкоплекскания и гласове „Вярно!“ от опозицията), което да се ползува с доверието на широките народни маси, на целия български народ и поради това да спечели доверието на всички демокрации и чрез това доверие да намали наказанието, което тия велики сили наложиха на българския народ заради престъпленията на фашистките му управници и на противонародната му династия.

Райко Дамянов (к): Пак ще се намали наказанието.

Никола Петков (зНП): Като друг успех правителството сочи признаването му от Англия. Какво е това признаване, най-добре личи от нотата, с която правителството бе признато и особено от изявленията на парламентарния помощник-министър на външните работи г-н Мейхю в речта му пред Камарата на общините относно България. Ето какво казва г-н Мейхю по повод признаването на българското правителство: „Наистина време беше неνομалните отношения през периода на примирието да бъдат приключени. Ние искаме да се намалят тежестите, които България претърпя за издръжката на окупационните войски на нейна територия. Нашето желание е да се сложи край, колкото е възможно по-скоро, на режима, установен от примирието. Това ще бъде голяма стъпка напред, както от политическо така и от стопанско гледище. С договорите за мир победените страни се задължават да позволят на всички лица, живущи на тяхна територия, да се ползват от човешки права и от основните свободи. (Възражения от мнозинството) С други думи, тези договори постановяват, че България, Румъния и Унгария не ще бъдат полицейски държави. (Ръкоплекскания от опозицията) Ние във Великобритания не сме изгубили нашата идеологическа ограда към полицейското управление. Ние, англичаните, мразим и ненавиждаме угнетението, от какъвто вид и да е то. (Възражения от мнозинството) Невинчемо нашето гледище по отношение на тези страни ще бъде много по-лито от начина, по който те ще изпълняват клаузите на договорите.“ (Възражения от мнозинството)

Титко Черноколев (к): Въпреки вашите интриги отношенията на България и Англия ще бъдат добри и по-добри.

Никола Петков (зНП): Слушай малко, да научиш нещо, пък после приказвай! (Ръкоплекскания от опозицията)

От мнозинството: А-а-а!

Един от мнозинството: От зелена глава ще научи!

Никола Петков (зНП): Да говорим ли за дипломатическия „успех“ на правителството по повод проложаването на паричната реформа спрямо чуждите дипломатически мисии в страната? То доведе до много деликатно отношение с Великобритания, Франция, Италия, Швейцария и Съединените щати, . . .

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звън)

Никола Петков (зНП): . . . само поради нетактичността на един български дипломат, който преди 9 септември 1944 г. бе най-верният служител на гермаофилските фашистки правителства на Кьосеиванов, Филов и Божилов, . . .

Един от мнозинството: И Гемето!

Никола Петков (зНП): . . . който се отличи с грубото си държане спрямо дипломатите на демократичните държави, които бяха прогонени от България по заповед на Хитлер и когото цялото Министерство на външните работи счита за най-способния дипломат в най-удобния, когато България реши да скъса дипломатическите отношения с някоя държава! Резултатът беше скъсване на търговските преговори с Франция — страната, която и преди, и след войната се е мучила винаги да зашита справедливата българска кауза. (Ръкоплекскания от опозицията. Възражения от мнозинството)

Министър д-р Иван Стефанов: На какво ръкоплекските вие, на какво?

Никола Петков (зНП): Ние сме длъжни обаче да наблегнем на най-голямата грешка на днешното правителство във външната му политика. Тая грешка е по-скоро на РП (к), но понеже сателитите и участвуват в правителството и покриват я и я одобряват, тя е грешка на цялото правителство. Тая грешка е твърдението на правителството, че само РП (к) и нейните сателити са правърженици на сърдечно приятелство със СССР и на вечна дружба с братския руски народ, а опозицията е против това сърдечно приятелство. (Възражения от мнозинството)

Вълко Червенков (к): Вие сам произнесохте антисъветска реч оня ден.

Никола Петков (зНП): Това твърдение е не само грешка, то е престъпление.

Вълко Червенков (к): Вашият вестник е пълен с антисъветски ругатни.

Никола Петков (зНП): Политика на сърдечно приятелство със СССР е продължение на традиционната народна външна политика на България, а специално на Българския земеделски народен съюз, за вечна дружба с братския руски народ. (Ръкоплекскания от опозицията)

Димитър Георгиев (к): Съветският съюз какво мисли за вас?

Райко Дамянов (к): Ти провеждаш антисъветска политика. Знаем те теб. Антисъветско куче си ти!

Никола Петков (зНП): Аз съм куче, а ти си хижна и чакал!

Райко Дамянов (к): Няма да отидеш ти далеко с тази антисъветска политика!

Никола Петков (зНП): Да се дели българският народ на русофили и русофоби е престъпление. Това престъпление вършеха фашистките управници, . . .

Един от мнозинството: И ти го вършиш.

Никола Петков (зНП): . . . правителствата на престъпните монарси Фердинанд и Борис.

Титко Черноколев (к): Която политика вие продължавате.

Никола Петков (зНП): Основата на българската външа политика е била, е и ще бъде: вечна дружба с братския руски народ. . . (Ръкоплекскания от опозицията. Възражения от мнозинството)

Един от мнозинството: Лъжете!

Титко Черноколев (к): Не минават тези, не минават!

Димитър Георгиев (к): Какво мисли за тебе Съветският съюз?

Никола Петков (зНП): . . . а днес и сърдечно приятелство със СССР. Никой няма правото да монополизира тая външна политика, . . .

Титко Черноколев (к): Няма да излъжете Съветския съюз.

Никола Петков (зНП): . . . а още по-малко има, правото да твърди, че може да има българи, които са против тая външна политика.

Титко Черноколев (к): Вие сте, вие сте!

Никола Петков (зНП): Вие говорите без да мислите. — Без разлика на политически убеждения всички българи са единни в тая външна политика. Всички българи знаят, че бъдещето им е в славянската солидарност под егидата на братския руски народ. (Ръкоплекскания от опозицията) И затова не можем да не почитам и да не изкажем възмущението си от долната клевета, която правителственият печат разпространява и с която се осмели да си послужи от министерската маса министърът на вътрешни работи г-н Антон Югов, за някакво писмо на д-р Г. М. Димитров до Никола Д. Петков и другарите му.

От мнозинството: А-а-а!

Цола Драгойчева (к): Някакво, а!

Вълко Червенков (к): Истинско!

Никола Петков (зНП): По повод на това апокрифно писмо, измислено в редакциите на комунистическите вестници (Ръкоплекскания от опозицията), постоянното присъствие на Българския земеделски народен съюз . . .

Георги Данков (з): „Никола Петков“!

Никола Петков (ЗНП): ... излезе със следното съобщение във в. „Народно земеделско знаме“ от 25 март 1947 г.: ...

Вълко Червенков (к): Адресът е известен, г-н Никола Петков!

Никола Петков (ЗНП): Кляпайте го и го публикувайте.

Вълко Червенков (к): Ще го публикуваме.

Никола Петков (ЗНП): Ще го публикувам, ама на акъла си. Ако не го публикувате, това ще бъде подлост!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Никола Петков (ЗНП): Свършвам, г-н председателю. — Ето комуникето на Българския земеделски народен съюз: ...

Титко Черноколев (к): „Никола Петков“!

Никола Петков (ЗНП): А бе, няма друг Земеделски съюз, защото ме прекъсваш! (Ръкоплескания от опозицията и гласове „Вярно“!)

Вълко Червенков (к): Фигурел!

Никола Петков (ЗНП): „През времето, когато опозиционните вестници бяха спрени и не можеха веднага да опровергават клеветата в „Отечествен фронт“ и органът на РП (к) „Работническо дело“ обнародваха едно измислено в редакцията им писмо, писано уж ...

Един от мнозинството: Уж!

Никола Петков (ЗНП): ... от д-р Г. М. Димитров и отправено уж до Никола Д. Петков и другарите му. В това неколкократно измислено и просташки уйдурдисано писмо д-р Г. М. Димитров нарежда до опозицията какво да прави и как да се обляга на вътрешната и международната „реакция“, как да води борба срещу правителството на България след излизането на чужди войски от страната ни, кога щяла да избухне война между Англия, Америка и СССР, и други подобни неелости и чистопробни глупости. Така измисленото писмо служи на правителствената преса за база и предпоставка на статии, закани и яростни леувни срещу опозицията.

Постоянното присъствие на Българския земеделски народен съюз заявява пред българската общественост и пред българския народ, че съюзът, заедно с него и цялата опозиция, води борба за конституционните свободи на българските граждани, като изразява настроението и волята на самия народ.

Цола Драгойчева (к): Кажете нещо за Гемето.

Никола Петков (ЗНП): Съюзът никога не се е ръководил, не се ръководи и никога не ще се ръководи от друга воля, освен от непокосимата воля на българския народ (Ръкоплескания от опозицията), който иска да бъде свободен и свободно да обладава имота, живота и честта си. (Ръкоплескания от опозицията)

Постоянното присъствие на Българския земеделски народен съюз високо заявява, че споменатото по-горе писмо нито е получавано, ...

От мнозинството: А-а-а!

Райко Дамянов (к): Защото си притиснат натясно. Ще се отричаш!

Никола Петков (ЗНП): ... нито може да бъде получавано, а в само едно клеветническо злопоставяне на опозиционната борба и подготовка за безогледни политически гонения и тормоз в нашата страна.

Българският народ със силата на своя дух се бори героически за свобода и ще я извоюва. (Бурни ръкоплескания от опозицията и гласове „Вярно!“), въпреки шмайзерите, въпреки терора, въпреки насилията! (Бурни ръкоплескания от опозицията. Възгласения от мнозинството) — „Никакви измислени писма, никакви клевети, никакви агентури, никакви реакции!“

Райко Дамянов (к): За режцията няма свобода!

Един от мнозинството: Отгук е, че ще бъдете погребани като реакционна агентура.

Никола Петков (ЗНП): Време е правителството да забрани подобни долни клевети, с които се увержат интересите на България. Парламентарната група на Българския земеделски народен съюз не може да одобри вътрешната, финансовата, стопанската и културната политика ...

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Никола Петков (ЗНП): ... защото тя има за цел да установи вето на системата на еднопартийното управление — това на РП(к) ...

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Никола Петков (ЗНП): ... не одобрява провеждането на външната политика на правителството, по начало понава, защото това провеждане до известна степен понава за установяването на един

несправедлив мир и влоши международното положение на България. Затова и парламентарната група на Българския земеделски народен съюз не одобрява така предложения законопроект за бюджета, с който се искат средства от българския народ за провеждането на тая политика на правителството.

Парламентарната група на Българския земеделски народен съюз ...

Георги Данков (з): „Никола Петков“!

Никола Петков (ЗНП): ... вижда изхода от днешното положение в създаването на едно истинско демократично правителство, ...

Един от мнозинството: Като в Гърция!

Никола Петков (ЗНП): ... което ще установи един вътрешна политика върху правото за напълно гарантиране частната собственост, лична инициатива, мир, ред, законност, свобода и народна власт.

Само такава вътрешна политика ще улесни външната политика на България, ще осигури приемливото и в Организацията на обединените народи (Възгласения от мнозинството), чрез която България ще успее да постигне ревизията на несправедливия парижки договор за мир, ...

Райко Дамянов (к): Да не вземеш после да се отречеш от приказките си!

Цола Драгойчева (к): Непременно!

Никола Петков (ЗНП): ... без която е невъзможно икономическото и политическото възстановяване на българския народ! (Бурни и продължителни ръкоплескания и гласове „Браво!“ от народните представители от опозицията, станали прави).

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народният представител г-н Коста Лулчев.

Коста Лулчев (сЛ): (Отива на трибуната, посрещнат с бурни ръкоплескания от опозицията)

Георги Данков (з): Убиецът на Стамболийски!

Един от опозицията: Убиецът на Стамболийски, Димо Казанов, е горе на министерската маса. (Шум)

Един от мнозинството: Зевел!

Друг от мнозинството: Хайде, Костаки, хайде!

Райко Дамянов (к): Хайде, Коста, почвай!

Коста Лулчев (сЛ): Г-н народни представители! Въпросът, който ни занимава в този момент, е по-важен и по-сериозен от долните закани. Ние трябва да се отнесем истински със сериозност към този въпрос, защото се касае за средствата, които ще се вземат от българския народ в течение на 1947 г., за да бъдат осъществени нуждите по бюджета, който днес ни се представя.

Първата бележка, която трябва да бъде направена по повод бюджета, тя е, че бюджетният проект на държавата за 1947 г. се внася в Народното събрание за разглеждане и одобрение с едно голямо закъснение. Вече сме към края на март, а бюджетът още се разисква в Народното събрание.

Един от мнозинството: Такива като тебе са причина за забавата.

Коста Лулчев (сЛ): Ние не виждаме никакви причини, които да са попречили на правителството и на министъра на финансите да подготви бюджета си още в края на миналата година, за да бъде внесен в Народното събрание и поет навреме. Сам министърът на финансите разбира какви неудобства се създават нему от това късно разглеждане на бюджета.

Бюджетът, така както е представен, изразява една финансова и стопанска политика. Той трябва да отговаря на няколко условия. Преди всичко бюджетът трябва да бъде реален, трябва да бъде изскрен, да няма в него скрити пера, трябва да бъде уравновесен. При тези условия се съставя държавен бюджет и при тези условия един държавен бюджет може да бъде разден както в приходите, така и в разходите.

Общата сума на бюджета за 1947 г., както е известно, възлиза на 56 милиарда лева. Това обаче не е всичкото, което ще трябва да бъде събрано под формата на данъци, берли, такси и други повинности от българския народ през 1947 г. Ако към този бюджет, представен от министъра на финансите, се прибавят и бюджетите на други ведомства, които не са внесени в Народното събрание, ако към тези разходи се прибавят и бюджетите на нашите общини и на други обществени предприятия и учреждения, общата финансова тежест, която ще легне върху българския народ през 1947 г. ще надмине цифрата 100 милиарда лева, ...

Министър д-р Иван Стефанов: Не само дълга.

Коста Лулчев (сЛ): ... без особените разходи, които ще влягат в които ще трябва също така да се занимаем, а именно разходите, които ни се налагат по договора за мир и др. Сам министърът на финансите в своето изложение признава още в началото, че цифрата на бюджета ще бъде поправена. Сам той каза, че не

имаме и допълнителен бюджет. Добре би било, цифрата на държавния бюджет да беше навреме поправена и всички бюджети, които има да се внасят тук, да бъдат едновременно внесени в Народното събрание, за да имат народните представители ясна представа за това, което е сложено като финансова тежест на българския народ.

Какво е построението на държавния бюджет за 1947 г.? Според така представения бюджет приходите от 56.350.000.000 лв. се покриват: от преки данъци — близо 15 милиарда лева, от косвени данъци, мита, акцизи, гербов налог, такси, глоби и др. — 3) милиарда лева и от други приходи, от предприятия, от капитал и други подобни — около 12 милиарда лева. Явно е отношението между косвените данъци и преките данъци. В този пункт държавният бюджет за 1947 г. не се различава от бюджетите в миналото. Преките данъци са само 50% от косвените данъци, които под различни форми се събират от българските граждани.

Министър д-р Иван Стефанов: Не е вярно.

Коста Лулчев (сЛ): Преките данъци са 14.000.000.000 лв., а косвените данъци, заедно с мита, гербов налог и др., са 30.000.000.000 лв. Така че отношението е 1:2.

Това, което трябва да се отбележи по държавния бюджет, то е, че разходите за известни ведомства са прехвърлени в други ведомства. Така например разходите от 808.000.000 лв., мястото на които е, според предназначението им, във военния бюджет, са поставени в бюджета на Вътрешното министерство.

Министър д-р Иван Стефанов: Специален закон има за това.

Коста Лулчев (сЛ): Необяснимо е защо в бюджета на Вътрешното министерство не е поставена таблицата за Дирекцията на сигурността при Дирекцията на милицията.

Министър д-р Иван Стефанов: Нищо чудно няма в това.

Коста Лулчев (сЛ): Дирекцията на сигурността съществува, тя е известно учреждение, обаче остава е таблицата за нея да бъде изработена и разходите да бъдат произвеждани с одобрение на Министерския съвет.

Не е известно защо таблицата за разузнавателите в Дирекцията на милицията също така не е поставена в държавния бюджет.

Министър д-р Иван Стефанов: Всичко това е известно. И Вие го знаете това.

Коста Лулчев (сЛ): Много добре е известно! Когато народният представител ще гласува известни разходи по бюджета на държавата, той ще трябва да бъде напълно осветлен за това, което има да гласува. Ние смятаме, че все повече се отива към публичност на бюджетите и на държавните служби. Няма какво една власт да крие от българския народ. Какво собствено ще скрием; ако не кажем таблицата за известни разходи?

Райко Дамянов (к): Не от българския народ, а от реакционери всевъзможни.

Коста Лулчев (сЛ): Също така таблицата за разходите за Председателството на републиката е оставена да бъде изработена от Министерския съвет. Това е първият бюджет за Председателството на републиката, който Народното събрание гласува. Не биваше да се остави в неведение и народното правителство, и българският народ какво се гласува за Председателството на републиката. Това не е цивилната листа по миналите бюджети. Това е един бюджет на Председателството на републиката, който трябва да бъде ясен за всеки български гражданин, за да се знае, че действително има разходи, необходими за извържката на Председателството на републиката — по каква таблица и за какво отиват тия разходи.

В бюджета са предвидени да постъпят 700.000.000 лв. от глоби и конфискации — двойно повече от миналата година. Че има глоби и конфискации, че трябва да се събират глоби и конфискации, това е ясно, но не може един бюджет да върви в тази прогресия, да увеличаваме двойно всяка година приходите, глобите и конфискациите.

Министър д-р Иван Стефанов: При обмяната те се почти платиха.

Коста Лулчев (сЛ): Много добре е това.

Министър д-р Иван Стефанов: Доброволно, с голям ентузиазъм!

Коста Лулчев (сЛ): То и бюджетът ще бъде платен с голям ентузиазъм, но за него трябва да има условия, за да бъде платен от българския народ и да бъде със съзнание, с воля, и с ентузиазъм изпълнен.

Министър д-р Иван Стефанов: И едното, и другото е налице.

Коста Лулчев (сЛ): Винаги така са казвали финансовите министри, когато внасят бюджетите. Но когато дойде да ги реализират, тогава показват мъчнотията за изпълнението им.

Министър д-р Иван Стефанов: Кой казва това? Вие казвате това.

Коста Лулчев (сЛ): Бюджетопроектът се разглежда при една особена обстановка. Едновременно с бюджетопроекта вървят и няколко мероприятия на правителството — тия мероприятия, които

в последно време създадоха известно смущение у българските граждани. Такова например е обмяната на банкнотите, за която и по-рано се помена. Обмяната на банкнотите, тъй както се извършва, създаде действително смут в средите на българските граждани.

Министър д-р Иван Стефанов: Великолепно се извърши.

Коста Лулчев (сЛ): Тя е великолепна според финансовия министър, но тя е една мярка, която действително създаде смущение. . . . (Възгласения от мнозинството)

Титко Черноколев (к): Всред кого?

Коста Лулчев (сЛ): . . . защото финансовият министър беше, който отначалото казваше: лев за лев ще бъдат сменени банкнотите. А наредбите, които излизат сега, не говорят така — лев за лев.

Георги Данков (з): Говорят за вирменти.

Коста Лулчев (сЛ): Наредбите, които излизат по прилагането, по изпълнението на тази мярка, говорят, че ще има и друго.

От мнозинството: Какво?

Министър д-р Иван Стефанов: Ще има и данък. Обмяната си е обмяна, данъкът си е данък.

Коста Лулчев (сЛ): Ще има блокиране на влоговете, ще има изземване на част от влоговете.

Министър д-р Иван Стефанов: Нищо подобно! Недейте внася смут Вие!

Кирил Клисурски (з): За кого плачем? Кажете, да се знае! Да чуят тук народните представители за кого плачем, като казвам тия работи! (Оживление всред мнозинството)

Един от мнозинството: За чорбаджиите плаче! И той бил представител на работническата класа!

Коста Лулчев (сЛ): Преди всичко начинът, по който се проведе тази мярка на правителството, създаде смущение. (Възгласения от мнозинството) Тук е лесно мнозина от мнозинството да говорят...

Един от мнозинството: Тази мярка създаде смущение само всред черноборсаджии и спекулантите, а възхищение всред българския народ.

Коста Лулчев (сЛ): . . . но в контакта си с българските граждани те са, които най-напред осъдиха мярката на правителството.

Един от мнозинството: Хайде холан!

Друг от мнозинството: Тази работа е замислена още от Петко Стоянов!

Коста Лулчев (сЛ): Бюджетът на държавата за 1947 г. ще бъде изпълняван при прилагането на новия закон за данъка върху общия доход. Този закон ще трябва да постъпи известен изменения, за да бъде и справедлив, и лесно разбираем за всички. Защото ясно е, от начина на приложението му сега, че изпълнението на формалностите създава големи мъчнотии за гражданите — за данкоплатците. И най-после мярката, която сега иде от страна на правителството за еднократния данък, е една мярка, която също така внася смущение всред българските граждани. (Възгласения от мнозинството) Ние ще се обясним по този въпрос и ще видим какви резултати тази мярка ще даде и докъде тя може да бъде простряна. (Оживление всред мнозинството)

Един от мнозинството: И това било социалист!

Коста Лулчев (сЛ): Г-да народни представители! Изпълнението на бюджета зависи от доверието, което българският народ ще има към този бюджет и към неговите изпълнители. Ето защо условията, при които ще бъде продължен този бюджет, са, които ще определят и резултатите от изпълнението на бюджета.

Декларацията на правителството от 28 ноември м. г. обещава на българския народ, че ще се ликвидира с начините на действие от миналото и че ще се създаде в България ред и сигурност. За да бъдат създадени ред и сигурност, необходимо е да се възстановят правата на българските граждани.

Един от мнозинството: На фашистите!

Коста Лулчев (сЛ): Декларацията на правителството от м. ноември дава тия обещания, обаче те не получиха един разпен израз. И днес, няколко месеца вече след тая декларация, вътешната политика на правителството не се отличава от политиката му преди декларацията; и днес продължават да бъдат в сила законите, останали от фашисткото минало; и днес по тия закони българските граждани търпят насилие; и днес по тия закони свободите на българските граждани се отнемат.

Един от мнозинството: На фашистките остатъци!

Коста Лулчев (сЛ): И днес още съществуват лагери, в които българските граждани се изпращат не по решение на съда, не по

казване от съдилищата, а по съдбата на фашистките закони, оставили от 1938 г. (Ръкоплекания от опозицията. Възражения от мнозинството)

Титко Черноколев (к): Фашистите се изпращат в лагерите.

Коста Лулчев (сЛ): Фашистите, които бяха пратени в лагерите, побързаха да ги освободят и тия фашисти днес са в служба на властта. (Ръкоплекания от опозицията) В лагерите останаха само ония, които се бориha и в миналото, които се борят и днес против фашизма. (Ръкоплекания от опозицията)

Титко Черноколев (к): Вие бяхте в миша дупка преди 9 септември! Братята даже не Ви се виждаше! Къде бяхте вие тогава?

Коста Лулчев (к): Когато българският народ водеше борбата си против фашизма, мнозина от вас бяха на страната на германския окупатор и проповядваха неговите идеи.

Димитър Георгиев (к): Лъжец! Безподобен лъжец! Не те е срам!

Титко Черноколев (к): Я се обърни и ме погледни: къде беше преди 9 септември? Не те видяхме нито в лагерите, нито в затворите — никъде не те видяхме. Отговор: къде беше преди 9 септември? (Глъчка)

Никола Айлъков (к): Той даваше акъл на фашистите как да колят.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Коста Лулчев (сЛ): И преди 9 септември, и подир 9 септември бях на фронта на свободата, против фашизма! (Ръкоплекания от опозицията) Там бях.

Един от мнозинството: Продажници!

Коста Лулчев (сЛ): Аз не съм посрещал германските войски тук. (Ръкоплекания от опозицията) Други ги посрещаха.

Титко Черноколев (к): Тилов герой си ти! В кой лагер беше, кажи! В кой затвор беше, кажи! Кога си се борил и с кого беше?

Никола Айлъков (к): Вие ведичаехте политиката на цар Борис и Богдан Филев. (Възражения от опозицията. Глъчка)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Петър Анастасов (сЛ): (Към Титко Черноколев) Не те е срам!

Титко Черноколев (к): Мълчи бе! И теб те знаем много добре. И за тебе има какво да кажем.

Един от опозицията: Г-н председателю! Защо не звъните, когато от мнозинството пресичат оратора?

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Титко Черноколев (к): Тилови герои! И сега искат за герои да минават! В миша дупка бяхте всичките тогава!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Райко Дамянов (к): Само че са си намерили майстора с кого да водят борба!

Коста Лулчев (сЛ): Г-да народни представители! Вътрешната политика, която я след декларацията на правителството от 1 м. ноември се провежда, е една политика на гнет и на насилие спрямо българския народ. (Ръкоплекания от опозицията)

Един от мнозинството: Лъжец!

Райко Дамянов (к): Против реакцията, против опозицията.

Коста Лулчев (сЛ): Гнет и насилие се провежда против българския народ, когато той търси свободите си и когато защитава правата си. (Ръкоплекания от опозицията)

Никола Айлъков (к): Българският народ е свободен. Убийците на българския народ са под гнет.

Един от мнозинството: Той плаче за фашизма.

Коста Лулчев (сЛ): Когато дойде въпросът за убийства, ще видим кой ще остане ударник по убийствата. (Ръкоплекания от опозицията)

Никола Айлъков (к): Вие сте убийците на българския народ! Вие докарвахте фашистите!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Никола Айлъков (к): Пастухов в 1919 г. стреляше срещу работниците. И сега даваше акъл на фашистите да ги разстрелват.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Коста Лулчев (сЛ): И в 1919 г. ние сме били на фронта на българския народ, когато други докарваха тук защитници на германските интереси. (Ръкоплекания от опозицията) И в 1915 г. ние бяхме в защита на свободата на българския народ и да се предпази българският народ от войните, които му се нагряваха. Там бяхме ние тогава, там сме и днес и ще си останем винаги на фронта на свободата на българския народ. (Ръкоплекания от опозицията)

Никола Айлъков (к): На фронта на реакцията.

Марин Шиваров (з): И в миналото бяхте, и сега сте с Цанков! (Глъчка)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Коста Лулчев (сЛ): Ако вие мислите с насилие в Народното събрание и с насилие върху българския народ навън да крепите вашата власт, вашата власт е загубена веднаж винаги в съзнанието на българския народ. (Ръкоплекания от опозицията)

Един от мнозинството: Българският народ е свободен. (Глъчката продължава)

Крум Миланов (к): По бюджета говорете!

Коста Лулчев (сЛ): Аз ще трябва с възмущение да констатирам няколко факта, които говорят за смазване свободата на българските граждани. Тъкмо това е по бюджета.

Един от мнозинството: Защо не говорите по бюджета?

Коста Лулчев (сЛ): По бюджета говоря. — Организационното събрание на Българския народен земеделски съюз в Плевен беше разтурено и хората бяха бити не от „възмутения“ народ а от шайки, закриляни от милицията. (Ръкоплекания от опозицията) Това е истината. Организационното събрание на Социалдемократическата партия — обединена в Дупница беше разтурено от шайки, закриляни от милицията! (Ръкоплекания от опозицията) Организационното събрание на Българския земеделски народен съюз във Видин беше разтурено и хората бяха бити с пеленици и дълга от шайки, закриляни от милицията. (Ръкоплекания от опозицията) Ето това е истината по вътрешната политика на правителството.

Райко Дамянов (к): Това е махаар! Нищо друго не е.

От мнозинството: Говорете по бюджета. (Шум)

Коста Лулчев (сЛ): Когато на 21 март софийската организация на Работническата социалдемократическа партия — обединена беше свикана публично събрание в своя клуб, на същото място беше свикан митинг под закрилата на милицията, за да разтурят събранията на Работническата социалдемократическа партия — обединена. (Ръкоплекания от опозицията)

Христо Калайджиев (к): Г-н Лулчев! ...

Коста Лулчев (сЛ): И на този митинг присъстваха чиновници и работници, заставени насила и под строй да се явят. (Ръкоплекания от опозицията) Ето свободите, от които се ползува българският народ!

Христо Калайджиев (к): Г-н Лулчев! Моля Ви се, я ми кажете, като сте такъв голям защитник на демокрацията, защо мълчахте навремето, когато аз идвах с вързана глава няколко пъти тук, бит от полицията, и ме смъкнаха от тази трибуна и когато протестирах? Защо вие тогава мълчахте и не намерихте за нужно да защитите демокрацията?

Коста Лулчев (сЛ): Кога е било това, ако мога да зная?

Христо Калайджиев (к): Не са ли спомните? Я си спомнете! Не е вярно, че не си спомняте. В 1929, 1930, 1931 г.

Коста Лулчев (сЛ): От тази трибуна през фашисткото и нацистическо минало аз съм свалял няколко пъти в защита правата и свободите на българския народ. (Ръкоплекания от опозицията)

Христо Калайджиев (к): Нищо подобно. Напротив, когато аз протестирах, ти чукаше на моята маса, за да ме заглушиш. Сега ще ми защитава демократията!

Йордан Маренов (к): В лъжите са майстор!

Коста Лулчев (сЛ): Не може по този начин да се създаде ред и спокойствие в страната. Докато на българските граждани не бъдат осигурени основните права — правото на събрания, правото на печат и свободата на печата; ...

Един от мнозинството: За да лъжете!

Коста Лулчев (сЛ): ... докато на българските граждани не бъде осигурено правото на свободно политическо проявление, не чакате успокоение тук в тази страна (Ръкоплекания от опозицията), защото българският гражданин, българският народ има отбелязани в своята история големи борби в защита и за извоюване на неговата свобода. Той няма да престане да се бори за своите права и свободи. Той може да търпи всякакви лишения, той може и в мизерия да потъне, но той от борбите за свободата си, за правата и за независимостта си няма да се откаже и днес, и утре. (Ръкоплекания от опозицията)

Никола Айлъков (к): Българският народ е свободен и спокойно работи, а такива като вас го смущават.

Димитър Георгиев (к): Фашистите и хулиганите плачат за свобода.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Коста Лулчев (сЛ): С тази политика на гнет над българския народ ще трябва да се престане, ще трябва наистина да се осигурят свободите на българския гражданин, за да може свободно да изказва своите разбирания и своите желания. Свободата на събранията и дотъпката, свободата на печата не съществуват, ...

Един от мнозинството: За фашистите.

Коста Лулчев (сЛ): ... свободата на печата е ограничена и угнетена със съществуващия закон за печата и със съществуващия противонароден и противоконституционен закон за защита на народната власт. (Ръкоплескания от опозицията) При съществуването на тия закони свобода на печата не може да има.

Кирил Класурски (з): Говорй по бюджета.

Коста Лулчев (сЛ): И когато се касае за свободата на печата, аз съм дължен тук също така да подчертая всичките пречки, които се правят на печата, както по издаването на вестниците, така и по разпространението им. Съществува едно дружество, наречено „Стрела“, длъжността на което е да разпространява вестниците, а не да пречи на разпространението им.

Димитър Котев (к): Но не и на фалшивата реч на Бърнс.

Коста Лулчев (сЛ): Дружество „Стрела“ има монополното право да разпространява вестниците, но дружество „Стрела“ в този момент извършва само една длъжност — то има монополното право да пречи на разпространението на опозиционните вестници. (Ръкоплескания и гласове „Вярно!“ от опозицията)

Един от мнозинството: Агенция „Лулчев“ какво разпространява?

Коста Лулчев (сЛ): В София опозиционни вестници не се пускат в количество, необходимо и търсено от четците. Никога „Стрела“ не пуска толкова броеве от опозиционните вестници, колкото се поискат. Дружество „Стрела“ определя кога и колко ще пусне. Има и други факти. При продажбата на вестниците, дори и в София, стот орган на властта, който следи кой какъв вестник купува.

От мнозинството: Ей-й-й! (Възражения и смях)

Димитър Георгиев (к): Снощи сте го сънували това!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Коста Лулчев (сЛ): Задачите на този орган на властта, на много места облечен в формата на милиционер, са да застави гражданите да купуват и правителствените вестници. (Ръкоплескания от опозицията)

Димитър Георгиев (к): Лъжеш! Лъжеш!

Коста Лулчев (сЛ): Това е и в София, това е и в провинцията. (Шум)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Коста Лулчев (сЛ): Защото, ако остане на свободния избор на българските граждани да купуват вестници, вестниците на правителствените партии ще имат да стоят с купича по будките на продавателите. (Ръкоплескания от опозицията) Тази политика на пречене на опозиционния печат се проявява системно навсякъде в провинцията и хората се заплашват от представителите на властта и се заставят да купуват непременно вестниците на правителството. (Възражения от мнозинството)

Един от мнозинството: Лъжец си ти!

Титко Черноколев (к): Той като лъже, не мисли!

Димитър Георгиев (к): Защото е паднал тиражът на неговия вестник. Народът не го чете.

Коста Лулчев (сЛ): Каквото и да говорите, фактите съществуват и те ви само избялчават. Анкетите, които са правени, както в София, така и в провинцията, доказват наистина ролята, която дружество „Стрела“ играе в разпространението на българския печат. (Ръкоплескания от опозицията) Аз искам да кажа — и това е по бюджета на държавата — че вие ще бъдете принудени, въпреки съществуването на дружество „Стрела“, да потърсите начин за организиране на наша мрежа за разпространение на нашите вестници. (Ръкоплескания от опозицията) Това ще направим, и аз предупреждавам от това място, че вие ще прибегнете към този начин на действие.

Димитър Георгиев (к): Ще видите тогава колко сте жалки. (Глъчка)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Коста Лулчев (сЛ): На много места опозиционните вестници се доставят на четците с закъснение — с един ден закъснение, с два дена закъснение.

Кирил Класурски (з): Какво общо има това с бюджета?

Коста Лулчев (сЛ): Аз чувах да се казва тук, че и в миналото така се е пречило на разпространяването на вестниците.

Един от мнозинството: Обаче вие мълчехте.

Коста Лулчев (сЛ): Та няма от миналото вие трябва да вземем пример и да прилагаме методите на миналото? (Ръкоплескания от опозицията) Г-да народни представители! С тия средства трябва да се престане и тогава ще имате вие възможност, ще имаме и вие възможност да докажем условията на ред и спокойствие в нашата страна.

Какво да кажа за нарушенията, които се налагат на българските граждани с изземването на жилищата им, с изпъждането на собствениците на жилищата, за да бъдат настанени партийци и държавни служители в тях? По силата на кой закон, кой има право да отнема жилището на един гражданин, да бъде махнат той от жилището си и да бъде хвърлен на улицата без квартира и без възможност да съществува?

Димитър Котев (к): Не може в 10 стаи да се разполага.

Коста Лулчев (сЛ): Аз констатирам едно насилие върху българските граждани, аз констатирам една неправда, аз констатирам едно законо нарушение и едно престъпление спрямо свободите на българските граждани. (Ръкоплескания от опозицията)

Един от мнозинството: Ти си една куха кратуна!

Коста Лулчев (сЛ): Дори ако се допусне, че собственикът на жилището е в нещо провинен и трябва да бъде наказан, в какво са виновни децата му, малолетните му деца, за да бъдат наказани и те с изхвърлянето им от жилището?!

Райко Дамьянов (к): Недей под тази маска да защитаващ фашистите.

Коста Лулчев (сЛ): Аз фашиста не защитавам, защото не съм бил на фронта на фашизма; аз никога не съм сътрудничил в фашистките вестници, както са сътрудничили тия, които пишат най-големите клевети против опозицията. (Ръкоплескания от опозицията) Аз не съм бил сътрудник на германофилския в. „Дневник“. В никакъв германофилски вестник, в никакъв реакционен вестник не съм сътрудничил. Аз не съм написал един ред в германофилски фашистки реакционен вестник.

Христо Калайджиев (к): Служиш на своята животинска омраза към българската работническа класа!

Един от мнозинството: Къде си писал по закона за защита на държавата?

Коста Лулчев (сЛ): Къде съм писал в какво съм писал, аз зная. Аз искам да обърна вниманието на министъра на пощите, че в градовете и особено в селата, опозиционните вестници не стигат до абонатите. Общините, кметовете, намесниците, секретар-бюрингите, властта в селата не позволява вестниците да отиват до абонатите. Кой има това право да заповядва на една публична институция, каквато е общината или каквато е пощата в село, да отнема вестника на един абонат да не му го предаде или да благодарни да му го предаде след 5—6 дена откъто е дошъл на мястото?

Г-да народни представители! Ето това е тъкмо по бюджета и аз искам да обърна вниманието на министъра на пощите да направи от своя страна необходимото да престанат тия произволи и беззакония. Аз искам да обърна вниманието на министъра на пощите върху факта, че ние получаваме отворени писма, които са били изпратени до нас затворени. Аз искам да кажа на министъра на пощите, че до нас не достигат изпратените от провинцията писма на наш адрес. Аз искам да кажа на министъра на пощите, че до нас достигат пликовете празни, с извадени отворите писма. Кой си позволява да посяга върху неприкосновеността на кореспонденцията в тази страна? Коя е тази ръка и коя е тази власт, която си позволява да бърка в тайната на кореспонденцията на българските граждани?

Димитър Котев (к): Как получихте писмото на Бърнс!

Коста Лулчев (сЛ): Г-да народни представители! Аз мисля, че вие няма да се тревожите от този факт, а ще вземете бележка и ще искате да се възстанови едно свето право на българския гражданин — неприкосновеността на неговата кореспонденция. Това е дълга на всеки. (Ръкоплескания от опозицията)

Един от мнозинството: Никой не я нарушава.

Димитър Котев (к): Как разпространи речта на Бърнс?

Коста Лулчев (сЛ): Не ви оправдават тия ваши пресичания, защото има факти и, колкото искате, можем да ви дадем такива факти. Няма защо да искате тук, в този момент да ви посочвам факти. Ако желаете, аз мога да ви посоча, как става разпределението на марядите в селата и събирането на парите в селата и как става разпределението на продуктите от комисарствата за гражданите и в селата. Аз имам един малък документ, който говори достатъчно, за да се ви, къде отиват продуктите и по какъв начин се разпределят те между гражданите.

Яни Янев (з): Кажй, как ограбвахте!

Кирил Клисурски (з): Говорй по бюджета!

Коста Лулчев (сЛ): На 16 януари 1947 г. е изпратена следната телеграма до комисаря на разпределението в Русе с копие до Обществения комитет на Отечествения фронт.

Кирил Клисурски (з): Защо каза, че ще говорим по бюджета, а нищо не говориш по него?

Коста Лулчев (сЛ): Тази телеграма гласи следното, и ще ви моля да внимавате: „За насрочената на 18 януари т. г. тържествена отечественофронтowska среща отпуснете еднократно 120 кгр. шпеков салам“. (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството) Еднократно 120 кгр. шпеков салам! „София, 16 януари 1947 г. Директор: еди кой си.“

Вие искате да знаете и други факти. Предизвиквате ме да ви прочета още един малък документ.

Димитър Котев (к): Кажй, шоколада редовно ли го получавате?

Коста Лулчев (сЛ): (Чете) „Селско общинско управление, с. Кунино. Служебна бележка. Настоящото се дава на секретаря на РМС Павел Григоров Христов, от с. Кунино, защото го изпращаме по партийна работа въз Враца. Настоящото му се дава, за да му послужи за безплатно пътуване по българските държавни железници от с. Кунино до гр. Враца и обратно.“ (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството) Ето как се разпореждат с държавните превозни средства. Безплатно пътуване по българските държавни железници!

Един от мнозинството: Кажй, пътувал ли е безплатно?

Димитър Георгиев (к): Това може би е било след 9 септември, когато народът се движеше свободно навсякъде.

Коста Лулчев (сЛ): Нашият другар Пунев направи питане до министъра на железниците, в което му съобщи факти, че са издавани билети за пътуване по българските държавни железници на отделни парчета хартия. Не се знае, кой ги издава, срещу какво се издават, на кого и по чия сметка се издават. На това питане министърът на железниците не е отговорил и досега.

Аз искам да повдигна тия малки въпроси по бюджета, за да престанат произволите в нашата страна. Ако има закон, те са за всички, и всички трябва да ги изпълняват.

Г-да народни представители! Ние сме тук представители на опозицията, . . .

Райко Дамянов (к): На реакцията.

Коста Лулчев (сЛ): . . . за да изпълним нашия дълг. Къде е реакцията, ще видим.

Димитър Георгиев (к): То се вижда.

Коста Лулчев (сЛ): Реакция е оня, който си служи с методите на реакцията и на насилието. Той е реакция. (Ръкоплескания от опозицията) Ние с методите на насилието и на реакцията никога не сме си служили.

Димитър Георгиев (к): Хулигани и фашисти няма да бъдат галени.

Коста Лулчев (сЛ): Ние сме тук, за да дадем нашето съдействие, за да се спре с тия начини на действие и на управление и да се тръгне в един нов път, който наистина да ободри и да обедини българския народ.

Един от мнозинството: Както след 9 юни, нали? Така искате!

Коста Лулчев (сЛ): Вие говорите, че за фашистите няма да има нито свобода, нито права. На това аз искам да ви отговоря. Ние за фашистите тук не говорим.

От мнозинството: А-а-а!

Димитър Георгиев (к): Защищавате ги.

Коста Лулчев (сЛ): Тук от тая трибуна вие направихте всичко, за да освободите фашистите, осъдени от народния съд, и днес да са въз, . . .

Димитър Георгиев (к): Вие искате амнистия, вие плачете за тях.

Коста Лулчев (сЛ): . . . а в затворите и в лагерите и днес остават смелите борци против фашизма, против диктатурата и против насилието. (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството)

Димитър Георгиев (к): Провокаторите и враговете на народа се намират там.

Титко Черноколев (к): Кой печати некролозите? Не беше ли вестникът?

Коста Лулчев (сЛ): Каквото и да говорите, опозиционните парламентарни групи в шестото Велико и родно събрание представляват гласовете на половината от българските избиратели. (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството)

Един от мнозинството: Посмалй, манго!

Титко Черноколев (к): Вашата партия един файтон може да ви побере!

Коста Лулчев (сЛ): И те са тук в защита правата и свободите на тия български граждани. (Ръкоплескания от опозицията)

Димитър Георгиев (к): На хулиганите.

Коста Лулчев (сЛ): А тия български граждани не са нито реакционери, нито фашисти.

Един от мнозинството: Адвокати на реакцията!

Коста Лулчев (сЛ): Вие правите лоша услуга на България, когато твърдите, че половината от българските избиратели са фашисти и реакционери. (Възражения от мнозинството)

Един от мнозинството: Какво общо имате с българските избиратели?

Титко Черноколев (к): Вашата партия един файтон ще я побере цялата!

Коста Лулчев (сЛ): Кой колко е и кой какво представлява, ние ще видим, когато в България се дадат едни законни и свободни избори. (Ръкоплескания от опозицията)

Димитър Котев (к): Цалдарис ли да ги направи тия избори?

Титко Черноколев (к): Като се върне Цанков, да му станеш депутат отново.

Коста Лулчев (сЛ): И тогава българският народ свободно, не-принудено, със съзнание и с воля ще каже своето искане. И това искане няма да бъде в полза на диктатурата на една партия. (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството)

Титко Черноколев (к): Народът си каза думата.

Коста Лулчев (сЛ): В изборите на 27 октомври това бе властта, милицията, която си каза думата и която допусна гласовете на българските избиратели, пуснати в урните, да бъдат преобразени и от опозиционни и бели да излязат гласове за протестствените партии. Това е истината. (Възражения от мнозинството)

Един от опозицията: Фалшифицираха изборите, всичките избори.

Димитър Котев (к): По-бавно, защото министърът на финансите си взема бележка по бюджета!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Коста Лулчев (сЛ): Ето защо вие не желаете да се прибегне до едни свободни избори.

Марин Шиваров (з): Г-н Лулчев! Вие бяхте ли депутат, когато убиха Стамболийски? Видяхте ли му главата? Бяхте ли съюзник? Не искате да отговорите. Да се отбележи!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъня)

Коста Лулчев (сЛ): По конституция и по закон общините в България са самоуправителни тела. Те трябва да се управляват по волята на избирателите. Две години и половина вече общините се управляват от назначени чиновници. Кога мислите вие да нормализирате положението в нашите общини? Трябва да бъдат произведени общински избори, за да се уреди положението на тия общини.

Кирил Клисурски (з): Какво общо има това с бюджета?

Титко Черноколев (к): Махзар прави човекът.

Коста Лулчев (сЛ): Понеже поменавате махзар, махзар даде оня ден българското правителство до контролната комисия в Австрия — то даде махзар. (Силни възражения от мнозинството)

Димитър Георгиев (к): Вас Ви е неприятна тази работа.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъня)

Димитър Георгиев (к): Сега се разбира, какъв социалдемократ сте, щом искате Цанков да не бъде предаден. Не искате Цанков да бъде предаден на съд.

Живко Живков (к): Излиза старият приятел на Цанков и протестира против българското правителство, което иска предаването на Цанков на народа. (Голяма глъчка)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Силно звъня)

Коста Лулчев (сЛ): С истерични викове не се опровергават истината и фактите. Това трябва да се разбере.

Живко Живков (к): Вие протестирайте против искането да бъде доведен Цанков под съд.

Коста Лулчев (сЛ): Вие не знаете какво говорите.

Живко Живков (ж): Как да не знам?

Димитър Котев (к): Опасно е да дойде Цанков тук. Ще говори за Лулчев, ако дойде.

Коста Лулчев (сЛ): Приятел на Цанков има тук (Сочи мнозинството), а тук няма (Сочи опозицията, Ръкоплескание от опозицията)

Живко Живков (ж): Ти си най-големият му приятел!

Титко Черноколев (к): Ето го ортакът, старият ортак на Цанков!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Един от мнозинството: Какъв махзар е това?

Председателстващ Атанас Драгиев: (Силно звъни)

Коста Лулчев (сЛ): Моля, сега ще го прочета. Няма защо да се оудавате на фактите, които ви изясни за насилие, за принуда, за разтуряне на събрания в София и в провинцията.

Един от мнозинството: За махзара говори.

Коста Лулчев (сЛ): Тия насилие се проявиха и тук в Народното събрание. (Ръкоплескание от опозицията)
Великото народно събрание извърши акт на насилие, когато изключи...

Председателстващ Атанас Драгиев: (Силно звъни) Г-н Лулчев! По бюджета говорете. Остават Ви само две минути.

Един от мнозинството: Нищо не каза по бюджета за 1947 г.!

Коста Лулчев (сЛ): Никой правилник не допуска изключване на цели парламентарни групи. Вие, които претендирате да пазите законите и правилника, вие нарушихте най-грубо правилника за вътрешния ред, като изключихте цели опозиционни парламентарни групи.

Титко Черноколев (к): Това е по правилника. Говор по бюджета.

Коста Лулчев (сЛ): По този повод опозиционните парламентарни групи депозираха на председателството на Великото народно събрание...

Д-р Васил Ханджиев (з): Г-н Лулчев! Кажете, опозицията социализира ли се с правителството, което иска да се върнат военнопребстъпниците?

Коста Лулчев (сЛ): Ще ви кажа.

Д-р Васил Ханджиев (з): Кажете откровенно, кажете на всеобщо внимание.

Димитър Георгиев (к): Той го каза вече. Сега ще овърта. Каквото каза, то е записано.

Христо Юруков (р): Защо искането на правителството е „махзар“?

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Коста Лулчев (сЛ): Преди вие да искате връщането на военнопребстъпниците, нашата партия го е поискала.

От мнозинството: А-а-а!

Коста Лулчев (сЛ): Понеже изключването на парламентарните групи стана в нарушение на правилника, и те не бяха изслушани, не бяха чути обяснения им съгласно правилника, опозиционните парламентарни групи депозираха на председателството на шестото Велико народно събрание следния протест: (Чете)

„По повод изключването на опозиционните парламентарни групи и на председателя на парламентарната група на Българския земеделски народен съюз г. Никола Петков...“

Стоян Попов (з): Говор по бюджета!

Коста Лулчев (сЛ): ... при явно нарушение на правилника за вътрешния ред, дължим да заявим следното:

След декларацията на правителството във Великото народно събрание българските граждани очакваха, че най-после ще се туря край на терора, който съществуваше преди изборите за Велико народно събрание на 27 октомври 1946 г., който се засили в деня на изборите и продължи след тях.

Един от мнозинството: Това по бюджета на кое министерство е?

Коста Лулчев (сЛ): И днес обаче вътрешното положение и политическият живот в страната, се развиват под знака на терора...

Стоян Попов (з): Лъжещ!

Коста Лулчев (сЛ): ... терор върху отделни български граждани, терор върху политическите организации, терор върху народни представители върху в Народното събрание и във от него,

Всеки ден политическите организации получават оплаквания за лобой, аресты и насилие върху български граждани и за нападения и разтурени опозиционни събрания.

Стоян Попов (з): Вие нямате нищо общо с българските граждани.

Коста Лулчев (сЛ): Арестуващи са членовете от управителния съвет на младежките организации на Българския академически земеделски съюз и на анархистите. Не се доущат, нападат се и се разтурят организационни събрания на Българския земеделски народен съюз и на Работническата социалдемократическа партия — обединена.

Стоян Попов (к): За каква социалдемократическа партия разправяш ти?

Коста Лулчев (сЛ): Не се дава възможност на народните представители да влизат в допир със своите избиратели. Спират се и се конфискуват безпричинно вестниците на опозиционните политически организации. Вестник „Народно земеделско знаме“ бе спрян за 10 дни, а в „Свободен народ“, след като 2 броя бяха конфискувани, е също спрян за 10 дни и с това се отне и тази възможност да се каже истината на българския народ.

Димитър Котев (к): Прочети още една статия!

Коста Лулчев (сЛ): Във Великото народно събрание правителството бяга от парламентарен контрол. То не желае да отговори на направените досега от опозиционните парламентарни групи 40 питания и 7 запътвания.

Няколко пъти народни представители от опозиционните парламентарни групи бяха смъквани с насилие от трибуната и безпричинно изключвани.

Стоян Попов (к): По заслуга.

Коста Лулчев (сЛ): Правителственото болшинство не се спира пред нищо, за да заглуши гласа на истината, изнесена от опозиционните народни представители.

Стоян Попов (к): Стар махзарджия!

Коста Лулчев (сЛ): В заседанието на 13 март 1947 г. на Великото народно събрание, по повод вitanето за спирането на в. „Народно земеделско знаме“, правителственото болшинство отговори с насилие и с явно и грубо нарушение на правилника за вътрешния ред.

Стоян Попов (к): Така работа за арменския коп ли ще бъде?

Коста Лулчев (сЛ): За пръв път в българския парламентарен живот, въпреки правилника за вътрешния ред, се изключват колективно цели парламентарни групи, цялата опозиция, и то в пълно отсъствие.

Георги Михайлов Добрев (к): Щом правите обструкция, и друг път ще намерите същото. За обструкция никой няма да ви гали по главата.

Коста Лулчев (сЛ): Изискваше се малко повече такт и желание от страна на председателството, за да се избегне тази непростима парламентарна грешка.

Георги Михайлов Добрев (к): И сега нарушаваш правилника, и пак нямаш претенции.

Коста Лулчев (сЛ): Достатъчно беше председателството да изпълни дълга си и да поиска от правителството да отговори било в същия или на другия ден на едно питане, засягащо най-ценната свобода — свободата на печата.

Никой досега в България не е потъпквал правилника за вътрешния ред, както това направи правителственото коммунистическо болшинство на 13 март 1947 г. и то в едно Велико народно събрание.

От мнозинството: Стига бе!

Георги Михайлов Добрев (к): Излъждаха цели парламентарни групи заставани от Парламента и после доведоха амнистия!

Коста Лулчев (сЛ): В момент, в който страната има нужда от пълно спокойствие, за да се ускори нейното политическо и особено стопанско възстановяване, се провежда една парична реформа по начин, който създаде смут сред българските граждани и усили недоверието им към властта и засенчи престижа на България в чужбина.

Във Великото народно събрание, в пленума и парламентарните комисии, във от Великото народно събрание, в цялата страна, в административна и законодателна дейност се преследва систематично една и съща цел — установяването на еднопартийна власт — тая на Работническата партия — комунисти.

Със своята вътрешна политика правителството излага интересите на България, защото бъдещето ѝ зависи от представителността и демократичността на управлението ѝ и от начина, по който този управлене гарантира правата и свободите на българските граждани.

Обединената опозиция използва и изтънява своя дълг във Великото народно събрание. (Възгласения от мнозинството)

Стоян Попов (к): В амнистия на Лулчев!

Коста Лулчев (сЛ): Във Великото народно събрание тя защитава правата и свободите на българските граждани, принцип на настигната собственост, личната инициатива и народовластието.

В пленума и в парламентарните комисион, въпреки всички пречки и насилие, тя изпълнява дълга си като провежда една обективна критика срещу действията на правителството. Ако правителството не даде възможност за работа, обединената опозиция ще има да обсъди по-нататъшните си действия.

От мнозинството: А-а-а!

Стоян Попов (к): Закапваш се, значе?

Коста Лулчев (сЛ): Обединената опозиция остава вярна на народното доверие към нея, (Ръкоплескания от опозицията)

Въпреки терора, тя ще изпълни своя дълг и ще брани правата, интересите и свободите на българския народ и ще се бори за пълното им извоюване.

Георги Михайлов Добрев (к): Интересите на реакцията, на фашистите.

Коста Лулчев (сЛ): Да живее борещият се български народ! София, 25 март 1947 г. Следват 99 подписа на обединената опозиция във Великото народно събрание. (Ръкоплескания от опозицията, Глъчка)

Един от мнозинството: 15 минути повече говори! Говори глупости!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Силно звъни) Г-к Лулчев! Виемето Ви изтече!

Коста Лулчев (сЛ): Г-да народни представители! В тази декларация-протест, ние констатираме истинското състояние в нашата страна. (Глъчка) Може всичко да направите, може да изключвате, може да насилвате, може да създавате закони — може всичко да направите, но без свобода на българските опозиционни народни представители, ... (Ръкоплескания от опозицията, Възвращения от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Силно звъни)

Коста Лулчев (сЛ): ... без свобода на българските граждани няма действително демократично управление (Възвращения от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Коста Лулчев (сЛ): Република без републикански дух няма, както няма демокрация без демократичен дух. (Ръкоплескания от опозицията) Да създадем този дух и едно истинско народно демократично управление — това е голямата задача на опозиционните парламентарни групи. (Продължителни ръкоплескания от опозицията. Народният представител Коста Лулчев се връща на мястото си, посрещнат със ставане на крака от някои народни представители от опозицията)

Един от мнозинството: Стават прави на един денетоуенец!

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народният представител Петко Стоянов.

Петко Стоянов (нез): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания от опозицията) Г-жи и г-да народни представители! Бюджетът, който е представен от правителството чрез министъра на финансите, е един от най-важните документи, с който ние във Великото народно събрание сме имали да се занимаваме и трябва да се занимаем. Трябва да се съжалява за онези усложнения от политически характер, които толкова пречат, за да може такива документи, като бюджетите, като стопанските планове, да бъдат обсъждани всеотрично, спокойно, реално.

Димитър Георгиев (к): Както Лулчев ги обсъждаше!

Петко Стоянов (нез): Моля ви се! — Аз съм длъжен да прибявя, че ние съжаляваме най-много заради това, макар че сме убедени, че поради така създадената обстановка може би повечето от нещата, които бихме казали, не биха били взети в пред вид. Това е още по-печално, заради това защото ясно е от цялата обстановка, която се развива и вътре и вън, че обединението на демократическите сили е единственото разрешение на въпросите. А имаме да разрешаваме много големи въпроси, много тежки въпроси, докато средствата, с които разполагаме, са сравнително малки. Разбира се, че по тези въпроси може да има различни мнения и има. Какво от това?

Обстановката, която се създаде при обсъждането на настоящия бюджет за 1947 г. всеки ден в последните две седмици ставаше все по-усложнена, да не кажа по-тежка, и вследствие на това, обсъждането на въпросите се поставя в доста отегчено положение. Пък и времето, с което се разполага, е съвършено недостатъчно, за да може всеотрично, при тази именно обстановка, с тези усложнения, въпросите да бъдат разглеждани.

Много е тежко, да не кажа, че съставлява минус при днешната обстановка, когато големите мероприятия, които се предприемат и които непосредствено опират до бюджета и до бъдещата дейтелност на нашето народно стопанство, не се обсъждат предварително. Най-напред се създава една атмосфера на изгода, след това една атмосфера на недоверие и най-после една атмосфера на сепване и

въздържане. Последвалите обяснения, които се дадоха по един или друг повод, показват, че това разбиране не е само на един лице, не е само наше разбиране, но е и на мнозина от вас.

В какво положение сме поставени ние при тази обстановка? Когато обсъждаме бюджета, ние трябва да имаме пред вид основните разбирания, които лягат в него от една страна и от друга страна, онези ангажменти, които са поети от правителството във връзка с бюджета, във връзка изобщо с неговата политика. И аз започвам на първо място с това, какви са ангажментите, които бяха поети по въпроса за бюджета и вобще по въпроса за финансовата политика и финансовото положение, на страната.

В декларацията, която беше направена от министър-председателя на времето си по този повод, има изложени следващите две положения. Първото положение: (Чете) „В областта на финансите новото правителство ще изработи един уравновесен, реален, творчески бюджет, който да съответствува на подадените сили на българския народ и да съдействува за стопанското и културно строителство. В данъчната си политика новото правителство ще продължава да прилага принципа на съобразяване данъчното бреме на всеки отделен данъкоплатец с неговите платежни възможности, който принцип е легнал в основата на прогресивно-подходящия данък. То ще насърчава и ще покровителствува спестяванията“ — това е вторият тезис — „и ще преустрои и усъвършенствува нашата кредитна система, за да я постави още повече в услуга на производството. Провеждайки строг режим на икономии във всичко — в държавния апарат и в народното стопанство, икономии на храни и фураж, на материали, на въглища и електро-енергия, на труд и време — и установявайки строга отчетност и контрол, правителството ще положи усилия и ще направи всичко необходимо, за да осигури и занаят пред здравината на българския лев“.

Ето ангажментите. И заради това тези два тезиса, а именно: уравновесен, реален, творчески бюджет и строг режим на икономии във всяко отношение, свързан със съответстващата отчетност — това трябва да са началата, върху които да е построен бюджетът за 1947 г.

Е добре, бюджетът реален ли е, уравновесен ли е и икономичен ли е? Това са въпросите, които трябва да разгледаме във връзка със съдържанието на бюджета.

За да бъде един бюджет уравновесен, потребно е преди всичко той да предвижда всички разходи и то в техния истински размер, и, второ, да предвижда всичките приходи, без да бъдат укрити или паралелно да се раждат приходи покрай онези, които са предвидени и които са означени в бюджета. Следователно, за да бъде бюджетът реален, уравновесен, от една страна, той трябва да има всичко на разположение, да обхваща всичко и да го предвижда, а от друга страна — да го оценява в историческата негова стойност и размер. Ето тези са въпросите, които има да бъдат разрешавани.

За да бъде един бюджет действително реален, той трябва да има пред вид, че онова, което е в неговия обхват и в неговия терен за проявление, е строго определено от друга една обстановка. Коя е тази друга обстановка? С заповеди, с насилие или с тороризация на фактическите условия нито приходи могат да бъдат създадени, нито разходи могат да бъдат направени. Такива могат да бъдат направени съобразно със стопанската обстановка и с перспективите, които създава тази стопанска обстановка.

Вярно е, че социалните отношения тук могат да изиграят доста пълнителна роля, като коригират онова, което е отделено от националния доход и е дадено. В това отношение от социал-политически съображения може да се вземе от един сектор на националния доход повече, отколкото дотогава е правено; или привилегии, които са съществували за известни данъкоплатци или известни ползватели, ползуващи се от държавни имоти, от държавни предприятия и пр. да бъдат доведени до нормалното положение или, още повече, да им се сложи съответно по-голям товар. Това са социал-политическите корекции, които в бюджета, върху стопанската обстановка, създадена от общите условия на съществуването на един народ, могат да бъдат направени.

Е добре, коя е стопанската обстановка и кои са максималните количествени възможности, които по социал-политически съображения, качествено диференцирани, могат да бъдат проведени? Тази обстановка, която имаме, е обрисувана и от г-н министъра. Тя е обрисувана и от документация, които досега се изнесоха тук от тази трибуна през време на работата на Великото народно събрание и бяха представени на неговото внимание. Тази е обстановката, която повече или по-малко имаме регистрирана със статистическите сведения, които ни се дават ноторно установени; тази е обстановка, която всеки един знае, защото опира до кожата му.

Тази обстановка е много проста. В 1945 г. ние имаме лоша реколта. В 1946 г. имаме в известни отношения поправена, но все пак недостатъчна реколта. Реколтата за 1947 г. ще се обрисова при обстоятелствата, които преживяхме и които има сега да наблюдаваме и оценяваме. Е добре, г-да, трябва да бъдем справедливи в това отношение, и мене ми се струва, че не можем да бъдем и в тежки противоречия: тези две изминати години бяха характеризирани с недостатъчна производителност. Несъмнено не може да бъде отсечено — ако остане време, ще разгледам и този въпрос — че имаме например в индустриалното производство едно увеличение, обаче то беше свързано с още по-голямо увеличение на скъпоценята, особено на дребно, което показва, че това производство е абсолютно недостатъчно.

От изчисленията, които и друг път съм привел и които са верни, затова защото са направени от верни статистици, се вижда, че това, което имаме за 1945 г., по отношение на 1939 г. представлява само 69%, а това, което имаме за 1944 г., представлява около 72%. Това показва, че ние сме далеч от онова, което сме имали в 1939 г. с повече от 36%, с 30 точки. Следователно ние не можем да говорим за една благоприятна стопанска обстановка. А ако вземем пред вид онова пък, което не рисува днешната обстановка, колкото

в това отношение да сме заставени да бъдем ограничени, да бъдем предпазливи и да не правим изчисления напразно, ние сме длъжни да видим реалността такава, каквато е.

Перспективите, които се откриват в това отношение, са перспективи не особено удовлетворителни, затова защото измръзванията, които се отразиха в цяла Европа толкова жестоко и трагично, направиха своите поражения и у нас. Вие сами сте свидетели на това. Ние не можем да говорим за коефициенти, за оценки непосредствено такива, които да се оформят в цифри, но във всеки случай ние сме длъжни да правим съответните намаления на всички ония фантастични конструкции, които по този повод могат да се направят. Аз съм длъжен още повече да ви обърна вниманието на това, че нашата обща база, обстановката, която имаме в стопанско отношение и върху която се строи цялото наше съществуване и следователно и целия наш бюджет, е свързана повече със сезонни промени, като една ултра-аграрна страна, каквато сме, отколкото в много други страни. И това именно обстоятелство, че ние сме свързани със сезонни промени, които жестоко и непосредствено се отразяват на нашата обща икономика, е един въпрос, който не може да бъде оспорван. Друг отговор на този въпрос не може да бъде даден.

Следователно по всичките тия съображения ние сме длъжни в предвиденията по бюджета за 1947 г. да бъдем извънредно ограничени. Пък най-после имаме и друго едно обстоятелство, което е много важно: всичките наши данъци в най-голямата си част са построени върху произведението и добитото от предшестващата година, т. е. от текущата година. А предшестващата година в статистическо отношение и в отношение на фактическите данни е вече известна. Ние имаме една недостатъчно урожайна година, каквато беше миналата година.

Министър Антон Югов: Обаче по-добра от 1945 г.

Петко Стоянов (нез): Несъмнено, в някои пунктове. — 1945 г. беше класически неураййна година. Затова не може да се вземе пред вид. И аз казах цифрите. Ние имаме в 1945 г. 69% — според изчисленията, които правят статистиците — от нашия национален доход за 1939 г.

Г-жи и г-да народни представители! При такава една обстановка базата, върху която ние стоим, е база на недостатъчен добив. Следователно въпросът за предвиденията в разходите, поради това, че нови перспективи трябва да бъдат открити във финансово и стопанско отношение на държавата, трябва да бъде разрешаван с тенденция на жестоко намаление и ограничаване.

Има едно нещо, почитаеми г-да народни представители и г-жи народни представители, което трябва да ни убеди в това. То е обстоятелството, че базата, върху която ние стоим, това е националният доход. Резервите, с които ние разполагаме в областта на имотното ни състояние, са резерви, които са твърде ограничени. Това е заради дуй защото спестяванията, с които разполага нашият народ, имат характер на резерви за оборотни средства или в голямата си част са оборотни средства. Ето днес, след като се изеха банковите, първите въпроси, които се поставиха и които г-н министърът на финансите трябва да разреши заедно с Народната банка, бяха да побързат да съблът хората с оборотни средства. Защо? Заради това, защото обикновено в началото на работния сезон се мобилизират маса средства за непосредствено стопанисване. А тия неща, които са необходими за производството, не са предварително събрани или складиран, ние разполагаме. Те трябва да се набавят. Но това показва, че средствата, с които ние разполагаме, резервите в финансово отношение, не са в имотното състояние на нацията. И много пъти съм го казвал, няма защо да спорим по това, мене ми се струва, че никога няма да възрази: националният доход на българския народ е доход изработен, той е *par excellence* трудов. Въпреки всички разногласия, които може да има и да спорим по различни съображения, нашият народ представлява типичнейша трудова демокрация, заради това, защото съществува само и преимуществено за сметка на това, което изработва.

Бърно е, че той прави спестявания, като се вземат пред вид тия влогове, които можем да намерим в банките. Оттам можем да направим различни заключения. Тия спестявания, г-да, са спестявания от лишенията, от недостатъчното задоволяване на текущите нужди и главно, за голямата маса от земеделските производители, това са резервите за денята, за образованието им и за поставянето им на самостоятелна нога. Следователно, г-да, резервите, с които ние разполагаме в финансово отношение, са това, което ние можем да добием в течение на годината изработено, т. е. националният доход. Почти повсеместно това явление е констатирано. И действително и в западните европейски демокрации, и в средните европейски демокрации, и всички народи, които се уважават, разрешават финансовите въпроси именно ориентирайки се към това, което през годината ще бъде изработено, ще бъде спечелено.

Е добре, това, което ние имаме на разположение от предшестващата година, дава ли право на министъра на финансите и на правителството, поело тия ангажменти с тия два основни тезиса в своята декларация, да състави такъв голям бюджет, какъвто е настоящият? Г-н министърът ни казва: бюджетът е 56 милиарда лева. Тази цифра не е верна. Тя е писана. Но според тая система, както е съставен бюджетът, бюджетът е много по-голям. Аз не говоря за бюджета на фондовете, който ще мине отделно; не говоря и за ония предприятия като железници и минни, които по силата на закона е техният бюджет ще стоят на страна, защото и миналата и по-миналите години те са на страна от общия бюджет. Аз говоря за други предприятия. Те са 125. 94 са горски стопанства; останалите са доста големи. Те са изключени. Има предвидени в миналогодичния бюджет 1.250.000.000 да покриват от тия чист приход, а сега се предвидят да покриват само 180.000.000 лв. По-миналата, 1945 г., са били предвидени 1.300.000.000 лв., ако се не дължа. Следователно

това са крупни предприятия, които със своите приходи и разходи съставляват неразделна част от общия бюджет на държавата. Дали те ще станат самозадоволяващи се, това е свършено друг въпрос, то е въпрос на тяхно управление. Те излизат из състава на общия бюджет, но по своята органическа природа те са естествена, неразделна част от него. Ако приемем, че бюджетът на тия предприятия в тяхната съвкупност е около 2 милиарда и половина минимум, тогава бюджетът за 1947 г. става 58 милиарда и половина — 59 милиарда лева.

Разликата между фактически изразходваното миналата година 44.303.000.000 и 58 — 59.000.000.000 лв. по новия бюджет, заедно с предвидените в допълнителния бюджет, ще бъде повече от 14 милиарда лева. Тогаз се пита, откъде ще бъдат покрити тези 14 милиарда лева? Те не са формални цифри. Те са фактически цифри. Отде ще бъдат взети те тогава, когато общата обстановка не ни дава възможност? При урожая, който имаме, през 1946 г., можем да направим корекция спрямо онова, което е реализирано през 1945 г., и ще имаме приблизително само около 10% максимум, което можем да прибавим 10% ако прибавим, това значи, че ние можем да увеличим на около 48—49 милиарда максимум, размера на тазгодишния бюджет по силата на по-добрата реколта от миналата година.

Значи, явява се 10 милиарда разлика. И аз затова казвам моето първо заключение: редовният бюджет на г-н министъра на финансите е дефицитен. Дефицитен е при най-либералните, при най-свободните изчисления с тези цифри, с които бюджетът е направен.

Министър д-р Иван Стефанов: Приходният бюджет е нереален, искате ли кажете.

Георги Михайлов Добрев (к): Приходният бюджет през последната година е изпълнен.

Петко Стоянов (нез): Недейте ме пресича, г-н Михайлов. Аз зная, че Вие можете да станете да ми възразите.

Георги Михайлов Добрев (к): Защо говорите така?

Петко Стоянов (нез): Аз говоря така, защото миналата година фактически са изразходвани 44 милиарда лева.

Георги Михайлов Добрев (к): Колко са постъпили?

Петко Стоянов (нез): Няма какво да ви говоря, какво е постъпило. Аз виждам какво е постъпило. — Следователно, първото заключение, което правим, то е, че бюджетът е дефицитен, защото е изчислен приблизително с 10 милиарда повече от онова, което максимално, във връзка с величината на реализирания през миналата година национален доход, може да бъде предвидено. Ние трябва да прибавим още от други страни, че задълженията, които се поемат с бюджета за тази година, не ни дават и тия перспективи, които това изчисление, което направихме, може да оправдае.

В това отношение аз искам да ви обърна вниманието само на няколко цифри. Искам да обърна вниманието ви на това, че индустриалното производство през м. ноември 1946 г., по отношение към 1939 г. — 100, е било 133. Един от ораторите на почитаемото болшинство при един от предшестващите дебати по един законопроект ни каза: „Вие ще видите как пушат кумините“. Да, пушат 133 — 33 над коефициента за 1939 г.

Един от мнозинството: Малко ли е?

Израел Майер (к): След войните има голямо спадане.

Петко Стоянов (нез): Но успоредно с това какво става? Общият индекс на цените на стоките на едро, пораста още през м. ноември на 662.9 при 100 за 1939 г. Такъв е общият индекс на поскупване на едро, а на дребно — това което обикновеният, дребният човек взема — повишението на цените е 691.4.

Това показва, че платежните способности на гражданите усилено, форсирано се изчерпват за същото количество стоки в тия голям процент, т. е. че те са недостатъчни, ако се вземе общата обстановка, без всякакви изменения, и че тяхното намаление е в толкова по-голям размер, колкото повече се приближаваме до днешното време. Това значи, че на пазара липсват стоки. Те се произвеждат, работят се такива стоки, но достатъчното количество на стоките е едно явление, което не може да бъде забелязано.

Министър Антон Югов: В това аз съм съгласен.

Петко Стоянов (нез): Разбира се, ще се съгласим, няма какво да правим.

Министър Антон Югов: Съгласен съм, но защо?

Петко Стоянов (нез): Ще видите по-нататък.

Израел Майер (к): Кажете, перспективите след обмяната какви са.

Петко Стоянов (нез): Ще дойда и до този въпрос. Ако ми даде възможност да се изкажа, ще си кажа мнението. (Смях)

Димитър Котев (к): Открил Америка, не нямало още достатъчно материали! Няма още, разбира се.

(В залата влиза министър-председателят г-н Георги Димитров, посрещнат със стаене на крака и бурни и продължителни ръкопляскания от г-да министрите и мнозинството)

Трябва обаче, г-да, в това отношение да отбележим, че и издръжката на живота, при 100 за 1939 г., отива в 1944 г. на 368, в 1945 г. — на 555,7, а в 1946 г. надминава 600 и постоянно се увеличава: през юни имаме 621, през август — 620, през октомври — 639, а през ноември — 659. Съжалявам, че Дирекцията на статистиката е издала бюлетина си до м. декември. По-насам нямаме никакви сведения и не можем да ги получим, за да видим за цялата година какво е. Г-н министърът на финансите има привилегиата в това отношение, разполага с цифри и той може да ги каже, но не ги каза. Затова ние можем да дадем малко по-скапти цифри.

Това, което е характерно тук, то е, че и производството на единична стока успоредно с това става все по-скъпо. Аз няма да ви отрудвавам с по-големи цифри, но има един артикул, чиято цена в това отношение играе характер на общопределяща. Това е цената на каменните въглища. Ние имаме сведения как върви производството в мините „Перник“. В 1943 г. коствемата стойност на тон въглища е 396 лв., в 1945 г. — 1.266 лв., в 1946 г. — 1.390 лв. Производствеността на налягата е обратна: 870 — в 1943 г., 711 — в 1945 г., 725 — в 1946 г., което значи, че единичната произведена стока става все по-скъпа. А какво значи една стока да стане по-скъпа, когато общото количество на разполагаемите средства, общият доход се намалява? Това значи, че стоките стават все по-малко достъпни и следователно ние стоим пред перспективата на ограничение в задоволяване на нуждите и на определяне на стоките. Ето това е моята теза.

Липсват стоки на тържището. Естествено, те ще се създават извън стопанския план на бай Добри Терпешев.

Райко Дамянов (к): Не е на бай Добри, а е на правителството.

Петко Стоянов (нез): Още не е на правителството. Още не е приет. Като се приеме, тогава ще видим. Вие знаете, че има готови корекции. Като се приеме с корекциите, тогава ще видим. Защо ще спорим за дребни работи?

Димитър Котев (к): Защо предизвикваш? Защо празниш?

Кръстю Добрев (к): Ти сам си дребнав.

Петко Стоянов (нез): Само тия цифри от статистиката показват, че действително ние имаме едно поскъпване на живота, едно определяне на стоките. А това значи, че изработеното през годината, добитото от всеки единото поотделно става за него самия все по-малко достъпно. Следователно, той самият не разполага с по-голяма платежна способност, за да може то да балансира своя бюджет, и отделилото за държавното съкровище по този начин става все по-малко, все по-недостъпно. Разбира се, може да ми се възрази, че то може да бъде изето. Да, но това ще стане за сметка на още по-големите ограничения, които собственият личен доход ще бъде заставен да направи в неговата консумация.

Ето защо аз правя своето заключение в това отношение: ние не можем да разчитаме на такива доходи, каквито предвижда бюджетът. Следователно неговото уравновесяване не е възможно, и първият ангажимент, който се пов на времето с декларацията на правителството, не може да бъде осъществен.

Но г-н министърът в своето експозе заяви: настъпва нормализиране по начин, който се възприема от всички среди. При сегашните условия, казва той, при които се намира нашата страна, нашето народно стопанство и неинте финанси, разбира се, че ние не можем да осъществим снова, което бихме желали да осъществим и не взимаме своите желания за даденост, за реалност, а ще вършим това, което действителността ни позволява.

Това като заявление е съвършено правилно и приемливо, но не е приемливо заявлението, че се нормализира нашето стопанство при това му състояние, когато цифрите, които ви приведох, показват все по-голямо увеличаване покупната стойност на изработеното, а в количествено отношение имаме намаляването на изработваното въобще. Тия цифри показват, че заявленията за нормализиране на нашето стопанство са съвършено неверни.

Как трябва да погледнем тогава на днешното положение? Една голяма част от стопановедите и от всички граждани твърдят, че имаме преходно състояние и че ние отиваме към едно друго състояние, което трябва да посрещнем с всички жертви, които се налагат — теорията за преходното състояние.

Да се разберем. Преходно състояние — към какво? Към социализация? Към премахване частната собственост и превръщане в държавни всички оръдия на производството? Трябва да се каже това нещо! Или пък се отива към възстановление върху базите, които се изложиха в декларацията на правителството, и тогава сме при друга обстановка? Тогава ще имаме възстановление на загубеното, отиване към производителност, която ние сме имали преди известно време и която трябва да увеличим, затова защото нуждите са се увеличили. Тогава ние ще имаме въпроса съвсем другояче поставен. В единия случай ние отиваме към онова, което се конструира идеологично — ще обявим в България социализацията и ще обявим България за комунистическа страна!

Но г-н министър-председателят е заявявал много пъти, че това е невярно. Тогава то става неискрено, защото мероприятията, които се вършат, са други.

Министър-председател Георги Димитров: Отиваме към народна стопанска демокрация и към унищожаване на паразитните и спекулантски елементи! (Послужителни ръкопескани от мнозинството).

Петко Стоянов (нез): Ето, това са въпросите, които се оспорват.

Министър-председател Георги Димитров: Да, да! Паразитите ние унищожим! Какво по-ясно от това? (Ръкопескани от мнозинството) Ясна програма! Вземете си бележка!

Един от опозицията: Ясна декларация прави министър-председателят!

Председателстващ Атанас Драгисев: (Звън)

Министър-председател Георги Димитров: Ясна! Щом ти казваши! (Смех и ръкопескани сред мнозинството)

Петко Стоянов (нез): Ето защо, г-да, ние трябва да бъдем важни по този въпрос: как трябва да се разбират мероприятията, които правителството е извършило и извършва в последно време, за да можем да кажем, че или действително изживяваме преходно състояние, или ние се борим с паразитите в нашето народно стопанство, аз да дръпнем към производителното, към нормалното.

Г-н министърът на финансите казва: ние вече имаме положителни данни в това отношение. Кои са тия положителни данни? На първо място, казва той, във външната търговия ние имаме изравняването вече на вноса с износа. Но от цифрите, които са дадени от статистиката, тъкмо такъв изравняване не се забелязва. Ако вие имате по-нови цифри, тогава е друг въпросът.

Но успоредно с това трябва да прибавим, че даже да приемем тезата на г-н министъра, че ние имаме изравняване на вноса с износа по стойност, и следователно, в това отношение имаме вече нормализиране, трябва да отговорим, че това схващане е неправилно. Износът от една аграрна, дължаща страна, и още повече, когато тя трябва да възстановява претърпените щети от лоши управленци, от физически загуби, е всекога по-голям от вноса, защото за сметка на разликата от по-големия износ ние ще получим ония средства, с които ще платим големия внос на възстановителни материали, средства за работа на фабриките, оръдия, машини, или пък ония допълнителни неща, които са необходими за основния помисък — земеделският — и т. н. и т. в.

Министър Добри Терпешев: Кое то значи пак внос.

Петко Стоянов (нез): За да можем да имаме тия необходими за България средства, ние трябва да изнасяме повече. Следователно това, което ни казва г-н министърът, също така не е вярно. Не е вярно също така и второто указание. В тая област ние не разполагаме с никаква резерва, за да можем да мислим, че отиваме към нормализиране.

Ние не отиваме към нормализиране, г-да! Реформата, която се предприе с мечетата, при неизвестността, в която се постави страната, при необяснимостта на много от мероприятията които се проведоха, смисълът на онези реформи, които се предлагат в току що разгледаните законопроекти, както и вчера публикуваните наредби за безпарично, безкасово плащане — всичко това показва, че реформата не е ясна за самия министър на финансите, още повече не е ясна на правителството, а с тази неясност...

Цола Драгойчева (к): Стага на народа да е ясно!

Петко Стоянов (нез): Да, ще бъде много добре, ако бъде ясно на народа. Но ние имаме налице това, което ние не можете да отречете, което се създаде впоследствие в тържището, а именно, имаме на първо място свиване на консумацията.

Райко Дамянов (к): Разбира се, паразитите ще си свият консумацията! (Смех сред мнозинството)

Един от комунистите: И черна борса няма да има.

Петко Стоянов (нез): Говоря за консумацията от населението. Успоредно с това ние имаме повишаване на цените на известни предмети, а на трето място, и най-важното — нежеланието да се вършим никаква стопанска зет по-нататък.

От мнозинството: Ей-й-й!

Петко Стоянов (нез): Можете да псувате, г-да, можете да възразявате, можете да ругаете, но фактите са налице.

Христо Юруков (р): Щом няма далавери и черна борса!

Един от мнозинството: Защо се смеете?

Петко Стоянов (нез): Нито се смея, господине, нито имам никакво намерение да се смия. Аз твърдя по най-категоричен начин, че тия факти, които вие сами сте констатирани и не можете да отречете, са резултат от тази неясна реформа.

Какво искаше да направи правителството с тази реформа? Социализация на паричния капитал? Очевидно, поради общото разбиране, че социализация няма да става, че се уважава частната собственост, че ще се обменя лев срещу лев, тъй както се изразиха авторитетни лица, че частната собственост ще бъде неприкосновена и ненарушима из всички времена в България — очевидно, казвам, че такъв намерение, да се социализира паричният капитал и по този начин да се елиминира той от свободното стопанско обращение, не се преследва и това не може да бъде направено.

Второто нещо, което можеше да бъде. Блокпиха се влоговете, заставиха се тия, които притежаваха ценните книжа, да ги деблокират. Блокпиха се тези техни депозити, и те форсирано направиха. Но това още нищо не означаваше. Това означаваше само спилане разполагането с паричните средства. И както виждате и от обясненията, които направих самият министър на финансите на времето си, трябваше да се разреша въпросът за селяните-земеделци, да им се дадат парични средства, затова защото в сезона, който започва сега,

те трябва да се ангажират в покупки, трябва да внасят в стопанството си. Това показва, че да бъдат блокирани тия влогове и да останат такива за вечни времена, е абсолютно невъзможно. И с наредбата, която излезе за безкасовите плащания, за вирментите и за правото на едно семейство да държи най-много до 50.000 лв. в себе си, се направи отстъпка. Тогава, каква е целта на цялата тази реформа? Първоначално ние помислихме, че това е една дефлация, монетна операция, за да се повиши стойността на лева. Аз мисля, че в това отношение правителството дойде в едно противоречие със себе си, защото то твърдеше при всеки повод, че стабилизацията на нашата монета е оравнително завършена и че следователно в това отношение няма какво да се направи.

Цола Драгойчева (к): Нсуже ли може да бъде завършена стабилизацията на една монета?

Министър-председател Георги Димитров: (Казва нещо)

Петко Стоянов (нез): Позволете и на мене да се изкажа. Вие сте по-умен човек, така че няма нужда да спорим в това отношение. — Следователно намаляването на количеството на банкнотата, за да се повиши и стабилизира нейният курс, това е една реформа, която сама по себе си не може да се извърши само върху плоскостта на количеството на банкнотите в обращение и в форсираното им събиране. Тук трябваше да се направи нещо, както се прави и както въобще такива мероприятия са ставали и стават навсякъде, трябваше успоредно с това да се извърши и друго, още повече, че стойността на лева не се засегна. Това беше казано категорично и доколкото сега можем да наблюдаваме и разбираме нещата, то се поддържа още.

Министър д-р Иван Стефанов: Това е ясно.

Петко Стоянов (нез): Ясно е, и аз казвам, че е ясно днес, както го разбираме. Но ако утре направите нещо друго, тогава няма да бъде ясно.

Райко Дамянов (к): Ако е в полза на народа, ще стане.

Петко Стоянов (нез): Там е въпросът: да не стане утре нещо, което утре ще стане ясно, а днес не е ясно. Това, което става утре, трябва да се знае от днес.

От мнозинството: А-а-а!

Петко Стоянов (нез): Зтова тези реформи са толкова деликатни и с тях не може да се играе. И в това отношение трябва да бъдем малко по-въздържани. Не можем да си играем с изявления, които могат да повредят преди всичко на този, който е правил тези изявления.

Министър Добри Терпешев: На нас ни трябват пари и събрахме пари.

Петко Стоянов (нез): Недей приказва сега, остави ги тия работи! (Оживление сред мнозинството) Трябва да забележа, че успоредно с прибирането на парите и заявлението за запазване на техния курс, се установи, че стабилизацията на лева не е било извършено от правителството дотогава. То действително заяви на няколко пъти в мотивите на много от своите законопроекти, че понеже левът се е обезценил, трябва глобите на г-н Югов да се увеличат! А в мотивите на законопроекта за изкупуване на акциите на Паракходното дружество се казваше категорично, че левът се е обезценил. Изглежда, че това наистина е отговаряло на действителността. И затуй недоверието, с което се посрещна тази операция, беше всеобщо. Повишението количеството на стоките е, което трябваше да се направи, на тържището трябваше да бъдат пуснати стоки.

Министър д-р Иван Стефанов: На другия ден?

Петко Стоянов (нез): Не на другия ден, а паралелно с това. Вие не направихте нищо в това отношение. Напротив, Вие забранихте да стават сделки с ония книжа, които трябваше да се депозират в държавните каси и Вие още повече засилихте несигурността, показате, че съотношението между стоки и пари е нарушено, че то не съществува. Ето това създаде смут в обществото. (Ръкоплескания от опозицията)

Вие не можахте да направите абсолютно нищо в това отношение. Аз трябва да кажа — по моите разбирания, може да ме опровергате — че ако тая операция беше замислена правилно, тя трябваше да бъде спрегната с отпускане на стоки на тържището, макар и временно, но дотогава докогато успокоението не настъпи, или по-важното — за да не се роди неспокойствие. Вие трябваше да направите това. Имате складове. Вие можахте да направите един риск и да пуснете от тези складове стоки на тържището, за да запазите свободата на тържището и самоориентировката на всеки един стопанин, който имаше своите спестявания. Ето това е също така една липса в мероприятията и заради това се появи този смут.

Най-после, както казва Пушкин: „Ларчик очен просто ракривался“ — че кутията много просто се отваряла...

Министър-председател Георги Димитров: Всяко чудо за три дни.

Петко Стоянов (нез): Разбира се, всяко чудо е за три дни. И Вашето чудо е за три дни. (Ръкоплескания от опозицията)

Министър-председател Георги Димитров: Не предъвквайте!

Петко Стоянов (нез): Не предъвквам. Ако Вие искате да се осъществяват, и аз ще Ви осъществя.

Райко Дамянов (к): Я попитайте Вашите приятели от онзи лагер, така ли мислят, дали е за три дни. Това чудо, което стана, май не е за три дни.

Петко Стоянов (нез): Слушайте, г-н Райко! Вие много се заканвате. Вие сте от тези тържествуващи принцове, които само се разхождат. Моля Ви се, оставете тази работа. (Оживление сред мнозинството) Вие сте начело на едно движение.

Райко Дамянов (к): Но моят маниер е малко по-малък от Вашия: да се надувате.

Петко Стоянов (нез): Аз Ви уважавам, защото Вие сте начело на една голяма организация. Какви са тия жестове: „Я попитайте!“?

Цола Драгойчева (к): И сравненията Ви са само за принцове, а не за народа.

Един от опозицията: Слушайте го, слушайте го!

Председателстващ Атанас Драгев: (Звъни)

Петко Стоянов (нез): Работата била много проста. Трябвало да се наложи данък върху имотите и затова трябва да се блокират всички банкноти и бонове, а така също да се приведе в известност веднага състоянието на всекиго. Разбрано! Защо трябваше всичко това да бъде направено в една такава неясна форма и да се продължава толкова, за да се въведе смут (Възражения от мнозинството), когато ограничения на имотното състояние са правили и правят всички страни — това е много естествено и много просто — когато тези ограничения са оправдани и когато целите са ясно поставени? Защо трябваше да се прави всичката тая таватура и да се внесе този смут в обществото? Може да се вземе четвърт, може да се вземе и 50% от имотното състояние на гражданите, стига държавата да има нужда и да има възможност да обърне това, което ще вземе, в ценности, които ще създадат блага, а не само да се натрупат имоти. (Ръкоплескания от опозицията) В България живеят хора, които имат понятие за жертви, които обичат своята държавна повече от всичко друго и са готови да дадат за нея всичко. (Продължителни ръкоплескания от опозицията)

Цола Драгойчева (к): Тия ли са там, отатък? (Сочи опозицията)

Петко Стоянов (нез): Там са, там са.

Цола Драгойчева (к): Който искаше да прави жертви, нямаше да избяга от Отечествения фронт. Вие поне знаете това.

Петко Стоянов (нез): Хайде сега да не започнем и с Вас да спорим! (Оживление сред мнозинството)

Димитър Георгиев (к): Стига с тия Ваши маниери! Това отива малко на палачовщина.

Петко Стоянов (нез): Облагането на имотното състояние е едно мероприятие, което може да се понесе от гражданите. Но тук аз ще направя едно друго възражение. Фашистският министър Божилков въведе един народен заем в 1941 г., прокара и едно облагане на имотното състояние в 1943 г. Ние направихме един Заем на свободата от 22 милиарда лева. Всичко това стана в продължение на 4-5-6 години.

Министър Антон Югов: С Божилков ли ще ни отъждествяваш?

Петко Стоянов (нез): Ти беше слепият, който не виждаше...

Министър Антон Югов: Ти и сега си такъв, неверен Тома.

Петко Стоянов (нез): Аз не съм неверен Тома. Аз правя изчисления. Един народ, който в продължение на някакви си 6 години плаща три пъти имотен данък в формата на заем, форсирано, в формата на данък върху имотното състояние, той не може да понесе постоянно такива тежести. Идвам към първата си мисъл, която аз изложих в началото, когато се явих тук да говоря: фондът, с който разполага един народ за своя бюджет и с който правителството има възможност да действа, това е доходът, а не имотното състояние. Имотното състояние на един народ, какъвто е нашият, се състои — оставям настрана големите, те нямат значение, вземам масата — ...

Министър Антон Югов: Имат значение.

Петко Стоянов (нез): Нищо няма да вземете от тях. Ако има едно нещо, по което спорихме и спорим с г-да комунистите, особено с тях, с уважавания г-н Нейчев, когато той беше министър на правосъдието, това беше тоя въпрос. Той заявяваше, и г-н Югов сега се обажда и затова му отговарям, те дамата заявяваха, че трябва да се пазее всичко незаконно спечелено през всичкото време, когато са управлявали фашистите. Моят теза пък беше да вземем само приключеното през военновременната конюнктура. Затова и аз внесох законопроект за имотното състояние, който беше приет от Министерския съвет, но който после не публикуваха, смачкаха го, след като ние излязохме. Мисълта на този законопроект беше, всеки ечн да декларира своето имотно състояние на 31 декември 1939 г. и на 31 декември 1944 г.

Един от мнозинството: Рангел няма да гласува такъв закон.

Петко Стоянов (нез): Моля Ви се! Всички го гласуваха. — Разликата между имотното състояние в 1939 г. и в 1944 г. е припечелено през време на военната конюнктура и следователно то се облага. В този законопроект беше предвидено 100.000 лв. спечелени в плюс към онова, което е притежавано в 1939 г., да не се облагат. Оттам нататък се отиваше в облага от 10% до 75% или 74%. Аз казвах така да се разреши проблемът и да вземем всичко онова, което трябва да се вземе. Прие се този законопроект, обаче г-н Нейчев поддържаше своята теза, казваше: „Не. Ще вземем всичко припечелено по незаконен начин“. В миналогодишния бюджет г-н министърът на финансите предвидя да постъпят по закона за конфискация на незаконно придобитите имуществата милиарди. Колко постъпиха? Нищо не постъпи и няма нищо да постъпи.

Димитър Георгиев (к): А-а-а! Сега има вече няколко милиарда постъпиха.

Петко Стоянов (нез): Нищо няма да постъпи — помнете ми думата! И затова се предвижда днес този закон за данък върху имотите, и затова се блокираха влоговете. То е затул, защото по онзи закон не постъпи нищо и няма да постъпи. Аз следя тия дела горе-долу, за да видя какво постъпва от тях, но досега нищо не е постъпило. Нали сега мина законопроектът за управлението на конфискуваните имоти! Те не играят роля. Могат се няколко десетки или стотици хора, които управляват тия имоти и които трябва да събират, а в същност ядат, консумират. И не може да се очаква в това отношение друго.

Та ето истинският вид на тази мярка — да се облажи имотното състояние. Аз мисля, че облагане на имотното състояние, след като туй имотное състояние на българските граждани беше подложено на толкова изпитания, сега не може да се прави. Ние трябва да се върнем към идеята за облагане на спечеленото през военновременната конюнктура, без да се дари дали е спечелено с престъпление или без престъпление. Фактът, че е увеличено имотното състояние през това време, е свършено достатъчен, за да се създаде задължението за плащане на този данък.

Имайки всичко това пред вид, аз правя своето заключение: дефицитът, който има по редовния бюджет, по салата на тия разсъждения и заключения, които направихме от самото начало, този дефицит се търси да бъде посрещнат с постъпленията от това еднократно облагане на имотното състояние. Ами тогава се гита: извънредният бюджет, който иде, а аз се боя да не би г-н министърът на финансите да ни сезира и с един допълнителен бюджет към редовния и тогава работата ще бъде много деликатна...

Министър д-р Иван Стефанов: (Казва нещо)

Петко Стоянов (нез): Поемете ангажимент, г-н министре на финансите, че няма да ни сезирате с такъв бюджет, че ще стегнете обръчите на машината, че някакъв допълнителен бюджет няма да внесете, защото Вие имате, както Ви казах, предвидени 14 милиарда лева разходи повече тази година, отколкото миналата година.

Министър Антон Югов: Криви са ти сметките, бай Петко.

Петко Стоянов (нез): Никак не са ми криви сметките. Нали твоите сметки са прави!

Министър Антон Югов: Но твоите удариха нещо назад.

Петко Стоянов (нез): Ние стоим върху една база — вие върху друга. Може би там няма да се съгласим с вас. Вие стоите върху базата, че форсираното строителство е здраво строителство. Вие имате това разбиране и затова слагате сега в своя стопански план създаването на държавна индустрия, създаването на държавна търговия. Г-да, можете да ни се смеете, можете да ни ругаете — това е ваша работа, както щете постъпвайте. Но ние сме длъжни да ви кажем, че базата, върху която вие стоите, дребно-стопанската база, върху която е построена цялата сграда на българското народно стопанство, не позволява такива отклонения.

Министър Добри Терпешев: Държавна индустрия.

Петко Стоянов (нез): Държавна индустрия не може да бъде строена. Държавната индустрия, която ще правите Вие, г-н Терпешев, е индустрия...

Министър Добри Терпешев: Не я правим ние, а българският народ я гради.

Петко Стоянов (нез): ... която ще означава първоначално настаняването на персонал и превръщането на голяма част от капитала на българската държава и на българския народ от производителен в консумативен (Ръкоплекания от опозицията), да храните гладни. Всяка индустрия, която няма в наличност основните си сурови материали, работната ръка и необходимия капитал за комбинирането на тия три фактора и за създаването на нови ценности, не е индустрия, а е служба, а е разход и приход по бюджета, но не е производство. (Ръкоплекания от опозицията)

Министър Добри Терпешев: Старото разбиране, че държавата е лош стопанин. Сега имаме народна държава и народно правителство.

Министър Антон Югов: Излиза според Вас, че национализирателно на някои клонове от индустрията в Англия сега означава удряне назад.

Петко Стоянов (нез): Да се уговорим, да видим колко г-н Югов е останал назад в тая работа, даже от социалистическата доктрина. Ние приехме в програмата на Отечествения фронт — тук са всичките господа, тебе те нямаше тогава, г-н Драмалиев го няма тук да потвърди, Пашов е тук — ...

Министър Антон Югов: Програмата е хубава.

Петко Стоянов (нез): ... в програмата приехме — това е здравето — всички монополни индустрии, предприятия търговски, производствени, от каквото и да е естество, установени на тържището като монополни, т. е. диктуващи цените било в доставката на сурови материали, било в определяне низки работнически възнаграждения, било в големите цени за консуматора — всичките тези монополни предприятия, понеже трябва да бъдат иззети в подчинение на общия интерес, за да се създаде единия и достъпност на производенията, да се обърнат в държавни. Ние поддържаме това и сега, и не само сега — ние сме поддържали това от 30 години (Ръкоплекания от опозицията. Смях сред мнозинството). Но монополни предприятия — не да създават никакви магазини, в които ще турите чиновници, които да продават стоки, както в обикновените магазини. Разликата между стопански монополи и декретирани монополи е огромна. Вие искате декретирани индустрия да създават. Тя няма да се създаде. Такава индустрия не е създадена никъде, няма да се създаде и у нас.

Министър-председател Георги Димитров: Народна индустрия, а не капиталистическа. (Ръкоплекания от мнозинството) Вие изпадате в противоречие.

Петко Стоянов (нез): Ние не изпадаме в противоречие. Ние правим нашите разсъждения и ви заявяваме, че действително ние може да създадете такава индустрия, но тя ще бъде действително декретирана, паразитна индустрия, защото всичко, което ще бъде направено, то ще бъде за персонални разходи и за настаняване на хора.

Титко Черноколев (к): Оказва се, че г-н професорът е доста изостанал.

Петко Стоянов (нез): Много ви е малък ръстът, за да правите възражения и да ме засегнете.

Титко Черноколев (к): Малко повече от вашия. Тополите са високи, но гаргите по тях хвърлят разни работи.

Петко Стоянов (нез): Когато гаргите само пъкват, нищо не излизат от тях. — Преминувам сега да направя няколко бележки по самия бюджет.

От мнозинството: Ей-й-й!

Петко Стоянов (нез): По неговите цифри. Аз досега говорих само върху бюджета. Бих желал някой да ми каже, че не съм говорил по бюджета.

Г-н министърът на финансите казва: „Рационализация имаме в бюджета в този смисъл, че сме намалили личните, персоналните разходи по отношение на веществените разходи“.

Това твърдение на г-на министра на финансите е невярно. Защо? Първо от тук, което се предвижда в отделните бюджети, не може да се направи това заключение, защото най-напред персоналните разходи не са разделени от веществените разходи. Има много пера в отделните бюджети, в които персоналните разходи са свързани с веществените. Към веществените разходи са отнесени чисто персонални разходи. Такива са например помощите и поощренията, каквито са предвидени почти в повечето бюджети. Времето ми е кратко и нямам възможност да се спирам на подробности, но ще ви покажа някои. В повечето от бюджетите на отделните министерства „помощи и поощрения“ са турени във веществените разходи, когато те са лични разходи.

Второ нещо. Г-н министърът каза, че имало инвестиции, което показвало, че веществените разходи са от продуктивен характер. Аз трябва да отбележа, че в бюджета на Министерството на народното здраве това твърдение на г-на министра е опровергано от § 58, защото в него се предвижда за „Строеж и преустройство през текущата и минали години“ и „Процентно възнаграждение на частни лица за ръководство и надзор на строежи, премии за конкурси, откупуване на проекти и възнаграждения за проучване и изготвяне на проекти за строежи“ глобален кредит 400.000.000 лв.

Аз мога да ви приведа още някои цифри в това отношение. Например в бюджета на Министерството на благоустройството за 1947 г. мога да ви посоча § 47, който предвижда „Направа и поддържане пътищата и съоръженията“. Това са веществени разходи, но без да бъде отбелязано в какви размери. Казано е в същия параграф: „Лекционни пари на преподавателите в курсове за квалификация на персонал и за издръжка на пристиглите да следват в тези курсове“; второ, казано е: „Изплащане труда на затворниците, работници в кариерите“; трето: „Изплащане възнаграждения за работи извършени от частни технически лица“; четвърто: „Възнаграждение на временен технически персонал“ и т. н. Това показва, че във веществените разходи са включени чисто персонални разходи. Не е вярно, че тези персонални разходи, които г-н министърът посочваше първоначално, са единствени.

От сметките, които направих аз, при възможностите, които имам, по бюджета се искат за 132.417 души чиновници 17.360.000.000 лв. лични разходи срещу веществени разходи 38.980.000.000 лв. Това не е вярно обаче. Във веществените разходи ще влязат и всички

разходи за този персонал, който ще бъде назначен с постановления на Министерския съвет. Тогава ще се види какво количество лица и с какви заплати ще бъдат ангажирани.

Второ, г-н министърът изключва тези предприятия, за които споменах в самото начало и за които той каза, че е изпразнена много голяма реформа, като са оставени автономни, сами да си заплащат персонала. Този персонал получава възнаграждения, и той консумира от националния доход. Следователно и той трябва да се има пред вид. Така че, според моите изчисления, приблизително 18½ — 19 милиарда лева имаме, стриктно тълкуване, персонални разходи.

Георги Михайлов Добрев (к): А приходите?

Петко Стоянов (нез): Приходи са предвидени да постъпят 180 милиона лева.

Георги Михайлов Добрев (к): Това е нето приход.

Петко Стоянов (нез): Дайте бруто приход, за да видя какъв е. Когато ще говорите за приходите, аз ще се спра на този въпрос.

Георги Михайлов Добрев (к): Кръжмарска шижерия. Не ти прилича, че си професор по финанси.

Петко Стоянов (нез): Виждате, г-да, как почна да хвърля устата на тая лала! Ние сега говорим за разходите; когато дойде до приходите, тогава можеш да ми правиш тая бележка. Аз говоря за разходи, не говоря за приходи, а лалата отвори уста и почна да изригва!

Това съотношение между персоналните разходи и веществените разходи отговаря на увеличението на персонала в 1947 г., по отрящението на 1945 бюджетна година. И се пита: защо се извършва това? Повишаването на заплатите съгласно щатните таблици, които се приеха — ние не сме гласували за тях по съображения, за които се създаде обстановка — е съвършено нормално. Ние всякога сме смятали за нормално да се повишат заплатите на държавните служители. Виждаме поскъпването на живота; знаем неговия коефициент, знаем как вървят цените, и редно беше това. Но ангажиментът, който се пое от правителството, беше: за сметка на увеличението на заплатите да се направи намаление на персонала. Ние обаче нямаме намаление на персонала в бюджета и това иде да покаже, че бюджетът е неръчлив, че той е консумативен. Този консумативен характер на бюджета показва, че е на лице една абсолютна загуба на национално богатство и оттука — намаление възможностите за стопанско развитие.

Министър Антон Югов: Изпускате пред вид, че колкото повече се увеличава тежестта на държавния сектор в стопанството, толкова по-голяма роля ще играе държавата и ще измести мнозина. Ще има повече персонал, но и по-големи приходи.

Петко Стоянов (нез): Неплащането на новата държава се заключава в това, че тя увеличава служебните кадри и изпуска контрола по отношение производството на техния труд.

Цола Драгойчева (к): Служебни кадри в частното производство няма ли?

Петко Стоянов (нез): Увеличението на служебните кадри създава нов елемент в пасива на народното стопанство. Те трансформират по-голямата част от труда на обществото в „очаквани“ доходи, а не в „създавания“ (Ръкоплекания от опозицията)

Министър Антон Югов: Един паразитен елемент, който трупа печалби за сметка на други.

Петко Стоянов (нез): Заради това социализацията, която се започна в западните демократични страни, беше преустановена, защото тя доведе до намаление коефициента на производството. От анкетата, която беше направена в Англия, която г-н министърът на електрификацията тук цитира — и аз ще я цитирам, защото той неправилно или непълно я цитира — се установи, че средното производство на работна ръка в мините е намаляло и това е една от големите причини за липсата на въглища, в която извадна английската държава. Затуй социализацията по-нататък се спря. Тя извърши само с каменноуглената индустрия, електрификацията и железниците. С това тя се преустанови, за да може да се извърши преустройването и да се достигне до необходимото повишение коефициента на производството.

Всяка форсирана, декретирана държавна индустрия и търговия не означава нищо друго, освен трансформиране на производството, на капитала на нацията в консумативен. Това означава намаление на благосъстоянието, ограничение на възможностите за производство и следователно води към обедняване. (Смях в мнозинството)

Цола Драгойчева (к): Вие смятате, че имате пред себе си панацеи, които нищо не разбират от това, което говорите. Само с констатации и с фалшификации се занимавате.

Петко Стоянов (нез): Вашият бюджет има именно този характер.

Министър-председател Георги Димитров: Това е вярно само тогава, когато начело на управлението на държавата стоят спекуланти и капиталисти, а не народни хора. Ние имаме народно правителство. Нов фактор се явява. (Ръкоплекания от мнозинството)

Петко Стоянов (нез): Държавата там се управлява от специалности на труда, управлява се от пролетарии, които със своя ум и

със своите другари в организацията първоначално са издигнати с вота на народа до управлението. Там управляват умни хора, не управляват паразити.

Министър-председател Георги Димитров: Аз говоря за България.

Петко Стоянов (нез): Аз цитирам английската държава.

Министър д-р Иван Стефанов: Крайно ретроградно обяснение.

Петко Стоянов (нез): На второ място бюджетът на г-н министъра на финансите съдържа глобални кредити, които правят бюджета скрит и лишават от възможност народното представителство да извърши своята критика по отношение на него, да упражня своя контрол, за което е задължено от закона. Вземете, г-н министре, § 36 от бюджета на Министерството на вътрешните работи.

Министър Антон Югов: Държавната сигурност!

Димитър Георгиев (к): Страшна работа е това!

Петко Стоянов (нез): Вземете бюджета на Министерството на войната, ...

Цола Драгойчева (к): Неуже ли и той Ви се вижда голям?

Петко Стоянов (нез): ... по който бюджет аз бих искал да не съществуват подобни работи. В § 1 е казано: „Заплати на служителите, съгласно обяснителната таблица, одобрена от Министерския съвет“. Това показва, че вие имате глобални кредити.

Министър Антон Югов: Забравили сте.

Петко Стоянов (нез): Нищо не съм забравил. — Второ, вие имате една редица от забележки за прехвърляне на кредити, които забележки бяха суспендирани веднаж завинаги, а вие ги възстановявате. Това показва, че разполагате с глобални кредити и следователно искате по този начин да поставите въпроса.

Искам да ви обърна вниманието на един втори недостатък в бюджета на г-н министъра на финансите. Той е в бюджета на Министерството на благоустройството. В § 47 от бюджета на Министерството на благоустройството вие имате милиарден кредит неспецифициран, със скрити разходи. § 47 от този бюджет, по който се предвиждат 2.340.000.000 лв., е една смесица. Ние нямаме прецедент, г-н министре, в бюджетната практика досега такъв грамлен глобален кредит да се предвижда с едно перо. Това е единственият случай.

Но доколкото отговаря на действителността това, което изтъкнахте — че вашият бюджет се отличава с това, че всичко е точно определено — се вижда от следното. Вярно е, че едно време вие се занимавахте с тази работа в Дирекцията на статистиката, но тук не сте го направили. Като определите извържка и прехрана на работни групи, в точка „б“ на § 47 от бюджета на Министерството на благоустройството казвате: „Поддържане готовите пътища, довършване нови пътища с помощта на местното население и др. — 1.340.000.000 лв.“ Кои са тези „и други“, за които не разходват суми?

Министър-председател Георги Димитров: Стопанският план.

Петко Стоянов (нез): Там не е казано „стопански план“. Там е казано в какъв процент ще се увеличат пътищата.

Министър д-р Иван Стефанов: Има за всеки обект.

Петко Стоянов (нез): В бюджета сте турили, че ще разходват 1.340.000.000 лв. за това, това „и др.“ Кои са тези „и други“?

Един от мнозинството: В таблиците на стопанския план ще ги видите.

Председателствуваш Атанас Драгисев: (Звъни)

Петко Стоянов (нез): По кой текст от закона за бюджета, от четиричестта и предприятия можете да гласувате такива големи кредити, без да бъдат специфицирани, т. е. без да бъдат свързани с тяхното пряко назначение? С това вие нарушавате членове 119 и 120 от конституцията.

Министър д-р Иван Стефанов: По старата конституция. Страшно!

Петко Стоянов (нез): И в проекта за новата конституция също е казано, че бюджетът се гласува статия по статия. Какво значи „статия по статия“? Всеки кредит се свързва с неговото назначение. Това се санкционира със специален вот. Следователно не съществува никаква изпълнителна власт, никакъв министър, който би могъл да отмени това, което е установено с гласуването на Парламента.

Свърх това вашият бюджет страда от дублиране — един от най-големите и най-недостойни недостатъци на нашите бюджети, който недостатък се борихме на времето и уж можахме нещо да направим. А вие продължавате в това отношение същото. Къде са доказателствата за това? Вземете който и да е от бюджетите, г-да, и ще видите, че са предвидени специални пера във всички бюджети за купуване на лекарства и на медицински принадлежности. Министерството на благоустройството купува, Трудовата повинност купува, Военното министерство купува, Министерството на народното здраве купува — всички купуват. Защо е това надпреварване и

защо се извършва това нещо? Това показва едно, че в това отношение ние ще имаме надпреварване във всяко едно от тях министертства за купуване на едни и същи артикули по възможност на по-големи цени, защото всеки ще иска да си купи, да се запаси, да ги има, и да употреби кредитите. Това е един от големите недостатъци на нашите бюджети.

Министър д-р Иван Стефанов: Недоразумение.

Петко Стоянов (нез): Второ, предвиждат се строежи, Строти Прудовата повинност, строи Министерството на благоустройството, строи Министерството на правосъдието, строи Министерството на просвещението — всички строят. Има една служба за строежи — тя е при Министерството на обществените сгради и благоустройството — която строи, тя знае цените, има персонал мобилизиран, подреден, следователно всички строежи трябва да бъдат там централизирани. (Ръкоплескания от опозицията)

Последният въпрос, който искам да засеня, по за който нямам достатъчно време, това е въпросът за приходите.

Председателстващ Атанас Драгиев: Говорихте вече един час и 20 минути. Имайте пред вид това.

Петко Стоянов (нез): Свършвам. Мене ми остава само въпроса за приходите. Аз имам само няколко бележки да направя. Ние ще се спрем по-подробно върху приходния бюджет при неговото второ четене, но сега ще трябва да кажа следното нещо.

Приходите, тъй както са предвидени в този бюджет, са нереални. Те са към максимума, а не към средното, към нормалното. По силата на тези констатации, които направих в самото начало, изчислението на разходите трябва да бъде направено с оглед към годините, с оглед към стопанското положение. С това оглед трябва да бъдат направени изчисленията и на приходите.

Приходите, които предвижда г-н министърът на финансите, са предимно от косвените данъци. От косвени данъци г-н министърът на финансите очаква към 23—24 милиарда лева. Това е една цифра извънредно голяма, тя е много повишена. Възможно е да се дойде до нея тогава, когато ще имаме изобилие от средства вследствие на една добра реколта. Ние сега сме под тежестта на сезонните промени и не можем да надскочим ръста си. Не можем да излезем вън от този кръг, в който сме сковани по самото естество на нашата поминък и на нашия бит. И затова да се разчита на тези приходи е много рисковано, особено сега, когато се отива направо към блокиране на всички спестявания и към изземване на част от имотното състояние. От това, което аз виждам, най-малко 30% — ако не и нещо повече — от състоянието на всекиго едного средно-имотен човек г-н министърът на финансите ще иска да вземе като данък.

Министър д-р Иван Стефанов: Нищо подобно.

Петко Стоянов (нез): Така разсъждавам аз.

Цола Драгойчева (к): Разсъждавате, ама не е така.

Петко Стоянов (нез): Чакайте, ние по този въпрос ще говорим. Ние ще имаме по-положителни данни, когато г-н министърът на финансите ще излезе да ни каже какви са влоговете, които са направени.

Министър д-р Иван Стефанов: Още утре ще ви ги кажа.

Петко Стоянов (нез): Да, но досега не ни ги дадохте, за да можем да си направим изчисленията. Това е много съществено и важно.

Е добре, няма да вземете 33 или 30, а ще вземете 25.

Министър д-р Иван Стефанов: И 25 няма да вземем.

Петко Стоянов (нез): Ще вземете 25, г-н министре, защото третата стотица е вече към 25-я, 26-я процент.

Министър Антон Югов: Само че за ония, които имат много стотици.

Петко Стоянов (нез): А бе стига сте демагогствували! Стотиците ги има българският народ. Напи за него говорим.

Един от мнозинството: Погипата ще говорите, а не демагогия.

Петко Стоянов (нез): (Към министър Югов) Като те погледна човек, трябва да направя заключение, че в ти ги имаш тия стотици в много! (Ожизнение)

Димитър Котев (к): Пак погрешно разсъждаваш.

Петко Стоянов (нез): Очакванията от данъка върху имотното състояние не трябва да бъдат големи, защото тоя данък ще се събира на 6 пъти в продължение на три години — така поне разбрах от първото му запознаване с проекта, който сега ни бе раздаден. В подробности още не съм се запознал с него. Така че ние не можем да разполагаме с достатъчно средства още от първия ден и всички надеждите ви остават повече върху косвените данъци.

Е добре, когато данъкът върху имотното състояние ще предизвика едно стеснение и ще застави всички да се ограничат на първо място в консумацията си, защото не ще разполагат с достатъчно средства да отидат да купуват — а ние специално се опълчват срачу ония, които повече купуват, защото казвате, че били милионери, а при това положение и тези, които досега са купували малко

повече, ще бъдат заставени, от страх, че финансовата власт може да се стовари върху тях, да ограничат своята консумация — тогава къде са вашите основания да очаквате такива големи суми от косвените данъци?

Министър Антон Югов: Бай Петко! Ти малко си противоречив тук. (Преди малко казахме, че няма достатъчно стоки на пазара, за да ги купуваме. — има пари, но няма стоки — а сега казваш обратното!)

Петко Стоянов (нез): Не съм казал, че няма пари, а съм казал, че няма стоки. Това съм казал. А сега казвам: понеже ще се предизвика от тоя еднократен данък върху имотното състояние едно стеснение и то ще се отрази на първо място върху консумацията — ако излезете на пазара, вие не можете да не чуе и да не видите какво става там, вие не можете да не разберете, освен ако сте далеч от живота, че там има едно стеснение, едно ограничаване на консумацията — това означава, че косвените данъци няма да ви дадат тия постъпления, които очаквате от тях.

Вие очаквате по-нататък и от подоходния данък! Прекрасно, но подоходният данък сега се въвежда, потепърва ще се установява правилността на декларациите, потепърва ще се установяват нормите за изчислението на доходите. Следователно да очаквате изплащането по подоходния данък веднага в течение на тази година, това е илюзия.

Но аз трябва да прибавя още една бележка тук. Вие с този данък внасяте една голяма несправедливост за земеделския доход. При тия норми, които се установиха, но още не са утвърдени, вие искате да ви се каже, какъв е максималният и минималният доход от един декар нива засят с пшеница, от един декар ливада, от един декар засят с фуражни растения и т. н.

Какво значи фураж в нашето обикновено земеделско стопанство? Фуражът е ли самостоятелна част от общия доход или не е? Грешката ви е колосална. Фуражът в огромната си част, в най-много числените случаи е разноска за изхранване на добитъка, а вие искате среден добив от козата, среден доход от овцата, среден доход от кравата. Следователно фуражът, който ще изчислите, като искате средния негов добив да го считате като интегрална част от облагаемия доход, е в същност разноска, за да се осигури добивът от животновъдството. (Ръкоплескания от опозицията) И следователно ние имаме двойно облагане. Поради това двойно облагане вие ще имате неприятности с подоходния данък и постъпления от него няма да имате.

Министър д-р Иван Стефанов: Ще имаме.

Димитър Котев (к): На козата разноските се опадат.

Ефрем Митев (с): Разноските и на кравата се опадат.

Министър Антон Югов: Той ги разбира тия работи!

Димитър Котев (к): Не ги разбира.

Петко Стоянов (нез): Спадат се разноските за кравата, а пък се изчислява добивът от земята, засята с фураж.

Ефрем Митев (с): Това е вярно.

Петко Стоянов (нез): Та, имайте това пред вид.

Министър Антон Югов: Във всеки случай селяните по-скоро го разбраха това.

Петко Стоянов (нез): Тогава когато надеждите на г-н министра по приходната част отиват само към данъка върху оборота, аз съм длъжен да заявя, че считам, че и това очакване е нереално, заради туй защото именно количеството и размерът на оборотите са ограничени вследствие на блокирането и още повече — вследствие на изземването на част от влоговете.

Заклучението ми, г-да, е следното. Бюджетът на г-н министър е построен върху нереално изчисление на приходите и разходите. Той предвижда увеличаване на личните разходи несъразмерно, в много по-голям размер, отколкото позволяват приходите на българския данъкоплатец. Мобилизира се една армия служебна, поддържат се хора, които са излишни в управлението и службите. Тук идва политическият момент: правите го това, защото по тоя начин настанявате ваши приятели и ги поддържате. (Възгласения от мнозинството) Това е минус. Аз съм забравил да взема — а трябваше да взема — инструкциите на Ленин по прилагането на плановите.

Министър д-р Иван Стефанов: Бъдете спокойни!

Петко Стоянов (нез): Аз съм много спокоен, г-н Стефанов. Бъдете и вие спокоен колкото мене, и всичко ще върви много гладко. Но вие не сте спокоен.

Димитър Котев (к): Вашето спокойствие е много лошо.

Петко Стоянов (нез): Принципът е: максимална икономия. А вие отивате по линията на настаняване на излишен елемент. Тоя излишен елемент може по политически съображения да ви е необходим. От финансови съображения обаче е вреден, защото той трансформира голяма част от доходите и от имотното състояние на българския народ в консумативни разходи и следователно това, което вие бихте очаквали да имате като производство и като вложение на капитал за утре, няма да го имате. (Ръкоплескания от опозицията)

Вашият бюджет е дефицитен, е неосилен, той е за вашия персонал. Никъде в него няма никакво сериозно влягане, с изключение на купувачето на няколко къщи.

Министър-председател Георги Димитров: Това е безобразие, което говорите! Пълно безобразие!

От мнозинството: Много правилно.

Петко Стоянов (вез): А пък аз мисля, че Вие се изпускате в горите излизайки приказки. Това не е правилно. (Ръкоплескания от опозицията)

И заради това, по тия съображения, това граматно увеличаване на редовните разходи, когато за покриване на извънредния бюджет ще трябва непременно да се търсят нови свободни източници — а тях ги няма, защото ги поглъща редовният бюджет и изхранването на една голяма армия от чиновници и приятели — означава, че вие тълчите на старото място и повтаряте грешките на старите управленци. (Ръкоплескания от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: Давам 20 минути отпих.

(След отпиха)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Заседанието продължава. Председателството съобщава, че е постъпила от Министерството на земеделието и държавните имоти законопроект за включване заем от Българската народна банка в размер на 200.000.000 лв. на нуждите на Дирекцията на горите. Законопроектът ще бъде раздален на г-да народните представители и поставен на дневен ред.

По законопроекта за бюджета на държавата има думата г-н министърът на финансите.

Министър д-р Иван Стефанов: (От трибуната. Поорещан с продължителни ръкоплескания) Уважаеми г-да народни представители и народни представители! Ние приключваме генералните дебати по бюджетопроекта на държавата за 1947 г. и аз трябва да отбележа, че в изказванията, които се направиха тук, имаше много малко конкретен анализ на основанията на бюджетопроекта и на самия бюджетопроект. В много отговорения ораторите се задоволяваха с общи констатации, които по-скоро звучат като фраз, отколкото като преценки на едно или друго проявление на нашата действителност от значение за бюджета и за преценката на стопанското и финансовото положение на страната. Стана вече обичайно да се върши една критика не с данни на ръце, а с общи характеристики, които, повтарям, звучат като празни фрази от типа на тези, че правителството води една политика на вмешателство с принуда в стопанския живот, че властта не хае за потребностите на народа, че се увеличава разходите, разхищава държавните и обществени средства, че няколко степенуване на разходи не се предвижда нито в бюджетопроекта, нито в практиката на управлението на Отечествения фронт досега. Говори се за едно обединяване на народа, без да се посочи нито една цифра, която да потвърждава такова твърдение.

Каквато критиката, такава и програмата. Аз не знам дали някой от вас е успял да извлече макар едно частично макар едно разпореждане конструктивно заключение в изказванията на представителите на парламентарните групи на опозицията. Изнесо ли се тук една програма, която да се противопостави на практиката и на перспективата, която се очертава с бюджетопроекта за 1947 г.? Както констатациите бяха необосновани, така и каквито изводи изнесаха за една разлика от правителствената програма по отношение на по-важните сектори на стопанството и на управлението.

Аз искам преди всичко да се спра върху фактите на нашата стопанска действителност. Фактите са веш упорита и с тях ние трябва да се считаме. Несъмнен факт е, че ние не се занимаваме в положението от довоенното време нито по отношение на отделните сектори на народното стопанство, нито по отношение на държавните финанси и обществените финанси въобще. Това е един характерен факт не само за нашата действителност, а един факт, който някъде може да бъде установен, когато се гледа с отворени очи. Следва ли от това, че досега не сме достигнали довоенното ниво, да се направят заключения, че ние сме в стопанска катастрофа, че ние сме в едно положение на пълно стопанско и финансово разстройство, независимо от туй дали вървим към подобрене или към влошаване? Разбира се, съвсем не означава това. Съвсем не е това заключение, което трябва да се тегли от констатацията, че нашата страна в стопанско и финансово отношение не е достигнала довоенното ниво.

Какво представлява днешното състояние на нашата икономика, ние можем и трябва да съдим само въз основа на една преценка на развитието досега. Ние, разбира се, ще обосновем нашата преценка по-пълно, ще я направим по-неуязвима, ако направим сравнение с нуждата.

Аз имам случай при моето изложение да приведа достатъчно данни за това какво е било развитието на нашата страна и на нашите финанси през последните две години. Тия данни, както и да ги гледаме, както и да ги анализираме, както и дори да искаме да ги извъртаме, несъмнено показват туй, което всеки един непредубеден наблюдател, всеки, който живее с днешната действителност, с живота на широките народни маси в селото и града, несъмнено установява: ние имаме едно влошаване на нашето стопанско и финансово положение, ние имаме едно подобрене. Някои казват: „Е, да, подобрене в сравнение с 1945 г., когато беше много лоша“. Много вярно, 1945 г. беше много лоша. А какво беше до 1945 г.? До 1945 г. беше пълно стопанско и финансово разстройство, излезе по един най-сериозен начин, в един концентриран вид в развихралата се инфлация. Ние имаме едно изтощение на народното стопанство, което беше

востановено в услуга на германската военна машина. Земеделското стопанство беше изтощено от това, че му бяха отнети големи части от жито и инвентар, че не се подновяваше неговият мъртав инвентар. Индустриалното производство беше също изтощено, то не се подновяваше, не се ремонтираше достатъчно производственият му инвентар. Транспортът беше също така значително изтощен в услуга на германската военна машина. Ние имаме към това още и разрушенията от войната, които макар и да не са така големи, както в много други страни, са значителни за нашето стопанство. Само разрушенията в София се възчисляват на една колосална цифра — към 50.000.000.000 лв. И най-сетне цялата първа половина на 1945 г. мина под знака на отечествената война, а то значи — в пълно напрежение на цялото стопанство и на всички живи и материални сили на нашия народ за даването на този вклад в последната фаза на войната срещу германския хитлеризъм, който нашият народ посредством своята първа армия даде до май 1945 г. Към това положение идва една лоша година.

Какво е логичното заключение? Ако е имало някакви много силни фактори, които да противодействуват на последните от тежкото минало във връзка с войната, във връзка с противопародната политика на фашистките управления, ако е имало достатъчно силни фактори, които да противодействуват на последните от страшната катастрофална суша през 1945 г., трябваше да се очаква през 1946 г. една истинска катастрофа за българското стопанство. Така стоят работите, само такава преценка държи сметка за всички обстоятелства, само такава преценка е всеотпадна, непредубедена и отговаря напълно на действителното положение на нещата и на действителното развитие на стопанството в нашата страна.

Случаен ли е този резултат, че българското стопанство може да се справи с развихрянето на инфлацията? Случаен факт ли е този, че в много области на нашия стопански живот ние можем да заблюдаваме едно или друго заздравяване? Общо взето българското народно стопанство несъмнено все повече и повече се заздравява, все повече се приближава до едно положение, което ще му даде възможност да закрачи напред в своето развитие.

Този резултат разбира се, не може да бъде случаен. Той има своите причини. Този резултат е вследствие на въздействието на няколко фактора. Аз изброя и най-важните от тях и няма да повтарям тук, макар че изглежда какво трябва много неща да се повтарят, за да могат да бъдат поне взети под внимание и да бъдат или обобщени или признати.

Аз само ще припомня най-съществени фактори, които дадох възможност на българския народ да достигне този резултат, за който — всички знаем — от много страни е имало признания и изрази на удивление, и то среди, които отчасти се отнасят отрицателно към Отечествения фронт и неговото ръководство.

Разбира се, в тук важи поговорката: „Помогни си сам, за да ти помогне и бог“. Ако българският народ не беше впрегнал своите сили в изживяването на последните от войната, ако не беше вложил своите сили в едно по-скорошно заздравяване на стопанството и на финансите, никаква помощ отвън не би могла да му даде този резултат, който ние днес имаме пред нас. Това не само е едно заключение, което на всекиго се налага по чисто умозрителен път и въз основа на опита на отделните хора и на народите, но това е едно заключение, което е потвърдено от сегашния опит и други страни. Има страни, които получиха помощ и безвъзмездно, и в форма на заем, и които вървяха и върват още към все по-голямо стопанско и финансово разстройство. А един народ не може да се впрегне с всичката си енергия в едно дело, в което той няма вяра, едно дело, за което знае, че той е воден по погрешен път. Не може един народ да следва като стадо още някаква пътека, която да го изведе на добър край, ако няма вяра. Един народ е способен да достигне големи резултати, само ако има вяра в своите сили, и ако има вяра в своето ръководство.

И действително българският народ има тази вяра, защото не се ляха всички натрапени клики или политически групи да го упреждат и да го водят по неизвестни или непонятни за него пътища, а той получи едно управление, една народна власт, чийто корени са далеч някъде преди 9 септември, едно управление чийто политически носители не са нито случайни, нито неприятели се достатъчно през самия български народ.

Добре, но и най-популярното упреждение, упреждението в което един народ няма най-голяма вяра, може в самото начало да изгуби тази вяра, може да се изхаби, ако то не е в състояние на дело да докаже, че във своя народ по здрава пътека, че съумява да се справи с всички основни задачи, които поставят условията пред него.

И ето в течение на две години българският народ може да произведе дали Отечественият фронт представлява такъв политически ръководител на съдбините на народа, защото Отечественият фронт не е нещо извън народа, не е нещо натрапено на него, защото Отечественият фронт действително правилно преценява положението и проблемите и действително правилно води народа към тяхното разрешаване и към напредък от онова положение, при което е поел ръководството.

И какво доказва Отечественият фронт в тези две години? Той доказва, че има в ръцете си една единна, всеотпадна съобразена стопанска и финансова политика, която действително даде възможност да се преодолеят най-тежките последици от войната и се справи с всички онези затруднения, които катастрофалната суша през 1945 г. и последвалата я непосредствено след нея втора суша можеше да причини на българското стопанство. Стопанската и финансовата политика на Отечествения фронт изнесе един тежък, жесток изпит, но издържа този изпит, издържа го зетно с българския народ. И вместо да се получи едно разстройство, вместо да се получи едно отпадане на жизнените сили на българския народ, каквото

отпадане две години след войната се забелязва в някои страни, ние имаме едно каляване на българския народ, едно школуване в тази борба с затрудненията и едно натрупване на огромен опит във воденото следвоенния живот в стопанско, културно и всякакво друго отношение.

(В залата влиза министър-председателят Георги Димитров, посрещнат със ставане на крака и ръкополагания от мнозинството) И празни ще бъдат всички усилия да се отрече постигнатият резултат в тези две години; напразни ще бъдат и усилията да се обясни този резултат иначе, освен чрез тия главни фактори, за които аз по-рано говорих и един от които подчертах сега в едно допълнително развитие. Дано да бъде разбран! И не може в една страна, която и да била тя, каквато и стопанска структура да има, да се постигне един такъв резултат, ако няма едно вътрешно укрепване, ако няма установяването на един режим вътрешен все по-нормален, все по-непосредствено чувствуван от народните маси като режим на обществено спокойствие, на обществен ред, на законност. И това е несъмнено един фактор в нашата действителност, каквото и да се говори, каквото и да се пише от някои среди за цели, които нямат нищо общо нито с нашата действителност, нито с интересите на българския народ.

И най-доброто доказателство за това, че българският народ има вяра в себе си и се чувствува оздравен и укрепил в своя вътрешно-политически живот, е обстоятелството, че българският народ се е отдал на един спокоен и през голяма част от изминалото време след 9 септември много труден, много отруднен, спъван от природни стихии труд. Помислете си само каква колосална значимост има този факт, че българският селянин и през есента на 1945 г., и през пролетта на 1946 г., и през есента на 1946 г., и през тази настъпваща пролет положи всички усилия и разработи всички земи, които обикновено разработява! Нито първата суша от 1945 г., нито втората суша бяха в състояние да сломят този негов творчески дъстем. Няма да го сломят и други стихии, които биха могли да увредят нашето земеделско производство. И в туй отношение на-строението на българския селянин се коренно различава от това на някои г-да тук, в тази зала, които с усмивка на уста при моето изложение преди няколко дни подхвърляха: „А-а, и нова суша идва!“ (Ръкополагания от мнозинството) Какво по-добро доказателство за това вътрешно успокояване, за този затвърден вътрешен морал и вътрешна законност от това, че и в останалите сектори на нашето стопанство ние имаме само най-положителни прояви? Ние нямаме стащи борби в нашата действителност, нямаме локаути, нямаме безработица от някакво съществено значение, освен сезонната безработица, чието премахване не е възможно да стане в течение на една или две години. Касие се тук за едно преустройство на използването на живата работна ръка по такъв начин, че в никакво време от годината да няма безработица за която и да е категория от нашето работническо.

Райко Дамянов (к): Ние отиваме бързо напред.

Министър д-р Иван Стефанов: Но ние отиваме много бърже напред. И кой може да отрече също така, че и във вътрешния живот на нашите крупни индустриални, търговски и други стопански предприятия, които са останали и които са били и са си в частна собственост на техните притежатели, е настъпило едно голямо успокоение, едно урегулиране на отношенията между предприемачи и работници? Никой не може да отрече това. А какво всичко това говори? Това говори само за едно: че в стопанския живот се проявява това, което за целия живот на нашия народ е съществено и характерно през този период — едно вътрешно успокояване, утвърдяване на волята за живот и за труд и нормализиране на нашите обществени отношения и на нашия обществен живот.

Аз искам да се спра на няколко от проявите в нашия стопански живот, за които тук в генералните дебати се изнесоха някои схващания, които смятам, че трябва да бъдат оборени — с данни, разбира се.

Всеобщо признато е подобренieto в нашето земеделско производство, което се дължи на това, че 1946 г., макар и пак сушава, е за известни култури с големи поражения, все пак бе значително по-добра отколкото 1945 г. Всеобщо прието е, че тук не може да става и дума за някакво си израждане на нашето земеделско производство. А ако прамерът с ягодишната култура се привежда, на да се илюстрира някакъв си процес на израждане, то това е напълно погрешно. Ягодишната култура получи един смъртен удар първо от безогледното преследване на един личен егоистичен стремление към повече печалба от няколко личности, участващи в управлението.

Рангел Даскалов (ЗНП): Това не е вярно.

Министър д-р Иван Стефанов: Недейте разправя, като не знаете тази работа около пазара на ягодишната култура. Нищо не знаете!

Рангел Даскалов (ЗНП): Какво приказвате тези работи? Сега имаме пазара на Англия и Америка.

Председателстващ Атанас Драгиев (Звъни)

Министър д-р Иван Стефанов: Ако някой иска, привеждайки данните за нашето стадо, да доказва, че нашето скотовъдство отива към упадък, също така ще срещне, защото данните показват, че въпреки катастрофалната суша, въпреки вечния у нас недостиг на фураж, ние можахме да спасим нашия добитък от едно поголовно изкосяване, от едно много голямо смъртиство, не само поради по-малката, която получихме от Съветския съюз с тревния и зърнен фураж, но и защото властта взема всички мерки да може налич-

ният местен и внесеният отвън фураж да бъде даден там, където бе най-много застрашен добитъкът, без да се ръководи от местни, групови или други някакви интереси. И ние имаме в 1946 г. значително увеличение на стадото и при едрия добитък и при дребния добитък. И това трябва да се знае.

Един от опозицията: Обратното е вярно.

Министър д-р Иван Стефанов: Какво е обратното вярно? Вие не знаете данните. Официалните данни на статистиката показват, че ние имаме едно увеличение, което е най-голямо наистина при овцете, но е налице и при едрия рогат добитък с 14%, и при козите с по-малък процент, и при свинете, въпреки наличността на епидемии през есента на 1946 г. Ако нивото на нашето скотовъдство сега е по-ниско от довоенното, и даже такова, че ние през 1947 г. няма да можем да догоним довоенното, то е само затова, защото пораженията в областта на скотовъдството се изживяват въобще в много по-дълго време, отколкото в растениевъдството. Това е съвършено ясно. И после, ако в бъдеще успеем да постигнем по-голям процент в развитието на скотовъдството, това ние ще го направим не само в количествено, но и в качествено отношение. Ние ще повишим добива на мляко, и на месо, и на вълна, и на кожи, и на други работи, като увеличим малко количествено добитъка, а подобрим повече неговото качество. Тъй че тези проценти, които се привелоха тук, за да бъдат показани като абсурдни, означават само едно — че общият резултат от развитието на скотовъдството ще бъде този, който е посочен в плана, а не че там ще бъде постигнато едно такова увеличение на стадото, каквото показват тези проценти.

Специално за земеделското стопанство се изнесе и тази мисъл, че то било занемарено, било западнало — макар че тук никакви данни за декарите засята и засадена площ не се изнесоха, за да се потвърди тази мисъл — поради неправилна ценова политика. Не били дадени задоволителни цени и затова производството било занемарено!

Вярно ли е това? Не е вярно. Фактите оспорват такова едно обяснение с някаква си ценова политика. Няма такова отражение върху производството. Ако някой иска да твърди, че и сега цените на земеделските произведения били много недостатъчни, че те не могат да обезпечат необходимото за стопанството и домакинството на селянина, то може само да се каже, че сегашното съотношение на цените на земеделските произведения и на останалите произведения е подобро много в сравнение с 1945 г. и в сравнение с 1946 г. Ако вземем нивото на 1939 г. за изходна точка, то ние вече имаме пълно затваряне на ножицата между цените на индустриалните и цените на земеделските произведения във вреда на първите. И не случайно е тук привеждането само на данните за цените на зърнените храни.

Рангел Даскалов (ЗНП): Ще Ви се смеят.

Министър д-р Иван Стефанов: Няма какво да ми се смеят. Земеделците много по-добре разбират тези работи, отколкото някои депутати. А ние имаме дълга да вникваме дълбоко в нещата и да не се занимаваме с такива обяснения, които, или са повърхностни, или преследват една или друга политическа цел.

Рангел Даскалов (ЗНП): Само че Вие не вниквате в нещата.

Председателстващ Атанас Драгиев (Звъни)

Министър д-р Иван Стефанов: Що се отнася до индустриалното и занаятчийското производство, въпросът се мишна тук с мълчание. Защо? Защото данните говорят красноречиво, защото в тях се отразява едно положение в нашата страна коренно различно от това в други страни. Ние имаме индустриално производство, което и в 1945 г. и в 1946 г. общо взето е над нивото на довоенното време. А знаете ли колко са страните в Европа, които са достигнали довоенното производство на своята индустрия? Те се броят на пръсти. А другите тепърва поправят пораженията, използвайки огромни помощи отвън, помощи безвъзмездни, помощи в форма на кредити. А българското стопанство, българският народ може да се справи с наследството от миналото, с затрудненията от следвоенното време, с разходите на отечествената война, с двете суши изключително със свои собствени сили и със свои собствени средства.

Райко Дамянов (к): Нали това ги въбесява.

Министър-председател Георги Димитров: Благодарение на Отечествония фронт. (Ръкополагания от мнозинството. Възбуждения от опозицията)

Министър д-р Иван Стефанов: Много право, благодарение огромните усилия на българския народ, благодарение на колосалната жертвоготовност на отечественото мнозинство от този народ.

Министър-председател Георги Димитров: Който върва единствено на своето правителство. (Ръкополагания от мнозинството)

Рангел Даскалов (ЗНП): Народът не ви вярва.

Министър д-р Иван Стефанов: Уважаеми народни представители и народни представителки! Производството общо взето несъмнено преживява големи затруднения от много страни, обаче то върви към подобряване, чувствува се, че все пак по-лесно се произвежда, отколкото беше през 1945 г. Ние изживяваме най-тежкото време, времето, когато България беше напълно изоллирана от вънния свят.

могат да можеш да вземеш откъдето най-необходимото за стопанството и като суров материал, и като течно гориво, и като метал, и като машинария. А сега ние сме вече в положението да можем да получим тези необходими от най-голямо стопанско значение от няколко страни, и ние сме в положението да можем да имаме предложение за кредити на чисто стопанска база, на кредити на нормални условия за сегашното време.

Петко Стоянов (нез): За сегашното време нормални!

Министър д-р Иван Стефанов: Точно това е, г-н Петко Стоянов! И ако Вие мислите, че има някакви други нормални условия освен съобразените с времето, то тогава, извинете, но Вие не сте прав.

Петко Стоянов (нез): Твърдите ли Вие, че ножицата е закрыта?

Министър д-р Иван Стефанов: Да, твърдя, г-н Петко Стоянов. Ясно. Че отделни категории стопанства у нас са в по-тежко положение, отколкото други, това е друг въпрос. Когато ще анализираме фактите научно и обективно и ще търсим общите линии, характеризиращи сегашното положение, ние не можем да процедираме иначе.

Петър Божинов (ЗНП): Защо не дадете някои конкретни примери, г-н министре. Посочете цифри. Недейте говори така общи приказки.

Министър д-р Иван Стефанов: Има цифри. Г-н Петко Стоянов ги прочете.

По отношение на външната търговия се изказаха такива интересни мисли: външната търговия преди всичко е в едно катастрофално положение, защото тя едва е достигнала по обем половината от своето довоенно ниво. И някои оспорват, турят под съмнение твърдението, че ние внасяме толкова, колкото можем да покрием с износа си.

Е добре, за нашата външна търговия трябва да се съди по два показателя. Единият показател е развитието, а вторият показател е сравнението с чужбина. Първият показател вероятно и на най-заслужените достатъчно ясно показва какъв голям напредък е осъществен в тази област. Вторият показател — сравнението с чужбина — показва също така не по-малко ясно колко напред е нашата страна в сравнение с други страни. Вземете съседните нам страни, най-близките до нас, вземете и други, които са по-далеч — да не говорим за Германия, разбира се — и вие ще видите, че ние имаме все пак едно място доста завидно в този ред, в който са поставени страните по степента на възстановяване на тяхната външна търговия.

Нищо не било достигнато тук! Какво значение имали данните на статистиката за външната търговия на България, които показват как се разнообрази нашият внос и износ и по държави, и по стоки? Какво значение имало това, че у нас вносът сега в сравнение с цялото наше довоенно развитие — да оставим военното развитие — от нашето внимание — по състав е изцяло попълнен от стоки от първостепенно стопанско значение?

Нито един елемент, нито най-малката сума не се харчи от нашия износ, за да се покрива внос на луксозна консумация или на неща от второстепенно значение. И в това отношение значи, ако ние сме възстановили половината от нашия внос от довоенното време в общия му обем, то сигурно сме възстановили много по-голямата част от този, който се състои от необходимите за нашето стопанство сурови и спомагателни материали, метали и други такива неща. Какво значение има за тези заслужени хора, че вие с някои страни — които по-рано поради общата ниша ориентировка, ориентировка натрапена на българския народ от безотговорни негови управници — сме изхвърлили оборота, който имаме с тях, който, макар стопански да е напълно обоснован, но политически беше осуетен? Такъв е случаят с Чехословакия. И ако досега можахме само да покриваме нашия внос с нашия износ, ако не можехме да получим нещо повече от туй, което можехме да покрием с износа си, то ние, повтарям, имаме всичките изгледи да можем в бъдеще да направим нещо, и да го направим така, че да не изпадаме нито в политическа зависимост, нито в положение на стопанско експлоатиране; ще го направим на базата на нормални отношения между заемодател и заемоторсач. А пък съвсем неправилно би било да водим такава стопанска политика, която би увесковечила един дефицитен търговски баланс.

Уважаеми народни представители и народни представителки! Очевидно е за всеки един, че ако ние постоянно внасяме повече, отколкото изнасяме, то това означава едно растящо задължаване. И прав е г-н Петко Стоянов, ако извлича това свое заключение като някаква закономерност за нашата действителност по отношение на миналото. Но какво правеха в миналото нашите управници, в далечното минало след освобождението? Те сключиха заеми, от които една нищожна част отиваше за стопанско строителство, а по-голямата част отиваше за въоръжаване. И какво се палагаше? Налагаше се да се подменяват един заеми с други и да се отива все по-дълбоко в това загваждане. Такова едно внасяне повече, отколкото се изнася, може да означава и второ едно нещо — внос на капитал откъдето и настаняването им в нашата икономика, значи: растящ брой чужди предприятия в отделни сектори на нашето народно стопанство и съответно, разбира се, чуждо влияние върху нашата икономика, върху нашето стопанство. А пък ние знаем от опита на нашата страна в миналото колко вредно е, даже от чисто стопанска гледна точка, настаняването на чужди капитали, когато те идват със своята доморасла природа като средство за експлоатация.

Затуй Отечественият фронт и досега е водил тази политика и ще я води в бъдеще. Той ще предпочита да използва кредити и в фор-

мата на стоки, и в формата на пари, само доколкото тези кредити са напълно нормални във всяко отношение и преди всичко в стопанско отношение, и когато те ни най-малко не засягат нашата стопанска независимост и нашата свобода на стопанско действие. (Ръкоплескания от мнозинството) За т. кива кре или ние ще можем да дадем пълна сигурност. И най-добрата сигурност е това, което българският народ стъпя да изгради в тези две години: заздравяване на своето стопанство и доказване на дело, че и той е един трудолюбив народ, който умеє да стопанисва и да строи.

Въпреки най-натрапващото се заключение от тези факти относно производството и външната търговия, опитват се да казват и да доказват, че снабдяването у нас отива от лошо към по-лошо. А какви факти се посочиха? — Че нямало достатъчно електрически крушки и че някой път хората оставали без цигари.

Петко Стоянов (нез): И нарядите.

Министър д-р Иван Стефанов: Сменно! Във всеки случай никой не може да отрече, че на населението в нашата страна през 1946 г. се дадоха повече продукти, повече стоки, отколкото през 1945 г. Това никой не може да отрече. Никой не може да отрече също така, че се дадоха тези повече стоки не на някой ненуждещи се, а на най-нуждаещите се. А пък ако можахме ненуждаещи се и по-малко нуждаещи се да си набавят повече, отколкото им трябва, то това е станало само по пътя на черната борса, на която турихме една непреодолима преграда. (Ръкоплескания от мнозинството)

Сегг идвам на въпрос за парите, по които аз не можах да разбера в същност каква беше критиката на представителите на опозиционните парламентарни групи и какво те биха препоръчали да бъде в това отношение. Във всеки случай много лесно разбираемо е, че тъкмо в началото на м. март за нашата страна, с нейната стопанска физиономия, имаше най-благоприятни условия за такова едно мероприятие. Зимата е минала, добитъкът е прескарал зимата, каквото е имало да се купува за фураж е купено, приготвяния за пролетен посев са направени, семена са избавени, инвентарът е потегнал и сравнително най-малко парични средства се намират у земеделския стопанин по това време. А след това все повече започват постъпленията и от агнета, и от вълна, и от някои ранили култури, и от ралищата и пр. И малкото започва. Въобще започва вече един поток на средства от и към селото, който се усилва, докато се завърши с реколтата, с прибирането на зърнените храни, на гроздето, на интензивните култури през есенните месеци и тяхното изнасяне на пазара. Ако изберехме някой друг момент — няма значение кой — винаги би се казало, че не е удобен. Общобезспорно е, че, обективно погледнато, разсъдено без предубеждение, този момент на обмяната е най-удобният.

Извърши ли се обмяната по един задоволителен начин? Ще се позволя да кажа, че тя се извърши по един много добър начин. За един срок само от 7 дни — срок, който е необходим, за да се изброят тези маси от пари, от банкноти и банкноти — се извърши обмяната и в най-затягнатите краища на нашата страна, и се извърши тя не само защото беше доста добре организирана предварително, но и затова, защото в нея се включиха към 50.000 души, предадени на народното дело хора, които не жалеха нито сили, нито нерви, нито сън, и работеха и до 12 ч. и до 2 ч. след полунощ, но не оставиха нито един обменител, който е дошъл, да се върне. Обмяната се извърши напълно спокойно, редно, без никакви инциденти и благодарение на организираната отечественофронтowska обществена не постради нито един български гражданин, да остане поради незнание, поради болест, поради отдалеченост, със стари парични знаци, които да бъдат сега пестри книжки в неговите ръце.

И стана това нещо въпреки усилията на мнозина да заблудят, ват, че ако държиш банкнотите и банкнотите си, с туй уверяваш Отечествения фронт. Такива агитации, уважаеми г-да народни представители и представителки, ги имаше, обаче изгледа, че и самите агитатори нито една банкнота, нито един бон не унищожаваха, ами си ги донесоха за обмяна. (Смях и ръкоплескания от мнозинството) Както знаете, от 72 милиарда и нещо са обменени 69 милиарда лева. Очевидно е, че и дума не може да стави за някаква унищожение на банкноти. Даже и онези, които са се много страхували да излязат със своите натрупани богатства в парична форма, и те в края на краищата си ги донесоха и ги обмениха.

Какво още може да се хвърли в упрек на обмяната? — Блокирайте, казват, и старите влогове, и тези средства, които хората имаша в своите ръце. А как си представяте вие, може ли да се извърши обмяната и да се оставят свободно тези средства да си разполага с тях кой както намери за добре? Мислите ли вие, че паричното дело със своето централно място в стопанството и в стопанския живот може да остане така някакъв неконтролирано, неръководено, а ние да приказваме само за планово стопанство и ръководено стопанство? Как може това да се очаква? Как може да бъде по принцип съгласен с това, че трябва да се провждат системи и план — както г-н Никола Петков заяви днес, че трябва всяко едно индустриално предприятие от по-голямо значение да изработи списък от какви сурови материали има нужда, от какви спомагателни материали има нужда, даже от какви оборотни средства има нужда, — а парите, паричното дело в стопанството, което е център, средец в стопанския живот, фокус, през който се концентрират всички прояви в този живот, да бъде оставено без контрол и без ръководство?

Има ли някаква издъжаност в такава позиция? Няма. И какво парично дело още? — Парично дело, което е било разстроено от миналата война, което е набъбнало, което представлява за стопанството едно увеличено сърце, което по някои и други пътища, по рязни начини се е нагопило към стопанството на организма и организъмът се е нагодил към него. Но може ли това състояние да продължава и да изкаже ние да постигнем час по-скоро заздравяване на нашето стопанство с този порок в сърцето на стопанския

живот? Или ще се отдадем на фатализъм, да кажем: ех, това е порок неизлечим, така ще си крета нашият стопански живот. Не, разбира се, че не. Разбира се, че ние трябва да вземем всички мерки, които да премахнат този порок, преди всичко да намалим неговото вредно отражение върху целия стопански организъм.

Ето затова се наложи да се блокират старите валове и да се поддържат парите, преди всичко да се знае какво е положението. Ако ние бяхме оставили свободно на носещия 500.000 лв. — ето ти 500.000 лв. нови, на носещия 1.000.000 — ето ти 1.000.000 лв. нови, какво щяхме да получим? Щяхме да установим какво е положението, обаче по-нататък щяхме да останем с вързани ръце, за да не можем да направим каквото и да бъде. А разбира се, че ние имаме среди, които бяха заинтересувани да се направи такава една обмяна: донесам известна сума бонове и банкноти и си получавам равносътността в нови банкноти. Но колко са тези среди? Аз вярвам, че всички тук присъстващи ще бъдат изненадани, като им кажа, че от всички обменители над 75% са притежавали по 7.250 лв. средно; онези, които са донесли до 20.000 лв., са имали средно по 7.250 лв. или 7.500 лв. — не си спомням точно — а само 5% — не на сто, а на хиляда — са имали повече от 500.000 лв., които са донесли за обмяна и са имали средно по 759.000 лв. Възвечерашните си изчисления аз казах, че разликата е 98 пъти. Това не е вярно. Тя е повече от 100.

Никола Петков (ЗНП): Аргументът е против вашата теза.

Министър д-р Иван Стефанов: Аргументът не е против моята теза, г-н Никола Петков. Аргументът е точно в защита на моята теза — че трябва да се приведе в известност точно по този начин, кой колко има, за да може да се направи съответното практическо заключение и да се вземат съответните мероприятия. Тъкмо това направихме и ние.

Никола Петков (ЗНП): На митинга поддържахте другата теза — че щели да станат чудесни.

Министър д-р Иван Стефанов: И какво се показва още? Показва се, че не само огромното мнозинство от тези 75% от българския народ с нищо не са засегнати от тази обмяна — за тях не представлява никакво затруднение, ако техните 1.000 или 2.000 лв. в повече са останали 15 или 20 дни задържани в банката, нямат никакво неудобство, и хората са си навън спокоини в това отношение, ...

Никола Петков (ЗНП): Не се знае.

Министър д-р Иван Стефанов: ... върху всички опити да бъдат смутени и заблудени — по тази обмяна показва колко близко е българският селянин по своето положение до българския работник и българския чиновник. Като вземете тези суми за обмяна по размера им за чиновници и работници и за земеделски стопани, помислявате еднаква структура с тази разлика, че обменени по големи суми има малко повече от земеделците — значи, там има малко по-богати хора.

Минчо Драндаревски (ЗНП): На кои имате вие богати? Които имат стока или които имат пари?

Министър д-р Иван Стефанов: Сетне ще видите това. Аз говоря само за хора, които имат богатство в парична форма.

Минчо Драндаревски (ЗНП): А онези, които имат мебели за вилони, тях не ги закачат? Те не са ли богати?

Министър-председател Георги Димитров: Факт е, че през време на паричната обмяна правителството и аз лично не сме получили нито едно единствено оплакване или протест във връзка с тази парична обмяна. (Ръкоплескания от мнозинството)

Един от опозицията: Страх ги е хората.

Министър-председател Георги Димитров: Аз получавам редни телеграми и протести от наши хора за терор, арести и пр., а за обмяната — нито един протест. Народът е доволен от това. (Ръкоплескания от мнозинството)

Недко Ботев (ЗНП): Вестници сирихте, митинги забранявате.

Министър-председател Георги Димитров: Вземете си бележка от този крупен факт.

Петър Божинов (ЗНП): Установява се значи, че българският народ е беден.

Министър д-р Иван Стефанов: Какво се установява? Установява се, г-н Божинов, че когато вие говорите, че обмяната засяга българския народ, вие искате да прикриете интересите на една група хора, които действително засяга обмяната. (Ръкоплескания от мнозинството и възгласи „Вярно!“)

Но, казва г-н проф. Стойков: „Колко пари струва вашата обмяна? Щом вие не сте повишили стойността на лева?“ Какво иска да каже г-н професорът тук? Дали че ако ние бяхме казали „срещу 10 лв. старе — 1 лв. нов“ с това ще повишим стойността на лева, или пък ще кажем, че ние ще повишим стойността на лева, като понижим цените посредством тази обмяна? За всеки, разбира се, е напълно ясно, че не може при самата обмяна или 10 дни след нея да се постигне такъв резултат. Това не може да бъде.

А пък ако се последваше неговата препоръка: „Правилна обмяна — хартия стока на пазара“, какво щеше да стане? Или щеше да се избяга от старите банкноти от техните държатели, които знаят, че ще стане обмяна, и тези банкноти щяха да се струват в ръцете на търговци и производители, или пък щеше да се получи най-малко това, че срещу тази огромна маса от банкноти в никой случай няма да се даде достатъчно стока; ще се разходва без абсолютно никакво икономическо последствие оня шок от стока, който би бил пожертвуван за това. Напротив, само затварянето на магазините, които продават предмети за трайна консумация, може да предотврати онова отчасти съвсем неразумно и несъзнателно търсене, по всякакъв начин да си преобрънеш парите в стока.

Рада Ноева (к): Туй трябва да се още първия ден да стане.

Министър д-р Иван Стефанов: Туй става много навреме, за да се види, че действително тази психоза няма абсолютно никаква икономическа основа. И така, както виждате, уважаеми народни представители и народни представители, обмяната, от разни гледни точки погледната, е нещо, което издържа на всякаква критика. Но против обмяната можеха да говорят само онези, които държаха сметка за интереса на по-едри държатели на пари, банкноти и бонове, или пък които държаха сметка за онова безпокойство, което в един ограничен среди искаха да внесат същите тези най-заинтересувани против обмяната среди. А че една бабичка се поддала на паниката, основателната паника на нейния казан или на нейния съсед, това още не означава, че обмяната е намерила лошо психическо отражение в народ.

Аз ви уверявам, че от всички обиколки, които направих по обменителни пунктове из градове и села, можах да констатирам само едно: че обмяната стана в пълен ред, че от нея се влияват и ей така не могат да стоят в обменителните пунктове само един ограничен процент от хората във всяко населено място.

Ние ще имаме случай утре, при обсъждането на законопроекта за безкасовите плащания, да се спрем на обмяната още по-подробно и затуй аз тук няма да се спирам повече. Аз искам да подчертая само този факт, че действително грамадната маса от българския народ в селата и градовете в никква степен, абсолютно с нищо не е засегната от обмяната. И така само може да се обясни оная голяма радост, с която се посрещна обмяната, и онова пълно спокойствие, с което тя се извърши от самия български народ.

Един от опозицията: Вярвате ли това?

Министър д-р Иван Стефанов: Какво ще вярвам! Това е един факт. Няма какво да вярвам! Само вие сте способни да не вярвате очевидни неща. (Ръкоплескания от мнозинството) Истината е тази, че освен едните държатели на бонове и банкноти, никой друг не се е повлиял от тази обмяна. Това е то!

Никола Петков (ЗНП): Тук трябва да говорите професорски. Това не е нито площад, нито митинг!

Министър д-р Иван Стефанов: Аз ви говоря тъкмо така, както се говори, когато се извършва действителна истинна, а не това, което ви угаждат на вас, г-н Никола Петков.

Никола Петков (ЗНП): Тук това не върви. Не е достойно за знатното професор. На митинга говорехте за сребърни сергии.

Председателстващия д-р Атанас Драгев: Онези г-да народни представители, които са съгласни аз се продължи заседанието и след 21 часа, мога да влягнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Министър д-р Иван Стефанов: Ето, уважаеми народни представители и народни представители, в няколко отделни по-важни въпроси, произлизащи от онова развитие, което нашето стопанство преминава през последното време, и общата линия на стопанската политика, която се провежда от ОФ със съгласуваните мероприятия за борба с инфлацията, за дейното спиране и за все по-широко и по-дълбоко издравяване на нашето стопанство и на нашите финанси.

Каква стопанска линия и какви най-важни мероприятия се препоръчват от страна на опозиционните водачи? Аз имам вече случай във връзка с двегодишния план да изтъкна тук, че в две отношения линията на стопанската политика на опозиционните водачи очевидно води към унищожаване на тези резултати, които с толкова усилия и с толкова лишения са постигнати от българския народ.

По въпроса за цените. Известно ви е, и на целия български народ е известно, че опозиционните водачи предлагат повишение на цените на земеделските произведения с 50%. Наистина те го направиха разпоредено: един път за тютюва, друг път за зърнените храни. Но г-н Христо Стоянов, който направя предложението, пишещата да стане от 18 на 25 лв., много разумно ограничаваше своето предложение само за шиещата, или само за зърнените храни, защото той знае, че ако се повиши цената на зърнените храни, с това автоматически се повишава цената на всички останали земеделски произведения, свързани с тези зърнени храни и преди всичко — на всички скотовъдни произведения, чието ценове сега са най-много корисни от цените на всички други категории стоки, земеделски и неземеделски.

Какво означава това? Това означава веднагашно повишение — може да бъде с малко закъснение, може да не бъде напълно в същия размер, но ще бъде с 35—40% вместо с 50% — на заплатите на чиновници и работници. От тук съвършено очевидно ще последва веднага или след малко време и съответното повишение на цените на производствата на индустрията, на занаятлъствата и на всички услуги. Това е очевидно. Смятам, че никой няма да ме обвини, че говоря митнически, като говоря така.

Може да не се постигне повишение на заплатите, ако държавата от бюджетни средства покрие това повишение на цените, както това направи например Франция и много други страни. И Следипенните щати още продължават да го правят за известни стоки.

Петко Стоянов (нез): Сега се премахна.

Министър д-р Иван Стефанов: Не се премахна, г-н Стоянов, не знаете. Извинете, в Следипенните щати и сега има субсидии за някои стоки в бюджета и за тези субсидии ставаше дума при обещаването на бюджета за 1947 г. А пък в Франция това е в много голяма степен. Наистина финансовият министър иска да се освободи от тази бюджетна тежест, обаче не успява.

Но какво представляват тези два пътя? Очевидно е, че те представляват едно и също нещо: връщане назад. Изкачил си нагорнището, преодолял си това нагорнище, и сега искат да те тикнат назад, да загубиш туй, което си спечелил в стопанското развитие през последно време, и на нова сметка да те поставят да напригаши сили, да изнасяш лишения, за да преодолееш наново това, което загубиш сега.

А пък при това, кого ползува това повишение на цените, кого ползуват тия цени, кого ползува тази ценова политика? Ползува ли цялото селско население, ползува ли неговото болшинство? — Не. Туй, което ще бъде повишение на цените на зърнените храни, ще бъде в полза най-много на 30—35% от земеделските стопани, а ще бъде в пряка вреда на не по-малко от 40—45% от тях, които купуват или известна част от годината, или през цялата година хляб и други зърнени храни за своите домакинства и за своите домашни животни.

Какво представлява тази ценова политика като отражение върху доходите, каква връзка има между тази ценова политика и политиката на доходите? Очевидно, това е политика на снижаване реалните доходи и на работници, и на чиновници, и на голямото болшинство от земеделските стопани, които ще трябва да купуват хляба по-скъпо.

Петко Стоянов (нез): А ще плащат контрибуции.

Министър д-р Иван Стефанов: Никакви контрибуции! — Ние искаме да дойдем до един доходи, които да бъдат значително подобрени за огромната маса земеделски стопанства именно по пътя и на стопанското строителство. Ние искаме тази работна ръка, която се намира извън в земеделското стопанство при сегашната му техника — не при една усъвършенствуваща техника или при една друга организация, а при сегашната техника — и която свободна работна ръка от нашите икономисти е изчислявана на 800 хиляди до над един милион човешки единици през цялата година, да се използва за нашето стопанство, за развитието на производството в нашата страна и за получаването на допълнителни доходи за нашето работническо и за нашето селско домакинство тъкмо с най-низки доходи.

Ето тази политика на подсилване най-слабодоходните слоеве по пътя на строителството, тя е единствено правилната, тя е единственото в състояние да гласне още по-напред развитието на нашата икономика. Не да ни връща назад, а да направи по-леко преодоляването на останалите трудности в нашия стопански живот и в нашите държавни финансии.

Ако тук г-н Петко Стоянов казва: „Това е едно форсирано строителство и то е само във вреда на българския народ“, то той се мами. Едно строителство и в частния живот на отделния човек е винаги форсирано, повече или по-малко. Ние бяхме свидетели тук на един колосален строеж на жилищни помещения в София, през годините 1929—1933, години на най-голяма стопанска криза и в нашата страна, и в световното стопанство. Как мислите вие, можеха ли 80 или 90% от тези собственици на апартаменти в София да постигнат своята мечта да имат един дом за семейството си без форсиране? — С недоождяне тяхно и на децата им те плащаха колосалните лихви — 11% и 12% — на заемите, които тогава им се даваша. Каква психоза беше обхванала тези мечтатели за собствен дом, която ги гатила в тези дружества за строителство с общи спестявания, че това нещо беше станало една опасност за българската спестовност? Ами че даже един стопански деятел, който наистина иска да се прояви, какво прави? И той хвърля всичко, което може да изкара, в форсирано строителство.

Малко са такива наистина у нас. Повечето се обзавеждаха за няколко години с разкошни жилища, вили и много други неща и си позволяват всякакви излишества и въпреки това увеличават и своето вложение в предприятията. Но, казвам, много често в живота на хората и на народите форсираното строителство е пътят за едно по-скорошно развитие, за едно качествено изменение на икономическата основа, на която се изгражда целият живот на един народ. Форсирането само по себе си не е никакъв дефект и никаква вреда не може да има от него. Въпросът е, строителството да стане планово, да стане по една преценка за най-добро съгласуване на секторите на народното стопанство, и за обезпечаване на по-бързото развитие на целокупното народно стопанство.

Ето, такава е нашето строителство. В двегодишния план — макар тук да се хвърли по-рано упректът а сега в изказванията да се подхвърли, че бил нереален, фантастичен — много лесно е да се схванат трите основни идеи: за по-пълно използване на производствената мощност на земеделието и на индустрията у нас, за по-добро снабдяване на населението, и най-сетне, за максималното осъществяване на стопанското строителство.

Ако за общата линия на стопанската политика у нас г-н Никола Петков намери да целесъобразно да ни прочете един наистина изключително дълъг цитат от статията на г-н Станчо Чолаков, то това показва само, че г-н Никола Петков не намери никаква друга

форма за изказване и представяне на една своя основна линия в общетата на стопанската политика.

Аз мога да кажа само едно: за един стопановец, който пренася понятията от стопанската статистика и от наблюдението на стопанския живот върху политиката, могат да произлязат тъкмо такива неблагоприятия, каквото е произлезло и с г-н Станчо Чолаков. Аз не мога да си представя, че може да се разглежда стопанската политика като конюнктурна и структурна във вида, в който дава това разделение г-н Станчо Чолаков. Какво значи конюнктурна политика въобще? То значи такава политика, която се съобразява с моментните условия и възможности. Може ли такава стопанска политика да се води и да бъде тя резултатна? Може ли едно управление да се ограничи с такава една политика; понеже няма днес фураж за добитъка, да се занимава само с разпределянето на фуража в страната; понеже имало катастрофална суша, да направи нещо друго, съвсем неочаквано да внесе отвън зърнени храни и фураж и с това да се изчерпи стопанската политика? Разбира се, че не. Ние ще се справяме с моментните положения, каквито и да се създават те, откъдето и да идват те, по каквато и причина да се създават те, със средствата на ежедневно управление. Дума не може да става тук за никаква си стопанска политика. Не се провежда стопанската политика в тези ежедневни отправления на работата на едно управление. А пък, ако смята г-н Станчо Чолаков, че структурната политика се състои в това сменяване на един стопански режим с друг, това може да бъде, но тогава какво остава от неговата конюнктурна стопанска политика?

Петко Стоянов (нез): Идеята на г-н Станчо Чолаков е друга, г-н министре!

Министър д-р Иван Стефанов: Аз мисля, г-н професор Стоянов, че Вие няма да споделите тази мисъл.

Никола Петков (ЗНП): Вие я знаете, но се правите, че не я разбирате.

Министър д-р Иван Стефанов: Макар че комплиментът на г-н Никола Петков да беше суперлативен за г-н Станчо Чолаков, ясно е тук, че ние не можем да окачествяваме стопанската политика като конюнктурна и структурна. Не можем!

Петко Стоянов (нез): Но — възстановяване, развитие и трансформация.

Министър д-р Иван Стефанов: Ясно. Но може ли да каже г-н професор Петко Стоянов, че може да се работи сега само за възстановяване известно време, а след това за известно време да почнем да работим само за развитие? Не може. Очевидно, когато сме поставени в такова положение, че има да възстановяваме, ние, като възстановяваме, едновременно ще искаме и да развиваме.

Петко Стоянов (нез): Но друго е трансформацията.

Министър д-р Иван Стефанов: Аз ще дойда сега и до трансформацията. Ще дойда. Имам го записано тук — за преходността. — Г-н Петко Стоянов иска да изтъкне един смущаващ фактор в общата линия на стопанската и финансова политика и в общата линия на стопанското и финансово развитие. Е добре, г-н професоре, ако Вие мислите, че няма никакъв друг път, освен пътя на продължаване живуването в старите, заварените форми на стопанския живот до войната; ако Вие смятате, че идеалът на нашия народ, пък и на другите народи, трябва да бъде да се възстанови това, което е било преди войната, от една страна; а от друга страна, ако смятате, ...

Петко Стоянов (нез): Демагогия!

Министър д-р Иван Стефанов: ... че няма преходност в стопанството, че не може да има едно пълно преобразование на обществения строй от туй, което е сега — добре! У нас не може да се каже, че ние имаме един капитализъм чист, химически чист, тъй да се каже, и да го преустроим сега този строй, който е заварен у нас; да го построим на комунистически начала. Очевидно е, че наистина няма никаква възможност за нещо трето, ако мислите, че само туй е възможно: от една страна, връщане към старото или продължаване на това, което е било досега и, от друга страна, второто — коренно преобразуване. Ами че кой наш стопановец и общественик не си дава сметка за структурата, социаликономическа, на нашата страна? Кой не си дава сметка за това, че в нашата страна 60%, а може би и повече — нямам в момента такива данни — са дребни собственици, собственици, които могат да използват своята собственост за поминъка на своето семейство; че голяма част от тях нямат достатъчна собственост за поминъка на семействата си, и трябва или да имат и едно второстепенно занятие, или трябва синът, или дъщерята, или жената да има работа навън от туй, което представлява тяхната стопанска единица, за да имат допълнителен доход, да се допълва онова, което не достига от стопанската единица на тази стопанска собственическа единица? Кой няма да даде сметка за това обстоятелство? Кой ще отиде да експроприира тези дребни собственици, за да ги прави — какво? — да ги прави пансионери на държавата, да ги храни от бюджета? Защо?

Нищо подобно, разбира се, никой не мисли и да прави. И когато тук ви се заявява от нашия министър-председател и от Отечествения фронт, че ние ще запазим частната собственост, ще я закрепим, ...

Никола Петков (ЗНП): На някого!

Министър д-р Иван Стефанов: ... ние само това искаме да кажем — че тези частни собственици в никакъв случай не искаме да ги оставим в тяхното досегашно положение; дори ние искаме те наистина да станат собственици, да могат действително да използват тази собственост, да бъдат свободни творци с нея, а не роби на едно късче земя или на един контор, на едно дюкянче.

Петко Стоянов (нез): Затова им вземате сега парите и ги лишавате от възможност да работят.

Министър д-р Иван Стефанов: Каква е тая клевета от Вас, г-н Стоянов? Кой взема парите на тези хора? Защо приказвате такива приказки?

Петко Стоянов (нез): Не им давате възможност да разполагат със средствата си.

Министър д-р Иван Стефанов: Не Ви ли е срам? На какво приказва това! Да клеветите с такава безотговорност!

Петко Стоянов (нез): Няма оборотни средства.

Министър д-р Иван Стефанов: Няма оборотни средства? Имат оборотни средства! Не Ви е срам!

Един от мнозинството: За спекулантите плаче.

Министър д-р Иван Стефанов: Тъкмо за тях плаче. Уж дребните защитават, а то други защитават — защитава една цела хора. (Ръкоплеския и възгласи „Вярно!“ от мнозинството)

Никола Петков (ЗНП): Вие идете от провинцията. Вие знаете хората.

Министър д-р Иван Стефанов: Не е ли повече от очевидно за всеки, който се е освободил от известни ретроградни схващания, че ние в страна като нашата трябва да намерим нови пътища; ...

Министър-председателят Георги Димитров: Собствени пътища!

Министър д-р Иван Стефанов: ... пътища, които са съобразени с нашите условия и нашите възможности, за да вървим напред, амайки пред вид, че не само в нашата страна, че не само пред нашия народ, но във всички страни почти, пред всички народи стои задачата да намерят нови пътища на развитие, нови форми на обществен живот, ако искат да преодолеят час по-скоро последиците от войната, които са ги поразили повече или по-малко, и ако искат да си обезпечат едно по-сигурно и по-бързо развитие напред? Къде не се поставя този въпрос? И в страни, които най-малко са засегнати от войната, които са стояли настрана от войната, каквато е Швейцария, каквато е Швеция, страни, които от столетия не са воювали, страни, които даже в известни отношения са успели да изкористят положението през войната, търсят нови пътища. Не другаде, а в Швеция е изработен петгодишен план и е представен на обсъждане от финансов министър — план, който мислите, намира всеобщо одобрение? Разбира се — не. Веднага е излязла реакция срещу него.

Един от комунистите: Като у нас.

Цола Драгойчева (к): Има ги навсякъде.

Министър д-р Иван Стефанов: Веднага е започнала критика срещу него. Веднага! И то от кои среди? От тези, които искат да продължават живота и там по старому. — Не, г-н Никола Петков! Това тук не става с вдигане на рамене! Трябва да се разбират тия неща! (Ръкоплеския от мнозинството)

Никола Петков (ЗНП): Защо говорите така наизуст! И преди войната в Франция Лушюр съставя петгодишен план. Вие ли сте намерили това нещо? Преди войната в Франция съставяха петгодишен държавен план.

Министър д-р Иван Стефанов: Нямам такава претенция, да съм го изнамерил.

Никола Петков (ЗНП): Защо говорите такива работи! Без план ли се е управлявало? Всякога с план е работило всяко управление. Във всички страни се управлява с план! Защо говорите така! Как може да се управлява без план!

Министър д-р Иван Стефанов: Едно е план за управление, г-н Никола Петков, а друго е държавен стопански план. От небето до земята разлика има.

Никола Петков (ЗНП): Лушюр състави в Франция тъкмо петгодишен държавен стопански и стопански план. Ако сте се нате-ресували, трябва да знаете.

Министър д-р Иван Стефанов: Много добре го знам, г-н Никола Петков.

Никола Петков (ЗНП): Даже ние с Вас сме разговаряли за тия планове в Свищов, но сега вие се правите на ибръмбашии.

Министър д-р Иван Стефанов: Ако делото на Лушюр е пропаднало, трябва да знаете, че то нито е било построено на здрав основ, нито е могло да противостои.

Петко Стоянов (нез): Но нашият план на същата основа ли е, който е построен планът в Швеция?

Министър д-р Иван Стефанов: Аз искам да кажа само едно нещо, ...

Петко Стоянов (нез): Трябва да кажете какво е.

Министър д-р Иван Стефанов: ... че дори страни, които са изкористили положението през войната, търсят нови пътища. Швеция се е замислила за това, как може да уравниवेश търговския си баланс, как може да запази стабилността, устойчивостта на своята валута, и затова търси нови пътища, а камо ли ние, камо ли страни, които понесоха повече или по-малко разрушения от войната и разстройства на стопанствата си. Такива страни, разбира се, още повече се нуждаят от планове за строителство, от стопански планове.

Петко Стоянов (нез): Е добре! Вашите основни принципи и нашият план покрива ли се с това, което е в Швейцария и в Швеция? (Възгласения от мнозинството)

Димитър Котев (к): Защо е нужно да се покрива?

Министър д-р Иван Стефанов: В различните страни обстановката за стопанските планове е различна. Идеята за план се носи от различните среди на обществото. Затуй има и разлика между плановата работа в Швеция и плановата работа в Чехословакия, между плановата работа в Чехословакия и плановата работа в България. Затова ние казваме, че не можем тая работа да я шаблонизираме, че не можем да правим копията, г-н Петков!

Петко Стоянов (нез): Затова ние казваме, че нашият план е трансформация, а не възстановяване.

Министър д-р Иван Стефанов: Г-н Стоянов! Вие си усложнявате много задачата, ако мислите, че можете да ни оборите и критиките на тая основа — че ние копираме и правим маймунджулуци.

Петко Стоянов (нез): Вие потвърдихте моята мисъл.

Министър д-р Иван Стефанов: Вие казахте Вашето разбиране. Ето обаче коя е моята мисъл: че във всички страни се търсят нови пътища, нови форми на обществен живот, както и на частно-стопанския живот и че във всички страни се води борба между привържениците на тези нови пътища и привържениците на старото — ония, които са ретроградни елементи, които искат да остане старото. (Ръкоплеския от мнозинството) Вие не можете да разберете тая проста мисъл, но тя е ясна за всички.

Димитър Котев (к): Сега я разбра!

Министър д-р Иван Стефанов: Касае се тъкмо за този преходен период. В този смисъл ние не строим комунизъм, ние не строим съветска република. Обаче ние няма да стоим на това, което сме заварили. Ние ще вървим напред. Ние ще търсим подходящи форми и пътища за нашия свободен живот, за да създадем повече блага и повече благосъстояние на нашия народ. (Ръкоплеския от мнозинството) Това е разликата именно между нас и вас. (Смех сред мнозинството)

Никола Петков (ЗНП): Няма да ни убедите!

Министър д-р Иван Стефанов: Дали ние имаме перспективи за напред и нагоре или затъване в едно блато, едно прекъсване на всякакво развитие и на всякакъв напредък? Там, където няма напредък, има само едно — застои и загиване.

Искам да се спра с няколко думи върху критиките, които се направиха на самия бюджетпроект. Аз тук мога да констатирам едно малко разногласие. Г-н Никола Петков сче, че бюджетпроектът е напълно реален. А г-н Коста Лулчев също потвърди: вие, казва, може да реализирате тези приходи.

Никола Петков (ЗНП): Разбира се, със сила — и дума да не става.

Министър д-р Иван Стефанов: Със сила? Тъкмо сила не трябва.

Никола Петков (ЗНП): Трябва, трябва! Вие почнахте със сила и така ще свършите.

Министър д-р Иван Стефанов: Ние можем, без да включваме, без да включваме в редовния бюджет — запишете си го, г-н Петко Стоянов — ...

Петко Стоянов (нез): Записвам си го.

Министър д-р Иван Стефанов: ... постъпленията от еднократния данък върху имуществата, да осъществим приходния бюджет.

Петко Стоянов (нез): И Божилков правеше същото.

Никола Петков (ЗНП): Вие бихте съветник на Божилков!

Министър д-р Иван Стефанов: Недейте клевети, г-н Никола Петков! Аз никога не съм бил съветник на Божилков. Много добре го знаете. Аз и по-рано веднаж Ви казах, че не съм бил съветник на

Божиков. Вие преди малко казахте, че сме разговаряли с Вас в Сливница, а сега казвате, че съм бил сътрудник на Божиков. (Глътка)

Никола Петков (ЗНП): Вие знаете къде бяхте!

Цола Драгойчева (к): Знаем къде бяхте в Вие!

Министър д-р Иван Стефанов: Вие виждате, уважаеми народни представители и народни представители, какво имаме ние по нашия бюджет. 56.350.000.000 лв. ни трябва, за да можем да задоволим най-неотложните потребности на българския народ в областта на стопанството, в областта на културата, в областта на здравеопазването, на строителството и т. н.

Разбира се, че едно е да преценяваме тия потребности, друго е да разполагам със средства за тяхното задоволяване. Можем ли ние да реализираме по редовния бюджет 56.350.000.000 лв.? Г-н Стоянов казва, че не можем. Защото, казва, не можете вие при едно такова положение, по-неблагоприятно от онова, което сме имали преди войната, да реализирате за една година плюс 14.000.000.000 лв. постъпления; защото, казва, вие през 1946 г. разходвахте 44.000.000.000 лв., а сега искате да съберете 56.000.000.000 лв.

Много съжалявам, че трябва да отбележа една липса на всякаква логика в такова едно изказване. (Оживление сред мнозинството). Логиката щеше да бъде зачетена, ако се кажеше: в 1946 г. сте реализирали постъпления 50.000.000.000 лв., а сега искате да реализирате 56.350.000.000 лв. — много искате; вие не можете да реализирате 6.350.000.000 лв. приходи в повече, отколкото през 1946 г., защото това липсва, това липсва, и т. н.

Ама даже и така да кажеше г-н Петко Стоянов, пак нямаше да бъде прав, защото в същност сравнението трябва да се направи на една издръжка на основа. Ние трябва да сравняваме това, което планираме за 1947 г., с онова, което е било в 1946 г. — при същите условия, в същите рамки.

Г-н Петко Стоянов иска да държим сметка за това, че от бюджета излизали на самоиздръжка горите и други някои предприятия.

Петър Божиков (ЗНП): 125 предприятия.

Министър д-р Иван Стефанов: Да, 125, от които 90 горски. Но защо г-н Петко Стоянов не споменава — поне туй сигурно го знае — че е включена в общия бюджет Дирекцията на труда, и то с бюджет 2 милиарда лева? Не е ли ясно, че ако аз правя каквато съществена промена в основата на изграждането на приходния бюджет, то, за да бъде сравнението издръжано, обективно, научно, трябва да се взема една сравнима основа: туй, което ще бъде в 1947 г., какво е било в 1946 г., независимо от това дали е било в бюджета, или не е било. Е, като се направи така сравнението, като се поставят приходите от 1946 г. и 1947 г. на сравнима основа, получаваше се съвсем друга картина: над 51 милиарда лева постъпили приходи за 1946 г. и 56.350.000.000 планирани за 1947 г. Това е истината.

Ама сега да кажем, че г-н Петко Стоянов беше прав, че наистина 44 милиарда са били в 1946 г., а ние искаме 56.350.000.000 лв. Той поиска, по общия маниер на господата отлясно, да каже: вие надувате само бюджета, вие харчите повече пари за ненужни служби, поддържате в държавния апарат хора, които съвсем не работят, или не вършат полезна работа и т. н. Не, г-н Петко Стоянов, Вие ще трябва да кажете, ще намалим ли ние лекарите, акушерките и санитарния персонал у нас; ще намалим ли ние учителите и училщата, ще намалим ли социалните грижи за многодетните, за пострадалите от войните, за жертвите на фашизма, за децата; ще режем ли ние такива средства, които отиват за тези цели — и за персонал, и за веществени разходи?

Никола Петков (ЗНП): За детективите и т. н.

Министър д-р Иван Стефанов: Аз ще дойда и до детективите.

Димитър Георгиев (к): Не му дават да спи.

Министър д-р Иван Стефанов: И на г-н Никола Петков, и на г-н Петко Стоянов е много добре известно, че тъкмо във Военното министерство и в Министерството на външните работи, администрацията, имаме намаление на персонала и съкращаване на разходите.

Никола Петков (ЗНП): И увеличаване на разходите.

Министър д-р Иван Стефанов: Ако някой не зная, макар да е народен представител, законите на страната и изказва тух удивление за това, че граничните войски били прекъснати от едно министерство към друго, то това си остава за негова сметка.

Никола Петков (ЗНП): Оставете тая надменност. Не сте голям професор.

Министър д-р Иван Стефанов: Нито съм голям, г-н Никола Петков, нито искам да показвам някаква голямост. Но ние недейте бърка на обяснението с такива апострофи.

Никола Петков (ЗНП): Не ви прилича на Вас.

Председателстващ Атанас Драгисев: (Затъм)

Министър д-р Иван Стефанов: Вие, като не можете по същество да отговорите, смятате, че с такива прекъсвания и закачки ще пресечете ще подбъбете моята аргументация. Не можете да направите това.

Ние трябва действително да преценяваме какво бихме могли да съкратим от тези разходи, които най-напред сме ги набелязали на 56.350.000.000 лв., а после смятам, че трябва да ги намалим. Това трябва да направим. Но тук някой не излиза да каже какво трябва да се намалява, а се задоволяват с общата фраза, че службите са създадени, за да се наставяват партийни хора на служба. Това са празни приказки, това са приказки, които абсолютно никога няма да заблудят.

Другаде е проблемът — че държавата в сегашно време, и не само сега, в момента, но и от доста време насам е една държава, която изгражда една народна власт . . .

Никола Петков (ЗНП): Самонаричаща се народна.

Министър д-р Иван Стефанов: . . . и неминуемо трябва да увеличава онези средства, които ще бъдат давани в обслужване на народа . . .

Никола Петков (ЗНП): Така ще назват режима.

Министър д-р Иван Стефанов: . . . по пътя на организираното използване. Старата държава, либералистичната държава може да остави всеки да се грижи за себе си: дали ще могат децата на чиновника и работника да се учат на писмо, дали ще могат да видят свесен театър, дали ще имат домове, където да се развиват здравно, културно и духовно задоволително, или ще се вържат на пъска и в боклука на пращината улица — това си остава на отговорността на отделния гражданин. Дали родилката ще може да си обезпечи най-елементарни условия за едно правдиво и сигурно раждане, раждане на едно здраво дете, или пък тя ще даде живот на едно хилаво създание, или ще бъде изложена на риск от заболяване при раждането — това си остава пак лично отговорност на гражданина.

Е, може ли да има съмнение, че когато ние искаме да изграждаме наистина една народна държава; когато искаме така да управишме, че наистина да държим сметка за ежедневните нужди и неотложни потребности на народа; когато искаме да обезпечим организираното задоволяване на тези съществени потребности не само за отделния човек, не само за отделния нов гражданин на страната, но за народа, като цялост, за неговото бъдеще, ние трябва да харчим все повече и повече за тези потребности на здравеопазването, на гарантирането на здраво потомство, на гарантирането на едно здраво, широко, всеотрасно културно развитие?

Никола Петков (ЗНП): Чрез увеличаване бюджета на милицията! (Оживление сред мнозинството)

Министър д-р Иван Стефанов: Ако обърнем поглед към друга една област на общественния живот, ние ще видим също така коренно различие в функциите на държавата в миналото, в настоящето и в бъдещето. Това е областта на стопанския живот. Не може в никакъв случай държавата в бъдеще да играе роля само на единношен пазар, да запазва собствеността на гражданите само да не се взаимно ограбват и да не си взаимно увреждат интересите. Новата държава трябва непременно да се намеси активно. И това не е нещо, което тепърва пада от небето. Това е резултат на един процес, който е траел десетилетия и който процес неминуемо сега имаме що се отнася до разгърне с най-пълна сила. Това е процесът на непосредствено намесване на държавата в стопанския живот, и то в две направления: първо, държавата става все повече и повече най-голям стопанин в страната и, второ, държавата става все по-голям и по-голям стопански строител във всички сектори на стопанството.

Ето тези две направления в стопанския живот, тези задачи, които се поставят пред новата държава в областта на здравеопазването, културата и обезпечаването жизнеността на бъдещите поколения, налагат, държавата да има по-големи средства за разположение.

Така стои въпросът с разходния бюджет на държавата. При едно такова стационарно положение на националния доход ние ще имаме увеличаване на държавния бюджет по протата причина, че се включват средства в по-голяма степен в държавния бюджет. А така ли е положението у нас? Действително ли националният доход спада през последните години? Действително ли държавният бюджет поглежда все по-голям и по-голям процент от националния доход? Не е така.

През последните три години ние имаме едно снижаване на процента, който представлява и общия държавен бюджет, и само постъпленията от данъци в сравнение с националния доход.

Тук искам да се спра и върху това какво значи данъчно брем. На няколко пъти се изнася, че ако сме прибавили към държавния бюджет и общинските бюджети и фондовите бюджети, и бюджетите на държавните предприятия, ще се получи едно брем от над 100 милиарда лева. Аз в своето изложение изтъквах, че това е така. Ако ние вземем всички държавни учреждения и общински учреждения и всички държавни и общински предприятия, които са включени или са изключени от държавния, респективно общински бюджет, то ние ще получим може би сума на редовните разходи за 1946 г. 100 милиарда лева кръво, от които обаче трябва да приспаднем около 7 милиарда лева повторни се суми, и ще получим тогава 93 милиарда лева. Това обаче не означава, че данъчното брем в нашата страна е 93 милиарда лева. Данъчното брем — аз тук нямам вод ръка цифрите, които дадох в моето изложение — ни се струва, че беше към 67 милиарда лева.

По разходния бюджет позволете ми още една забележка по туй много огузеното Вътрешно министерство. По размера на своя бюджет Вътрешното министерство у нас идва на осмо място, а в Чехословакия е на четвърто място, в Румъния е на шесто място.

Един от мнозинството: В Глозия кажете как а?

Министър д-р Иван Стефанов: В Гърция очевидно, че не достигат средствата на държавата и тя ще трябва да прибегва за помощ отвън. (Смях) Но разходът за Вътрешното министерство, изразен в проценти, е 5½% у нас, докато в Чехословакия е 8½%, в Румъния е над 10%. Не може и дума да става за това, че у нас се харчи прекалено много, и абсолютно, и относително, повече, отколкото в много други страни.

Никола Петков (ЗНП): Цитирайте една демократична страна.

Министър д-р Иван Стефанов: Сигурно искате да ви цитирам нашата южна съседка, където трябва действително да се дават огромни средства. (Глъчка)

Никола Петков (ЗНП): Цитирайте демократична страна, а не балканските страни.

Министър д-р Иван Стефанов: Г-н Петков! Не зависи от Вашата декларация демократичният характер на Народната република България, а зависи само от волята на българския народ. (Ръкоплескания от мнозинството)

Що се отнася до приходния бюджет, каза се тук, че там било положението даже по-лошо, отколкото по-рано. Защо? Защото косвените данъци участвували с 24 милиарда лева. А колко са постъпили през 1946 г., г-н Петко Стоянов, знаете ли?

Никола Петков (ЗНП): Где ще знае! Той нищо не знае!

Министър д-р Иван Стефанов: Колко? 22 милиарда лева. Нима не е един напредък обстоятелството, че в сравнение с 1946 г. сега в новия бюджет за 1947 г. се съществява едно снижаване на процента на косвените данъци спрямо общата маса на данъчните постъпления? Не е ли един прогрес в бюджета на една държава да се увеличава процентът на пряките данъци, особено държава като нашата, в която съотношението е още в полза на косвените данъци? Означава ли това подобрене, или не означава подобрене?

Цола Драгойчева (к): За тях е влошаване.

Министър д-р Иван Стефанов: Имайте пред вид, г-н Стоянов, че постъпленията от еднократния данък не влизат в редовния бюджет.

Петко Стоянов (нез.): Да, да, виждам.

Министър д-р Иван Стефанов: Те са извън. Тъй че не на приказки, не в писана програма, а на дело искаме да осъществим туй, за което са се борили прогресивните течения и в нашата страна, и в други страни от десетилетия, и което е един от съществениите пунктове на програмата на Отечествения фронт, с който искаме да осъществим по-голяма данъчна справедливост. (Ръкоплескания от мнозинството)

Не е вярно, че косвените данъци във всички случаи са асоциални, неоправдани социално. Има косвени данъци, които тежат върху лукса, върху луксозната консумация, и те се явяват като един коректив при облагането именно със социална отсянка. Това е за съотношението между пряките и косвените данъци и за данъчните тежести.

Но ние осъществяваме едно основно искане на програмата на Отечествения фронт и в друго отношение. Тук именно осъществяваме на дело онова, което в декларацията на правителството, прочетена от министър-председателя, се подчерта: ние искаме бюджет, съобразен с податните възможности на населението, искаме данъци, съобразени с податните възможности на отделния данъкоплатец.

Никола Петков (ЗНП): Qui vivera, verra!

Министър д-р Иван Стефанов: Qui vivera, verra! Това ще го виждат всички непредубедени наблюдатели вътре в страната и вън от страната. Ние осъществяваме облагането на общия доход по начин, който съответствува на нашите условия, без да се ръководим от никакви си догматични или теоретични изисквания. Аз препоръчвам на г-н проф. Стоянов да си прочете речта, която е държал в Народното събрание при обсъждане на данъка върху общия доход, тогава предложен от правителството на Стамболийски, и да види колко доктринерство и догматичност има в неговата реч и как малко страда от тая болест законът за данъка върху общия доход, който се осъществява сега от Отечествения фронт.

Петко Стоянов (нез.): Вие четохте ли я?

Министър д-р Иван Стефанов: Четох я. И по-рано съм я чел.

Петко Стоянов (нез.): Прочетете я още веднаж!

Министър д-р Иван Стефанов: Няма нужда. Тя е така както я казах пред Вас. Вие сигурно сте я забравили. Съветвам Ви да я прочетете. (Ръкоплескания от мнозинството)

Ние искаме да провеждаме навсякъде началото на прогресивното облагане. А какво означава от ваша страна? — Винаги едно отпичане, винаги една контика, която не дължи сметка за абсолютно нищо, освен да кове стъпки срещу Отечествения фронт. Ето сега ние прокараме в еднократния данък същото начало. Ние ще говорим утре по този данък и ще имам случая да направя анализ на туй, което представлява той като бreme за един словец и как се освобождават от него граматната маса от данъкоплатците. Но ние провеждаме и в общинските облагания същото начало. Има ли нещо лошо в това? Сигурно няма. Ако ние недостатъчно прокараме прогресията, кажете. Ако смятате, че е прекалена в някои

свои части — пак кажете. Но ние по начало не приемате тая прогресия. В това какво се отразява? Отразява се едно регресивно отношение по тия въпроси. Щете или не щете — това е то.

Така стои въпросът с приходния бюджет.

Аз мога да премина към моето заключение. Но трябва да се спра още на няколко бележки, които се направиха върху разходния бюджет относно личните разходи. Очевидно е, че тук има недоразумение. Личните разходи се ограничават в бюджета до онези суми, които отиват за плащане труда на хората в апарата на държавата. Във всички области на управлението има живи хора. Техният труд се плаща от държавата и не винаги се плаща само в пари. Понякога се плаща и в форма на облекло. За този персонал се правят разходи. За да може да се придвижи от едно място на друго, плащат му се пътни и дневни; плащат му се командировачни, за специализация във висши училища или някъде другаде. Това са все разходи около личния състав на държавния апарат. Това са личните и персонални разходи. Ако държавата, ако нейните учреждения трябва да наемат работници и надзиратели към тях, за да правят шосетата, да прокопават тунели, да правят друго нещо, това не е вече личен разход на държавата — това е разход за инвестиции. Ако това е ново нещо, макар че в него влизат заплатите не само на физическите работници, но и на умствените работници, които са направили плана, които ще контролират строежа по-нататък, надзирателите, които ще ръководят работата на работниците, и разходите, които се правят за някои материали, машини и пр., тогава как да се смятат инвестиционните разходи? Кое друго е инвестиционен разход? Нима един капиталист, когато погви едно здание, не смята като капиталовложение сумите, които плаща на работниците? Нима може да се смята, че е възможна инвестиционна дейност без заплащане на труд? Не е възможно, ясно е. Строителството в една голяма част се състои от разходи за труд. Очевидно е, че тук има недоразумение. Личните разходи в бюджета се обособяват само до толкова, доколкото се правят те за личния състав на държавния апарат.

Смятам, че с това разяснение ще бъдат избегнати всякакви недоразумения и че падат обвиненията на г-н Петко Стоянов, че в бюджета имало скрити пера, глобални кредити и пр. Защо? Защото се предвиждали, освен заплащането на труда и на материалите за строежа на шосетата например, и разходите за хората, които ще надзират работниците, или които ще ги обучават за едно по-рационално строителство. Тъкмо затова не може да става и дума за някаква антиконституционност на такава една практика. А така каза Петко Стоянов — че това било антиконституционно.

Петко Стоянов (нез.): Така казах и ще го потвърдя. (Ръкоплескания от опозицията)

Министър д-р Иван Стефанов: А пък аз ще Ви кажа, че разходът е напълно определен по своето икономическо естество, по своето предназначение, като се каже, че е за строеж на шосетата, за поддържане на шосетата и т. н. Но не трябва да забравя г-н Петко Стоянов и това обстоятелство, че ние сега имаме една много по-зрява база за конкретизация на тези разходни пера в бюджета, отколкото когато и да било в нашата бюджетна история. Ние имаме към този бюджет един стопански план за строителство, в който са изброени не само проценти, а конкретно един по един всички строителни обекти, и за всеки един е показано каква сума се предвижда. Тая конкретизация става съвършено изпълнена в бюджета, и никой път тя не се е практикувала нито преди войната, нито когато г-н проф. Стоянов е бил финансов министър.

Петко Стоянов (нез.): Тъй разбирате Вие.

Министър д-р Иван Стефанов: Няма какво да разбирам. Така сте го разбирали и Вие. Ако не бяхте опозиционер, нямаше така да го разбирате.

И за дублиранията. Най-голям недъг, най-голям порок на бюджета било, че имало дублиране в разходните пера. В какво се състоят те? В това, че към няколко ведомства имало разходи за лекарства и щяла да произлезе една голяма беда от това, че тези ведомства щели да се надпреварват в купуването на лекарства. Така ли е? Не е така. Ние трябва да предвидим към всяко ведомство в тям всяко държавно предприятие и стопанство необходимите разходи за лекарства, за да могат те да си обезвредят свои аптечки за първа помощ и за първа ръка лекуване. Не се касае тук за масово купуване на лекарства. Между впрочем ние ще имаме случай да се убедите в това, че тъкмо лекарствоснабдяването в нашата страна ще бъде поставено на напълно здрави основи, които ще изключат както всяко надпреварване на учрежденията в това отношение, така и хищническото спекулиране с лекарствата за частни интереси.

Ето така стои въпросът с тези критики, които направи г-н Петко Стоянов по отношение на разходния бюджет.

Г-н Петко Стоянов завърши с това, че планът у нас именно е, който ще ни погребее и формално, и политически. И приведе г-н Петко Стоянов опита от другите страни и каза: „В една Англия дори се убивали хората, че чрез социализацията не се постига по-голяма производителност на труда, не се постига по-голямо развитие на производителните сили и затова се ограничават.“ Колко лошо е, когато човек е с предубеждение към тези проблеми! Не е г-н Петко Стоянов да не знае, че социализацията в Англия тъкмо на каменовъглениите мини се наложи, между другото, главно затова, че капиталистическата експлоатация на тези мини не можеше да обезпечи една достатъчна техническа наситеност на тези мини, не можеше да обезпечи техния технически и икономически напредък. И затова се наложи да бъдат те социализирани.

Министър-председател Георги Димитров, Национализирани.

Министър д-р Иван Стефанов: Сбърках — национализирани. — И ако сега консерваторите, „торите“ в Англия отправят към лейбъристкото правителство тази критика, че национализацията там водела към свадане производителността на труда, към обедняване на страната, какво значи, че и някои от нашите хора тук пригласят на тази критика? Значи, че те имат същото ретроградно отношение към тези проблеми, каквото имат и онези среди в Англия. Ние трябва да познаваме нещата и трябва да държим сметка за това, кое е напредък, кое не и кое обезпечава само групови или монополистични интереси. Пред тези големи, колосални успехи, които направи плановото стопанство не само в една шеста от земното кълбо — във Великия съветски съюз — но и в много други страни, никой не може да ни убеди, че плановото стопанство именно водело към стопанска и финансова развала и провала, че трябва да продължаваме по старите отпъкани пътища, които ни водят периодично към кризи и войни, а да не търсим нищо ново.

Раденко Видински (к): Обогатяване на отделни хора.

Министър д-р Иван Стефанов: Ние трябва и можем — имаме всичките предпоставки за това — да търсим и да вървим по новите пътища, които също така се оказаха вече изпитани. Плановото стопанство вече го имаме. То има своята история, има своите постижения и е устояло на най-големите изпитания, на най-жестокия изпит, на който историята е подлагала един народ. (Ръкоплескания от мнозинството)

Съветското народно стопанство тъкмо затова, защото е планово, може да помогне на тази страна, която излезе от края на първата империалистическа война в пълна разруха, която понесе в 1921 г. една катастрофа с глада и която беше подложена на нападение от всички страни на интервенти от всякакъв сорт, да осъществи задачата, поставена от гениалния Ленин, съветските народи да осъществят задачата, поставена от Сталинските петилетки. Защо? Защото работиха, и работиха планово. Плановото стопанство вече не може да бъде предмет на спорове. Плановото стопанство е излязло широко на световната сцена на стопанския живот и то оттам няма да слезе, колкото и упорити да са нападите и борбите, които реакционните и ретроградни среди от всички страни водят срещу него.

Ние можем да се ползуваме от великия опит на съветските народи и от гениалното ръководство, което осъществява на тези народи генералисимус Сталин, . . . (Продължителни ръкоплескания от мнозинството)

Подпредседател: АТАНАС ДРАГИЕВ

Христо Юруков (р): Опозицията е на друго мнение, но не смея да изплюе камъчето. Мълчат.

Министър д-р Иван Стефанов: . . . и да следя зорко, за държим точна, конкретна сметка за нашите условия, за нашите възможности не за друго, а за да получим толкова по-сполучливо, толкова по-пълно, толкова по-резултатно прилагането на плановото стопанство. (Ръкоплескания от мнозинството)

Аз моля, бюджетопроектът на държавата за 1947 г. да бъде гласуван на първо четене. (Бурни и много продължителни ръкоплескания от мнозинството, докато министърът отиде на мястото си, когато народните представители от мнозинството отново му правят овации)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ще пристъпим към гласуване на законопроекта за бюджета на държавата за 1947 г.

Моля ония г-да народни представители, които приемат на първо четене законопроекта за бюджета на държавата за 1947 бюджетна година, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Бюрото, министрите и народните представители от мнозинството стават прави и продължително ръкоплескат)

Следващото заседание на Великото народно събрание ще се състои утре, 28 март, в 15 ч., при следния дневен ред: (Чете)

Първо четене на законопроектите:

1. За безкасовите плащания и получаването на влоговете.
2. За изменение на наредбата за временно увеличение на пенсията, обнародвана в „Държавен вестник“, брой 140, от 4 юли 1944 г.
3. За еднократен данък върху имуществата.

Моля ония г-да народни представители, които са съгласни с така прочетенния дневен ред за утрешното заседание, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Едно съобщение. Председателството свиква бюджетарната комисия на заседание утре, 10 ч. сутринта, в залата на бюджетарната комисия. Моля членовете на тая комисия да се явят на заседанието.

Закривам заседанието.

(Закрито в 22 ч. 20 м.)

Секретари: { **ИВАН П. ДИМИТРОВ**
ДИМИТЪР ЧОРБАДЖИЕВ

Началник на Стенографското отделение: **ТОДОР АНГЕЛИЕВ**